

Lwowska Naukowa Biblioteka im. W. Stefanyka NAN Ukrainy. Oddział Rękopisów.
Zespół (fond) 209.
Archiwum Baworowskich

531. Edykty Zygmunta Starego i Zygmunta Augusta. Opis Skarbu Koronnego, Rejestr Polaków zabitych w Moskwie na weselu cara Dimitra b.d.

STRONY NIEZAPISANE NIE ZOSTAŁY ZDIGITALIZOWANE

Адрес: г. Минск 1978
ВИА «РУССКАЯ ПРАВАДА»
№ 11 6ав

531

126 гр

1. Copia listu Je. Pana Helmana do K. J. M.

de data 29 Junii z pod Nowey Wsi na poboiu,
wisku podczas potrzeby z nieprzyjacielem Ko-
ronnym Gustaphem &c

1629 Pobłogostawit Pan Bóg z miłosierdzia swe^o Moysłu
29. Junii Waszey K. M. Dnia wczorajsz^e z nieprzyjaciela Kto^o,
re^o od Szwedzina ku Wroławscowu aby go opanował i
dającego przeszedł w Erciany, starłichmy się gdzie od
same^o południa, aż do samej nocy bitwa z łaski
Bożej wreszliwie brwata, między nawza, a ie^o iarda,
ponieważ piuchota nadziei nie mogła, wsparrey nie-
przyjaciela od same^o Słumu, który minawszy ku
Malborbowi pospieszał, Noc a emordowanie koni
wiecej niedojusili czynić. Particularia M. K. M. Na Panu
memu nie pisze, wiedząc o tym, że nie zedywi na tych,
od których dostateczną relacyą wiać będziesz raczył. To
tylko przypominam, że ta część M. K. M. stawila się
nemore excepto, iakho się dobrym wiernym estniowcom
M. K. M. godzilo, gdyż żadnej chorągwie nie masz, Kto^o,
raby po kilkatiroc' męznie z nieprzyjacielem mieszać
się nie miała.

Moysło cudziemskie wielki walor y ochotę swa
pokazowało, niemniej i to ktoreś M. K. M. niedawno
zaciagnąc raczył. Legło trupa nieprzyjacielskiego na
placu nie mało, jest do 100. wierzniow zacrnych, sity pro-
bitych i ktos' enaczny zginął, gdyż y o samym Gustaphie
od wierzniow wiadomość zasiać niemogło. Dział storanych
10. porucic' musiał, Kornetow 10. wiezlych. Słhoda w la-
dziach M. K. M. z łaski Bożej nie bardeo wielka, krom
koni barzo sity pobitych i postrzelonych Męznie wiecey
kopij pobruszyl. Nie wątpię że M. K. M. wresnie

niemi Wojsko opatrzyć kazez, gdyż dla strudzonego
wojska staniemy obozem pod Thuydurzem, gdyż o dal-
szym progressu naszym dostatecznie konsilium uoy-
nimy. Oddawsey te postugi nasze, pod nogi Maiesta-
tu W. K. Mści me: M: Pana y wiernosci naszej po-
dajemy. Dat. anno et die ut supra &...

2. Actum In Castro Premislen Era Tertia pridie
Festi Sancte Margarethe virginis & Martyris, Anno
Dni Millesimo Sexcent. 44.

1644. Ad officium actag presentem castrensem Premislen
personali veniens Nobilis Petrus Jablonski Ungarus,
obtulit et exhibuit officio presentis lras pergamineas
Sac. R. Mttis, una cum appensione sigilli majoris
cancellaria, sibi offerens, ad actas officii presentem susci-
pi yodeq; inscribi demandari. Cuius affectationi uti
Iuridice officium presentis inharen lras eadem pro
debita officii sui, ad actas sua suscepit, yodemque
uti sanas, salvas authenticas manus propria Sac.
R. Mttis subscriptas inscribi demandavit, quorum
quidem lrarum tenor, de verbo ad verbum subse-
quens describitur & est talis:

Vladislaus IV. Dei gra Rex Polonie, Magnus
Lithuanie, Russia, Suecorum, Gottorum, Vanda-
lorumque Hereditarius Rex.

Significamus presentibus lris nris quorum in-
terest Universis & singulis. Quia nos commendam
tunc habentes Nobilis Petri Jablonski Ungari vi-
ta probitatem et rectam vivendi rationem, promp-
tunq; ad obsequia nostra studium, dignum gra-
tia ac benevolentia Nra Regia censuimus. Ita-
que eum non solum in Patrocinium & Protectio-
nem Nram suscipimus, et universis singulisq; pre-
rogativis, libertatibus & immunitatibus Oppidi nostri
Samborien adiungimus, verum etiam in noam ser-
vitorum Nostrorum adscribimus, concedimusq; iisdem
gaudere libertatibus, quibus ceteri servitores nri de
jure & consuetudine gaudent et fruunt. Insuper
ex benignitate Nra Regia, ei facultatem & pote-

sta

statem damus, de bonis suis omnibus, tam mobilibus quam immobilibus, testam, disponem, donam, legandi, atq a Fiscu nostri impetitione, et Caduci, Jure liberum et immunem: eundem bonag ipsius facimus, et pronuntiamus. Quod ad notitiam omnium et singulorum Magistratum, tam Castron quam civilibus, presertim vero Magistratus civilis Samboricon tum Fiscu Nri ad ministratoribus, et eorum vicesgerem deducem mandamus, ut pronominationem Nobilem Petrum Jablonski, pro servitore Nro habeant, et agnoscant, eis de immunitatibus & prerogativis servitoribus Nris servien provideant, et respondeant, ijs integre et pacifice frui permittant, atq ab impetitione Fiscu Nri, et Jure Caduco tueantur, pro gra Nra debitoq officiorum suorum secus non facturi. In cujus rei fidem, prntes manu Nra subscriptas sigillo Regni communiri jussimus. Datum Cracovia Die XXIII. Mensis Junii Anno Dni M. DC. XLIV Regnoru Nrorum Polon, XII. Svec, cia vero XIII. Anno. Vladislaus Rex. Thomas Vjycki R. M. Secrus. Post Ingrossationem vero eorundemstrarum exemplar Original illar superscriptarum Nobilis Petrus Jablonski Offerem ad se viceversa ab Officio prnti recipit de eodemq recepto officium presens per ipsum quietatur. Franciscus Dubrawski Vice Capneus Premislion (Locus sigilli) Ex Actis Castron fapit Premislion extractum. Corressit Lechowski.

3. Wyprawy, Zdarzenia polski odr. 1643-1664. zarate.

1643. We włoskich krajach powódź wielka gorze kilka tysięcy miast i wsi woda potopiła, a ludzie którzy po domach siedzieli od głodu przez kilka dni umorzeni do wody pospadali na kilka kroc sto tysięcy.

Tego roku na seymie uchwalono, aby Węgrowie od Becebi wina na po R. 6/6. A żaden Obywatel Korony do Węgier po wina aby nieierdwił pod utraceniem wina, y wina 1000. Grzywn. Tegoż roku Króla Władysława Koronowano na Króla Polskie, który caraz do Moskwy się wyprawiał, które potem znowa w marcu w Wilnie Mien. Maju.

Tegoż roku d. 15 Maju cały dzień śnieg szedł.

1644. Otrzymałem serwitrat od J. K. M. y datem Adacowac w Grodzie Przemiskim przed Festi S. Margarethe Virginis y Mastyris.

1645. W Cwartku na piątek o pół nocy domów 5. na rynku zgorzało.

Także dni 18. Jan. Chyrow Miasteczko wosyśleki zgorzało. Rakocy powstał przeciwko Cesarzowi Rzusciansthemu, który był podbity y opanował wszystkie ziemie Węgierska, ale to potem wracał przez Contract.

Powstanie w Węgrzech, Niemczech y Polsce na niektórych miejscach.

Esterhazy Palatinus, y Honorarny Janosz w Niemczech pomarli.

Tey M. P. Xienia Koscioł przy klasztorze Dominickim zatorila.

1646. D. Krakowski Konicpolski Hejman Koronny u. mart. Mien. Febr.

W niedzielę święteczna, Rusin uden z Kobla nie spowie, dawczy się u Ojców Bernardinów communiował, które potem spalono na błoniu.

Niemców kilkadziesiąt tysięcy zaciągnął był na służbę
J. K. M. których Dyta ciorpuc nie chciała, ale dawsey con-
tentacja wrócić się musieli.

1647. J. M. P. Starosta Bicki Jan Wulopolski starostwo
winnych zaarędownał. Starostwo winnych ^{przyjęmiono} na
sejmie, to jest w Dobromilu, w Nowym Mieście, w Bielu,
w Rudkach, w Piroczy, w Nowym Janow, w Bělci, w Mi-
ranthowicach.

1648. Król Władysław IV umarł w Lwowie 19 Maj.
Pod Kapturzem Sądron, y Convocata na obierania Króla
Szwedego.

Jubilleus dwie Niedziły trwaiąca.

Pobory 4. flodimne 2. na żołnierze powiatowe
Wiele zacnych Senatorów nagłą śmiercią zesely z swia-
ta.

Tegoż roku Chmielnicki Hetman Wojska Zaporoskiego
z Tatarzami zniszczył obóz polski, Helmanów i wiele
zacnych Senatorów y żołnierzy niewola do Ordy za-
brały, a posylni nie długo aż pod Zamoyscim się opar-
li, skoro niewychło z tryumfem się wrócili. Zamoyscan,
nie Lwowianie i inne miasta, y miasteczki się
u nich wystupili. Strzyżanie, Sambor i Przemysl zostal
w swej klucie, że mało co im uszkodzić mogli.

1660. Potrzeba była z Korabami którym był przywódcą
Chmielnicki y w której tam gdy ich można wybito pod
Cudnowem musieli się do zgody skłonić. Hetmana
Moskiewskiego w ten czas etapano, na imię Szeremeta
i wojsko wseytłko rozgromiono i wycisto idnych, a dru-
gich Orda do Krymu więcej niż pięćdziesiąt tysięcy we-
ła i ywceem.

Natenczas Król J. M. y sama Królowa J. M. w Sam-
borze była mieszkając przez Niedziel dniując.

1663. Związekowi z Królem J. M. y Królową, zgodę uwrzy-
li

4
ki y zwiżek we Lwowie u Oyców Bernardynów z ganbu
przed krucyfikem spalono. P. Swiderski który był Dy-
rektorem natenczas darowany od króla J. Mi. Staro-
stwie Opoczn.

Segez. Probu K. J. M. z wojskiem w Ukrainie pro-
wad. gdzie Litwa Moskwy zbita więcej niż na dzie-
sić tysięcy. Chowaniec^o syna powiano, deiat^o etu
osmnascie, y przy nich Generata Artyleryji wzięto.

1664. Je. Mi. Xiądz Kanderz powrócił do Warszawy z U-
krainy gdzie tak wiele zług Moskwa zabrata, y wzięt,
nie wozu ze srebrem.

Eodem A. d. 30. Novembris Sejm się wany w War-
sawie zaczął.

Eodem A. d. 8. Decembris w dzień porzicia Naj-
świętszej Panny Marii, obraz teni u Oyców Ber-
nardinów Samborskich, przeniesono z miejsca sta-
rego do nowego Stareca. Ca staraniem Wilmozięgo
Jm. Pana Stan. Skurszewskiego Kasetelana Mato-
gowskiego Starosty natenczas Samborskiego Droho-
byckiego &c

II. Auctores qui de Immaculata conceptione V.
S. M. scripserunt.

Wyrazam tu Autorów samej prowincyi polskiej S. J. którzy
czesc Niepokalanego pocęcia N. P. w rozmaitych swych piismach
wstawili; to jest: theologicznych, katechetycznych, historycz-
nych, ascetycznych, oratorskich, poetycznych y innych the-
ologicznych albo w księzkach theologicznych broniłi Niepok. Po-
cęcia N. P.

Claszi Theologiczne.

- 1) W. X. Mikolaj Cichorius pod tytulom: Angelici Doctoris
S. Tho' sententia de Immaculata B. V. 1650. in 4to
- 2) W. X. Adryan Miaszkowski w traktacie theologicznym
pod tytulom: Deus homo seu incarnatio verbi divini et
excella.
- 3) W. X. Jan Morawski, w księzce pod tytulom: Quaestiones
de verbo incarnato.
- 4) W. X. Jan Swiastkiewicz pod tytulom: Primum in-
stans Marianum seu clarissima et compendiaris pro-
sentia de Immaculata Conceptione B. V. enucleata. Calisii
1681.
- 5) W. X. Jerzy Egret pod tytulom: Vindicta Mariane
innocentia per enarrationem 40. propositionum illustra-
ta conceptioni illius adversantium.
- 6) ^{W. X.} Godefrid Hanenberg pod tyt: Defensio B. V. M.

Wystawili w kazaniach swoich Niepokalanemu
Pocęciu S. M.

- 7) ^{W. X.} Thakimierz Wieruszewski o Niepokalanemu pocęciu S.
M. przy oddawaniu koscioła S. M. w Toruniu W. W. 00.
Bernardynom.
- 8) W. X. Franciszek Kowalicki w Kazaniach pod tytulom:
Katechetyczna odswiśnienie i w drugiey księzce pod tytulom
Sojusz katechetyczny odswiśnienia.

- 9.) W. X. Jakob Filipowicz w Karaniach pod tytułem: Kara-
nia na święta całego roku.
- 10.) W. X. Jan Brosnowski w Karaniach pod tytułem:
Chwała św. Bożych na Karaniach całego roku.
- 11.) W. X. Józef Bogucki w Karaniach wydanych po Pa-
cinie, na całą oktawę niepokalanego Poczęcia P. M.
pod tytułem: Festum innocentie.
- 12.) W. X. Jerzy Debotki w Karaniach pod tytułem Troja-
ki flotiloni Karno-dziejski odświętny.
- 13.) W. X. Piotr Dunin w Karaniach kilku o tej tajemnicy.
- 14.) W. X. Maciej Przanowski, przy oddawaniu hościota Jo-
runińskiego P. M. M. W. OO. Bernardynom w Karaniu
mianym na dzień niepokalanego poczęcia P. M. 1724.
pod tytułem: Decret Bożki w sądach afejsorskich
P. M. Augusta drugiego publikowany.
- 15.) W. X. Stanisław Bielicki Pod tytułem Karania odswię-
sne.
- 16.) W. X. Stefan Poniniski w Karaniach pod tytułem: Pro-
lowa Nuba i ziemie najdoszownijsea P. M. Karaniami
na wysztkie swoje święta wystawiona.
- 17.) ^{W. X.} Tomasz Młodzianowski w Karaniach na święta całego
roku.
W historycznych księgach wydawali Niepok.
Poczęcie Panny Maryi.
- 18.) W. X. Jan Kwiakiewicz w rocznych dziejach powiel-
nych.
- 19.) W. X. Piotr Kwiakowski w Księżce pod tytułem: miasto swię-
te niedoszagłemi tajemnicami ubłogodawione u W. Maryi a
Jesu Zakonu et Franciszka de Observ. Xuni w miejscu al-
greda objawione a teraz wyranna krotkością do druku podane.
- 20.) W. X. Franciszek Saworski w Księżce pod tytułem: Rok ni-
biński.

W. ksiągach ascetycznych wystawili niepok. Soc. S. M.

- 21.) W. X. Jan Araszcowski w ksiądze pod tytułem: Norma evan-
gelica in Sr gestis relucens
- 22.) W. X. Jan Morawski w ksiądze pod tytułem: Palestra pi-
tatis continens doctrinam sancte vivendi et moriendi Ath-
letes Marianis in Sodalitate Emmelta cepta V. Dei Para-
ad Collegium Posnaniense S. J. apta. 1692.
- 23.) W. X. Jan Wilkowski Obserwacje swięte orasu rocznego
- 24.) W. X. Ignacy Wiceorobowski w ksiądze pod tytułem: Man-
na duszy. pruttomawonej z włoskiej księgi W. X. Pawła
Segnerego w uwadze na dzień 8. Trudnia.
- 25.) W. X. Kasper Drubicki pod tytułem tractatus de effec-
tibus, fructu, et applone Smi misse sacrificii 1713. Pra-
ga in 4to. In hoc libro Exerciti Liturgici et Eucharistici heb-
domas 3^{tia} Deo per Pretiosissimam Parentem V. Mariam Sa-
cra. Dies Im: con: Nata Virg. Aredi
- 26.) Senze w ksiądze pod tytułem: Ordines in festa.
- 27.) W. X. Mikołaj Lancici opusc: 21. De piis erga Deum et
Sctos affectibus in 2da parte in meditationibus pro festis
totius anni takie opusc. 11 & 13. De multiplici adoratione
et cultu B. V. M. gorie czosty sposob daje orci S. M.
prez obrone niepokalanego pocrecia i naboren'stwa kruzicy
tajemnicy.
- 28.) W. X. Stanisław Solski, pod tytułem: Rozmyślania codzi-
ne na rok cały w Urabrowie 1676. w tej ksiądze na kardę 10.
botz rozložone są rozmyślania na orcie S. M.
- 29.) W. X. Tomasz Młodziejowski pod tytułem: Rozmyślania
na wszystkie swięta uroczyte.
- 30.) Senze w ksiądze pod tytułem: Liturgia seu modi de-
voti celebrandi missam 1682. Posnania.

W księgach Oratoriich wyśławili Nipokhalane
procecie Panny Maryi.

- 31.) Sol Marianus Eriplex nuper in Polonica Societate Jesu
exortus nē in Germania novo typo resplendens s. Eris
Joan. Kwiałkiewicz Eris Danielis Pawłowski Eris Theo,
phili Rutka J. J. Panegyres mariane. Vienna, et Ab,
rimbergo reimpresso an: Aeti 1701. Reperiuntur in
hoc libro aliquot Panegyrici Mariani in festo Immacul.
Concept. Virg. Mariae.
- 32.) W. X. Lukasz Stawicki w księce pod tytułem: Panegyres
sacro Regi Celor. immortalī Jesu Christo, Re,
gine celorum Virgini nec non sanctor aule Divis
dicata. Cracov. 1705. Orat. 9ta Filia B. V. J. C.
- 33.) W. X. Andrzej Semberski w księce pod tytułem: Ora,
tor sacro civilis.
- 34.) W. X. Jan Kwiałkiewicz pod tytułem: Orator Maria
nus Panegyres Oratoria de B. V. Mariae
- 35.) W. X. Barthomiej Luder w księce pod tytułem:
Olympus citatus.

W proetycernych księgach wyśławili Nipokhalane
Procecie Panny Maryi.

- 36.) W. X. Józef Bogucki w księce pod tytułem: Con
ceptus mirabilis.
- 37.) W. X. Barthomiej Luder w księce pod tytułem:
Cithara Apolinis.
- 38.) W. X. Wojciech Ines w księce pod tytułem:
Horologium marianum & honori C. absque
macula Virgini; decantatus jam olim distenc,
tum nē vero parodiis metro saphico dona,
tis illigatum Academia Mariane in Colleg. Calis.
S. J. ad ipsam triennū Sphe[?] metam sacratum
dicatum q. —

- 39) W. X. Lubasz Stowicki w ksiarce pod tytułem: *Heroica Poesis.*
- 40) W. X. Michał Wrasowski w ksiarce pod tytułem: *Regina Pol. B. V. M. Lirica poesi celeberrima.*
- 41) W. X. Andrzej Canon w ksiarce pod tytułem: *Lyricon. t. 4. Epodon l. x & nathoniec w tej ksiarce przędaje Compend. Marian.*

Wydane też są ksiarshi: naboienstwa ku orci
N. P. M. w sobie zawierające.

[w druharniach S. J. pod następn. tytułami:]

- 1.) Korona niebiańska
- 2.) Klucz do nieba
- 3.) Zabawy duchowne Kongregacyom N. P. M.
- 4.) Officium codiennie
- 5.) Świątynia Bogu S. M. J. Pariskim poświęcona &c
- 6.) Pariska z Bogum zabawa.
- 7.) Miles Christianus.
- 8.) Officiosa pietalis exercitia.
- 9.) Eloquentia coelestis.
- 10.) Actus Virtutum.
- 11.) Officium Immac. Purissimae V. M.
- 12.) Selecta devotiones.
- 13.) Fasciculus pietalis.

5. Delata Towarzystwa co uciekli, oprócz co nie stawi-
li po extow.

1. Milowski Podkomistrz Pięsy pułku, rozpuscił y sam uciekł z wojska.
2. Pan Bartoszewski mostu nie pilnując uciekł.
3. Siekierzyński Adam z roty pancerny Starosty Kamie-
nickiego.
4. Potowski z roty Pana Podkomorzego Kijowskiego.
5. Jan Skopowski.
6. Krzyżowski z roty Pana Wolskiego.
7. Andrzej Wolski z roty Pana Wojewody Bełskiego.
8. Czarniecki Chorąży z rotą P. Woiwody Siedmiogrodzkiego.
9. Jan Boniecki z rotą P. Kosakowskiego.
10. Subitinski z rotą Pana Serensbecha Skupkowskiego.
11. Branowski z rotą Jana Grajowskiego.
12. Andrzej Bykowski z rotą Pana Konarskiego So-
wiatowej
13. Krzysztof Klonowski z rotą Pana Samelina.
14. Jan Soszucha z rotą Pana Podolskiego
15. Paweł Świdorski.
16. Stan. Makowski z rotą Pana Rysskowskiego.
17. Jan Zubowski.
18. Daniel Dulski z rotą Pana Kochanowskiego.
19. Tomasz Bystrzewski z rotą P. Mikolaja Zborow-
skiego.
20. Jan Ługiel.
21. Piotr Hermanowski.
22. Rycki z rotą Pana Mikolaja Mocarskiego.
23. Stanisław Jasowski.
24. Jan Burzyński.
25. Piotr Łapsowski.
26. Jan Szamota z rotą P. Jozefa Annibala.
27. Kuznicki.

28. Stawski z roty P. Mikolaja Annibala.
29. Mikolaj Swidowski z roty Pana Podorowskiego
30. Jan Pucki.
31. Jan Cierninski z roty P. Kulickowskiego.
32. Stuczynski Przewot.
33. Krzysztof Wasilowski.
34. Stochi.
35. Tomasz Chorowski z roty P. Piotrowskiego.
36. Jan Prokopowicz.
37. Jakub Szmarowski.
38. Piotr Amplowski z roty P. Budziszewskiego
39. Andrzej Sculinowski.

W wykopisze nr 90 XCIV pod L. X. czytamy miejsce wzdzie-
tak wyprawy nienatrafione zwiazek z tem majac:

" nie one to erano kiedy honor Regis et Defensio Reip^{ca}
 " in armata militia constabat. pyta'is o Komput
 " ze wszytkim wdrto y powiatow na Chouimsky Expe-
 " dycyj przed tak 12 wyuzguionej Slachty kiedy Cen-
 " sura y podc dwowem y wliagueniu wrzedy stanz-
 " ta, y rachuba licznim polonow wliwym wdrtoie al-
 " bo pownie wszytkim Coproni iednak pocztow o-
 " soby spisano) nie znajduciu wize na swiecie tego
 " Komputa bo sp Krol Zygmunt III karat go ex
 " senatus consulto spali' pertemitur paucitate nume-
 " ri accei ceno osoby bez pocztow pisane wnimby-
 " ty ale pranie saeno proporys y ochoty bylo wliow-
 " dym porachowai' maion, dobre dostalki albo niedostak-
 " li kordego. A ta ranya ust spalena tego Rege-
 " bra, seby us' nieprzyacul niedowiednat se pis w pol-
 " swie Dimidiatum Regnum, ut deficit armata
 " militia, wize slachta albo skoracana, albo us' sa-
 " mups niewiele, y ragouow im abyto sktorys cura
 " certis hominibus uita quantitateu prodape Reip.
 " tenebantur. Jus bona nobilium non sunt libera.
 " nie sa de Jure militari instituta, ale de sacerdo-
 " tali y ratem dowiednawsy us' tego ze krol polski
 " ani radnyj forte ani muijs dostalkow nie majac
 " ani bogactw ni na pieniadz, ni na Towarach

„ jako Kupiec albo dyd ni raskadaiac, ale na Gornadze
 „ armata militas Ga Czerubem a ono pono przedrey sa
 „ umartym bredytem wtyka pryjone y Kreupopolita agi-
 „ nel... a nieco nisej:
 „ Nicis sobi Jul X Biskupi prucytais se pod wayusko-
 „ umitig idnym porusyta Kreup^a ducto ni discrimen belli
 „ Rege, sawiadywawie doma o casoi swey o **królwy** Jul
 „ O królwy domu, drudny krakowa sedem d metropo-
 „ lui Requi pilnowali, a niektorzy, jako sawony pawisa
 „ X wosicki Kriawski Biskup kllkaset ostowika du-
 „ radiso przy Straie swym P. Filippie, Disieinyu wodi
 „ Pawliu wyprawid porradnie. Sawre Jul X NO-
 „ wodorki Kamienieli na owcas a teras Domau-
 „ Kri Biskup obecnie byl y nadworui Kuzia Jul. nie-
 „ ktorzy id

(Ex Libris MSS. XLVII.)

Taryfy różnych podatków

Rzeczypospolitej

z r. 1662.

11 2001
12 2001
13 2001
14 2001
15 2001
16 2001
17 2001
18 2001
19 2001
20 2001
21 2001
22 2001
23 2001
24 2001
25 2001
26 2001
27 2001
28 2001
29 2001
30 2001
31 2001
32 2001
33 2001
34 2001
35 2001
36 2001
37 2001
38 2001
39 2001
40 2001
41 2001
42 2001
43 2001
44 2001
45 2001
46 2001
47 2001
48 2001
49 2001
50 2001
51 2001
52 2001
53 2001
54 2001
55 2001
56 2001
57 2001
58 2001
59 2001
60 2001
61 2001
62 2001
63 2001
64 2001
65 2001
66 2001
67 2001
68 2001
69 2001
70 2001
71 2001
72 2001
73 2001
74 2001
75 2001
76 2001
77 2001
78 2001
79 2001
80 2001
81 2001
82 2001
83 2001
84 2001
85 2001
86 2001
87 2001
88 2001
89 2001
90 2001
91 2001
92 2001
93 2001
94 2001
95 2001
96 2001
97 2001
98 2001
99 2001
100 2001

Na Woiewództwa i Ziemi		Dobór simplowy sine abjuratis		Dobór simplowy cum abjuratis		Podjmu simpl sine abjuratis		Podjmu simpl cum abjuratis		Licytacje podług Orędz Karoim		Pogłowne	
z Krakowskiego		21422	26 ^{1/2}	17072	26 ^{1/2}	32558		25092		60000		367421	19 ⁹ / ₁₆
z Księstwa Łącarskiego i Oświęcimskiego		1902	25 ^{1/4}	1582	22 ^{1/2}	3524	15	6063		3000		40846	20 ^{1/16}
z Poznańskiego		15908	27 ^{1/2}	6727	22 ^{3/4}	21192		12009	29	77000		164122	23
z Sandomierskiego		12476	26 ^{1/2}	9635	19 ^{1/8}	22228		14096	12	34000		239861	18
z Radomskiego		8138	18	6035	10 ^{1/2}	15940		8394	4 ^{1/2}	34000		117657	9 ^{1/4}
z Kaliskiego		14206	9	6041	19 ^{1/9}	18950		10686	22	48000		146237	27
z Sieradzkiego		6486	22	nierachowane		12574		6000		18000		45664	be rachunku
z Wieluńskiego		1692	22	1306	19	3900		2881		5000		25176	12 ^{1/2}
z Łęczyckiego		5957	8	2000		5632		3300		8000		35445	7
z Brzezia Kujawskiego		3472		932	20 ^{1/5}	3556		1495		6000		23450	1 ^{1/9}
z Inowrocławskiego		2335		507	9 ^{1/4}	2664		980	15	10500		13021	9
z Dobruńskiego		2988	17 ^{1/9}	nierachowane		2559	15	650		2000		8907	15
z Łowickiego		7118	13 ^{1/9}	2612	8 ^{1/2}	21251		9751	15	24000		121265	10 ^{1/9}
z Przemyskiego		11459	8 ^{1/5}	4372	17 ^{1/8}	20029	15	11750		25000		165292	10 ^{1/9}
z Sandomierskiego		3712	16 ^{1/9}	nierachowane		6741	15	3773		4000		54302	3 ^{1/9}
z Chęcińskiego		4339	2 ^{1/5}	2355	4 ^{1/9}	10377	10	4918	27	11000		69307	18 ^{1/9}
z Halickiego		3756	14 ^{1/9}	404	13	14239	15	3970		6000		95549	8
z Wołyńskiego	54400	6000	Podjmuje całość	6000		6000		6000		14000		164982	6
z Podolskiego	26239	1000	osobno abjurat. na podjmuje	1000	na podjmuje	1000		1376		10500		46597	29 ^{1/9}
z Lubelskiego		8361	11 ^{1/5}	3905	16 ^{1/10}	15942	15	6035	26	33000		105601	1 ^{1/4}
z Bełskiego		4821	14 ^{1/6}	3360	22	12997	15	2992	7	14000		65802	6
z Stachowa		5071	13 ^{1/3}	1631	15 ^{1/10}	5832		2652	15	3300		39259	8 ^{1/2}
z Czerwieńskiego		3533	12 ^{1/2}	nierachowane		6568		3075	16	22000		33384	5
z Warszawskiego		2701	18 ^{1/4}	nierachowane		5241		2478	15	7000		39829	2
z Wiskiego		1502	29 ^{1/2}	245	9	1173	15	300		700		4000	
z Wyszogrodzkiego		1166	22 ^{1/3}	273	17 ^{1/4}	1109	15	403	22 ^{1/9}	1700		4944	21
z Kąkolewskiego		1701	3 ^{1/2}	nierachowane		2092		162		4600		4031	
z Cieszanowskiego		2448	8 ^{1/6}	nierachowane		3109		1745	15	3000		18789	
z Tomaszowskiego		3285	25 ^{1/9}	nierachowane		2744	15	1002		4000		17774	2 ^{1/9}
z Rozanowskiego		853	22 ^{1/3}	280	8 ^{1/2}	1112		628	15	3000		6308	9 ^{1/3}
z Łowickiego		1059	20 ^{1/9}	303	27 ^{1/9}	1649		500		2109		9902	9 ^{1/4}
z Nivskiego		2849	12 ^{1/9}	1463	27 ^{1/13}	3971		1400		1500		18800	
z Drohiczyńskiego		4190		1937	16 ^{1/9}	5578		2409	15	2000		36564	11
z Mielnickiego		2337	17	680	2 ^{1/9}	3616		1364	18	4000		1965	21
z Białobrzegiego		8462	25 ^{1/3}	1689	24 ^{1/13}	8008		1737	3	5100		40274	5
z Krawcowickiego		1968	20 ^{1/9}	642		3321		1773		4200		23874	12
z Sochaczewskiego		2223	25	712	15 ^{1/11}	2954	15	1437				13991	24
z Gostynińskiego		2195	12	nierachowane		1900		500		1500		12000	
z Pruskiego		4792	21 ^{1/4}	4792	21 ^{1/4}	4792	21 ^{1/4}	4792	21 ^{1/4}	1800		262292	2 ^{1/2}

7. Edictum contra scriptores Samosorum
Libellorum

1537. Sigismundus Dei grā Rex Poloniae Universis et
singulis cujuscūq; ordinis et conditionis, hominibus sub
litis nris significamus hūcce lris nris. Quom̄ usq;
adeo processerit licentia quorundam improborū et ma-
litosorū alienamq; famam allabrantium hūm̄ qui
famosos libellos, Dialogos & Rhythmos fictis et suppressis
nominibus, non solum hñes inferiorū ordinum verum
etiam in Consiliarios Regni nri, atq; adeo in nos ipsos,
imo in cultū Sanctorum, ceremoniasq; et alias sanctio-
nes Ecclesiasticas confectos et conscriptos in vulgus spar-
gant. Quare cum ingens labus apud externos et rerum
ignaros hominibus in fontibus totiq; adeo Regni nri
Reip. aspergitur, tum odia inter ordines et privatos hñes
concitant, et intestina discordia que Perū publicarū perni-
cies esse solet aliter, divinaq; cultus offenditur, id malum
pestilens, nos cedare et cohibere volentes, decernimus et
edicimus hoc Decreto nro, ne quis in ditionibus nris cui-
modi Dialogos Rhythmos et famosos libellos quavis lingua
conscribere vel publicare audeat. Quod siq; eiusmodi Dialo-
gor, Rhythmorū et aliorū quorumvis famosorū libellorum
qui vel editi sunt vel edentur posthac, author atq; scriptor
deprehensus delictus et convictus fuerit, is sine ulla venia
poena capitali plectetur. Quisquis istius modi famosos li-
bellos reperierit et evulgaverit, aut apud se servave-
rit de eius capite et vita decernere integrum nobis re-
linquimus. Volumus in id in grā nra positum esse.
Ceterum quo facilius talium facinorū patratores per-
querantur prodanturq; quicumq; authorem vel dissemi-
natorem istius modi famosorū libellorū nobis indica-
verit ac detulerit, certisq; argumentis ac testimoniis
docuerit ac convixerit, aut certe quomodo is depre-

hendi

hendi et convinci posset aperuerit, ei statuemus et Regis verbo nro
 pollicemur praemium centum aureos quos ipsi ex Thesauris nris
 sine ullo negotio numerari iubebimus. Quae omnia ad certa
 formaque sint, vissemus hoc decretum annulo nro quo manda-
 mus ut hoc edictum nrum in praefecturis suis et mercati-
 bus per praefatos publicari et promulgari jubeat. pro fi-
 de et officio suo, grae nrae aliter non facturi. Cracoviae
 in vigilia purificationis Beatae Virginis Mariae Anno
 Dni (1537) Millimo quingentesimo septimo Regni nri Ro-
 no Trigesimo primo.

8. Summarius kwartj Anni 1618.

Ad diem 20 Juny w Prawie wibraney...	184208	14	13.
In Retentis zostawa co się do Radomia podato	7293	19	17½
Quartj Pruskiey	30000	.	.
Facit 221502 - 4 - 12½			
Stey na zwikile distributa wyszto	12923	12	.
Do Lwowa przez Joh. Mc. P. Deputatow postano	171586	2	.
Z Łdziałdowa postacz maia	30000		
<u>Distributa Eiusdem Quarte</u> <u>An. 1618.</u>			
Per manus M. Luca Surabrowski a Bogu. stawice Castellani Krufficiensis Deputato a Senatu & Genis Venceslai de Lamocic La. moycki Vexilifero Chetmen Deputati ab Equestri Ordine ex Arbitro oium Deputa torum Leopolim transmissi integra Sum ma	171585	2	13.
Illustri ac Magco D. Stanislao Lotkiewsky supremmo Cancellario et Duci Exercitum Re. gni pensionis annua	1800	.	.
Magco Joanni Lamoycki Castellano Chet mensi Custodi finium Regni, ratione huius officii pensionis annua	1400	.	.
Magco D. Nicolao Danilowicz Tesaurario Regni ratione pensionis annua	1000	.	.
M. D. And. Samueli Dzbiniski Castella ni Biicensis Deputati a Senatu	300.	.	.

70

M. D. Luca Sierakowski de Bogustawice Hastellani (Lwollipumski Deputati a Senatu Generoso Venceslao de Lamoscie Lamojelsky Vexillifero Chetm. Deputato ab Equestro Ordine Sallarium.	300	"	"
Generoso Petri Charbicki Dapifero Lonci- censi Deputato ab Equestro Ordine Sallar.	200	"	"
M. D. Stanislaw Wolucki Hastellano Hali- censi Capitaneus Raur. ratione Custodia Thesauri.	200	"	"
J. Christophoro Mossowski Notario Thesau- ri Sallar.	120	"	"
Servitori S. R. cum Registris Quarta per totum tempus exactionis manenti.	80	"	"
In Vecturam pecunie Leopolum M. D. Luca de Bogustawice Sierakowski Hastellani Profes- ficiensi Deputato a Senatu et Inosi Venceslai de Lamoscie Lamoycki Vexillifero Chetm. Deputati ab Equestro Ordine ab integra Summa quarta	1400	"	"
In pedius arcis Scopusien. S. manus J. Sta- nislai Lubomirski Sandomirien et Scopusien Capitanei dati in Constitutione ex quarta parte.	5263	"	"
A conscribendis Registris.			
Pro Modernis Commissijs regni tum in eos qui pecuniam cumerebant quam in totam min- tiori moneta Ravam Solata fuit de Veteri consuetudine Dati.	360	"	"
Summa omnium Distributionum facit	184208	"	"

Conclusio

Conclusio Rationis facta

Summa omnium perceptorum premisso-
ru² Quartae partis Reipublicae ex proven-
tis Anni 1617. in Anno presenti 1618. Ra-
vo collecto facit.....

184.208 14. 13.

Summa Distributorum eorum ex Eadem
Pecunia facit.....

184.208 14. 14. (iii)

Itaq in testudine Rauensi restat nihil.

In Arce Rauensi Die 28 Mensis Junij
Anno 1618 facta sigilla.

Andr. Samuel Debinski
Castellan² Bielski
Waclaw de Lamosci Lamoycki
Vexillifer Chelmensis.

Lucas Surabowski
z Bogustawic Castel. Kruppi-
cianus
Piotr Charbicki
Stolnik Leczicki.

9. Pro memoria posterum Summarius Quarta
A. D. 1618.

Ad diem 28 Junij w Rawie wibrano.....	184208	14	13.
In Pretentis zostawa czo w do Radomia postalo.....	7293	19	..
Quarti Pruskiej.....	30000	..	..
Summa wszystkiey kwarti czyni.....	221502	4	12½
Stey na zwikle distributa wieszlo.....	12923	12	..
Do Lwowa przez Ich M. Pany Deputati postano.....	171585	2	..
Z Dzialdowa postano.....	30000	..	..
Ktoryy kwarti distributa.			
Odestano do Lwowa przez Ic. Mocy Pa. na Siwakowskiego Kasztelana Kruszcick kiego y przez Ic. Mocy Pana Maczlawa Lamoyckiego Deputatow z seymu.....	171585	2	13.
Ic. Mocy Panu Janowi Lamoyckiem Kasztelanowi Chelmskiemu Straznikowi Koronnemu.....	1400	..	..
Ic. Mocy Panu Miho. Danilowiczowi Podskarbiemu Koronnemu Ratione pen sionis annui.....	1000	..	..
Ic. Mocy Panu Delin. skiemu Kasztelano wi Bieczkiemu Deputatowi od Senatu do od bierania kwarti.....	300	..	..
Ic. Mocy P. Luk. Siwakowskie Kasztel. Kruszcickiemu Deputatowi od Senatu do odbierania kwarti.....	300	..	..
Ic. Mocy Panu Piotrowi Charbickiemu Podstolemu Lemnicenskiemu Deputatowi od postow do odbierania kwarti.....	200	..	..

Je' Mocy Panu Macławowi Zamoyjskiemu Deputatowi od Kola Poselskiego do odbiera- nia kwarti	200	"	"
P. Wlascowskiemu Pisarzowi Skarbowe- mu	120	"	"
Je' Mocy Panu Wolucowskiemu Staroserie- Rawskie ^m a Kasztelano: Halickiem ^m odstra- zenia kwarti	200	"	"
Studee Skarbowemu y coo tam pilnu- ie Regestrow	80	"	"
Na furmani coo do Lwowa Pienia, zdre wysylkie odwoza obiema Ich Mocy Panom Senatorom y Je' Mocy Panu Wa- clawowi Zamoyjskie ^m	1400	"	"
Na puchote do Lubowle Je' Mocy Pa- nu Stanislawowy Lubomierskie ^m Sandomier- skie ^m Star:	5263	12	"
Na te coo liczili Puniadee ktora, wscist- ko w moneci drobney do Prawi znoszono ialho zwiozay stari	300	"	"
Summa wszystkiego roschodu	184208	14.	13.

Conclusio.

Summa omnium perceptorum pro-
missorum quarte partis Reipub. ex Pro-
uentuum Anni 1617. in Anno Presenti
1618. facta . . . . .

184208 14. 13.

Summa Distributorum Omnium ex
eadem Pecunia facta . . . . .

184208 14. 13.

In arce Ravensi nihil tunc in testudine
relictum A. D. 1618. 28. Junij.

Subscip. Andr. Samuel Dembinski   Lucas Sierakowski z Boguska,
Kastel. Biecan.   wic Kastel. Kruszwicki
Piotr Charbierki Stolnik Leczycki   Macław Zamoyjski

Sej Kwarti polowicze odwozł P. Zamoycki do Lwowa,
o drugiey polowicy y o tych 30,000. s prus mieszchacz bi.
to niey, zapadli v dworu z imieniem.

10. Decret na Heretyce.Lygmunta Augusta na Sejmie Parkręwskim 1564.ius tenoris.

Iz polki za przodkow naszych, w Wierze iudnostajne w ludziach
 rozumienie bylo, poty tez na prawo na Urad, na wstyd przyrodzo-
 nej wielka między ludźmi bacność była; a zaty m sprawy ich
 wryszkie pospolite y osobliwe widomym prawie rozszciami od
 P. Boga y wielką sławą u postronnych ludzi ozdabione były.
 Gdzie zasz przez te kilka lat, gdyśmy boiarin przeciw P. Bo-
 gu, powinności swej przeciw niemu zapomnieli, pomieszcawszy
 się różnymi wiarami, uprzy kto się ieno przypatrzeć chce, iako
 y Prawa stempiaty, y Urad powagę swą stracił, y wstyd przy-
 rodzony y postuszeństwo wygasto. Laciymy; y my w niesprawie y
 Ryta w takim odmęcie i zamieszaniu zostata, iż się w niej ora-
 sem y na dobrą radę zdobyć, a czystokroć co się wisc dobrze na
 radzi to ku szkodowi swemu przyjąć trudno mamy. Co bez po-
 chyby za sprawiedliwym gricwem i skaranim Bozkim na nas
 przyszło.

(Wydat Lygmi I. w. 1528 (vide o dnu-
 ciach Niemcewicza itd. 1765.)

II. Petrus Tomicki Epus Cracovien Prin Polo,
nia Vice Cancellarius Sigismundo Augusto Secun-
do Regi Poloniae.

Sacra Regia Mtas et Dno Dno clementissime,
Post servitulis mee et orationum commendatio-
nem. Cum ad me paucis ante diebus Vibna rever-
sus esset Jacobus Sacrimachi scriba et servitor
meus, naravit mihi cum primis studium meum
et observantiam, ita ut in mandatis ei dederam ad
S^m Majestatem V^{ra}m verbis meis detulisset, quocirca
se cum e vestigio, unum quid a me haru attulisset,
neg obscura signa dedisse caru desiderii cujusdam
singularis, qua ex re majore qm dici queat animo
cepi voluptatem. Facile enim inde conjecturam facere
potui, quanti me Sacra Mtas V^{ra} faceret cum eis pra-
ceteris officium in scribendo requirere soleamus, in
qm qm suavissime sumus effusi. Neque vero com-
missurus fuera ut id a M^{te} V^{ra} requiri jure pos-
set, sed et tanta illam ejus rei cupiditate teneri
nesciebam, et quod scriberem magnopere non habe-
bam. Neq enim eo adhuc etatis S. M. V^{ra} pro-
gressa est, ut veris gravibusq de rebus, alicquid a me
ad illam scribere deberet arbitrare, nullo autem, aut
levi aliquo arguente genere scribere, neg etatis neg
personae meae esse videbatur. Sed in S. M. V^{ra} ve-
rum id esse comperio virtutis ingeniq nonum
qm esse qm etatis cursu celeriore. Quare

favian

faciam equidem non invitus, ut de his rebus,
qua neq. aetate S. M. V^{ra} non apte ingenio vero, ma-
jorib; q. pro aetate gravitati vel maxime futuris
sunt accommodata: hoc est ut gravissimis de rebus
quo ad ejus fieri poterit brevissime scribam, si
prius hoc unum quasi praefatus fuero. Summum Patrem
S^{mo} M^{te} V^{ro}, saepe quidem a multis nunquam
tamen satis a quoq. pro dignitate laudatum, jam in
de a multis annis: prius qm. canis esset caput u-
triusq. nostrum repertum, viridi adhuc viridag utri-
usq. aetate me, pro sua singulari erga me clemen-
tia in Senatorum suorum Consiliarumq. numerum
referre dignatum esse neq. locum modo consilii me-
is dandum, sed fructum etiam iudicio suo, am-
plissimum esse tribuendum censuisse. Itaq. cum
amplissimo Vicecancellarii munere me ornasset,
in duobus primis minoribus: mox in eo quem
nunc obtineo maxime paritendo dignitatis gra-
du. Princeps me optimus beneficentissimusque
collocavit, postremo quo nullum jam altiore in
regno suo dare potuit, eum quoq. mihi concesserat,
in quem ego cum dignus eo a M^{te} sua visus es-
sem certo tamen consilio ascendere nolui, neque
minus mihi tanti de me principis iudicium hoc
gratum fuit, quam ille ipse in quo me propositum
volebat summas honores gradus. Qua mea eo per-
tinentoratio ut intelligat S. M. V. Divina plane
atq. immortalia S^{mi} Patris sui in me constare

benefi

19

beneficia, neq. cum illius tam V. S. M^{te} adeo
devinctum esse et obligatum, ut si vitam etiam
et sanguinem pro salute dignitateq. M^{te} V^{ra}
profunderem vel minimam meritorum partem
assecutus tamen esse non viderer, atque ut una
istud quoq. S. M. V. secū diligentē expendat, si
S^{us} P^{ater} ejus Rex ipse prudentissimus eo ip-
so tempore, quo nondum eram ita multum etate
profectus tantum tamen servitoris et Capellani sui
consilii loci dandum esse putavit ut fructum ex
his me ferre vellet uberrimum: quid sit S. M. V^{ra}
ea in etate faciendum, cuius inscitia suum esse di-
ctus constituenda prudentia, precipue cum quo plu-
ra S^{uo} P^{ater} S. M^{te} V^{ra}. Debeo, hoc me majore
studio in eum curam cogitationeq. incumbere
oporteat, ut quo S^{us} P^{ater} profuisse sibi
quandoq. consilia mea iudicavit, ex his ad V^{ram}
quoq. S. M. P^{ri} illius Dominorumq. heredem deli-
gnatam, aliqua possit utilitas pervenire, eo certe cogi-
tationes meae referuntur omnes: in eo consumuntur. haec
est ergo consilii mei summa, etiam atq. etiam diligen-
ter ut condonet S. M. V. quibus studiis etatem hac
suam teneriorem traducendam putet, per magni id
interest vel ad laudem et gloriam S. M. V^{ra}
ad v. ad P^{ri} omnium qui in fidem illius pote-
statem q. voluntarii nos contulimus salutem atq.
incolumitatem, que ita est cum S. M. V^{ra}

salute implicita vacat, ut nos non possimus, ut
 non illa quoque quod Deus omnem obruat. eodem labefac-
 turā motu concedat. Cum itaq; fortune nr̄e omnes
 omnis cum salus nr̄a non aliunde qm̄ De recta
 S. M. V^{re} institutione educationeq; pendere videat,
 de ea re ita consilio. Cum utile et jucundum tum
 amplum atq; imprimis honorificum S. M. V^{re} futu-
 rum si tenera hac etate, quae nondum gravioribus
 est ferendis labrig; artibus his partes infecerit su-
 um ex quibus quemadmodum sibi primum tum
 aliis sit imperandum perdiscere possit. Neque
 enim existimare debet S. M. V^{re} ad regendos
 et gubernandos Dñs vatis esse Regem nasci.
 Sunt ea praecepta diligenter tenenda quae ab his qui
 non laudem modo verum etiam admiratio-
 nem prudentiae sunt consecuti futuris regibus
 aut imperatoribus conscripta feruntur. Nisi for-
 te nullum esse artificium quod operas manus con-
 stat tam vile et sordidum quod non artis ali-
 cuius praeceptorumq; indigeat recte putabimus.
 Solam administrandi Dñi gubernandorumque
 hominum rationem, absq; ulla doctrina pre-
 ceptioneq; teneri et percipi posse arbitrabimur.
 Ego vero in ea plane sum sententia et
 opinione ut his eruditioneq; nullis opus esse
 magis existimem, qm̄ his quorum Deus in re-
 gendis mortalibus. Vicaria quaedam opera ulitur.

Cum

Ceteri enim mortales si qua in re ab officii reli-
 gione declinaverint, si nullo sint ipsi bonarum ar-
 tum cognitione instructi facile tamen amicum re-
 periant, a quo erroris sui admoneri: cuius cohortatio-
 nes ad officium revocari possunt. Princeps autem
 bonarum omnino nudus et imperitus, si quid peccat et
 pessimo publico peccat, et neq. ipse se precare intelli-
 git, neq. ab alio edocetur, et quo majorem de se fe-
 licitatis opinionem animo combibit, hoc difficiliter
 recta cuiusq. consilia admonitionesq. admittit. Quicum-
 que vero aut sperat aliquid, aut metuit, is ut maxi-
 me velit, libere tamen quod sentit Principi dicere non
 audeat. Sola charta librique quoniam nec boni quidq. que-
 rant, nec mali meluunt, eque Principibus atq. his qui
 nullo loco nulloque numero sunt ad quod rectum est ma-
 gna cum libertate dicere nihil dubitant. In quibus le-
 gendis pendendisq. si plus est laboris et molestie
 quam voluptatis jucunditatisq. non est tamen satis jus-
 ta causa videri debent cur animus cuiusq. refugere ab
 illis posset. Nihil enim proclarum, quod n. idem ardu-
 um et difficile nunc autem solis in harum studiis, sum-
 mo cum summa utilitate conjuncta est delectatio. Quae
 quidem aliis ex rebus omnibus fluxa et fragilis, atque
 ejus modi ut meror insequatur ex hac sola solida et
 diuturna, vel potius sempiterna percipi consuevit. So-
 tet enim eo quidam esse dulcius, cujus ipsa nobis natu-
 ra cupiditatem atq. ardorem quendam ingenuit inordi-
 nibilem? a qua sicut ad cursum equus, ad arandum bos, ad
 indagandum canis, sic nos ad duas res ad intelligen-
 dum et agendum nati et producti esse videmus, pro-
 ven-

rem ut et alia partem intelligendā posteriorē agendis
rebus tribuamus. Itaq̃ videmus eos qui Dulcedinis illius
suavitatisq̃ que in literarū studiis abstrusa est ac re-
condita, quæcum aliquos ceperunt, neq̃ valetudinis neq̃
rei suæ familiaris rationem habere ullam, atq̃ etiā
si incommoda eis daturā sint literæ, maximo tamen in eas
studio ac inordinabili cupiditate ferri. Quod quidem non de
privatis modo et philosophis verum etiā de summis da-
cibus et imperatoribus memoria proditum esse legimus. Fuit
hec quondam fuit magnorum Principum laus, ut non
alia se qm̃ literis ceteros antecire pulchrū putarent
eademq̃ apud prisicos mortales Reges et sapientes fuerunt
Marcus Brutus vir et in Republica Romana Prin-
ceps et ad omnia summa natus, eo ipso die quo que-
ræna erat Pharsalica futura in qua de vita sua fortunis
q̃ omnibq̃ decernendum sibi esse videbat: tanta dici-
tur legem de historia voluptate captus fuisse et in-
pendentis periculi oblitus, in id usq̃ punctum tempo-
ris, absq̃ ulla intermissione legeret, quo in accendi-
micationemq̃ Descendendum erat.

Cajus vero Julius Cæsar, quo tempore hostium vi
atq̃ impressione compulsus, in fluctus e navi se
projecerat, ut vitæ salutis suæ notando consideret:
altera tantum manu, cum undiq̃ ab hostibus pe-
teretur natando usus, altera vero libellos in altum
ne maderent sustulisse legitur, neq̃ minor ei libel-
lorum qm̃ salutis vitæq̃ conservandæ cura fuisse.
Ac Principes viri non minus esse discere quam
vivere

vivere aut iucundum aut necessarium putaverunt.

Quoniam vero qui alterutra tantum in re elabo-
 raverunt ut vel lras sine virtute vel virtutem
 sine literis consecuti sint his videntur non despi-
 miles, qui altero sculo capti, altero tantum perspi-
 ciunt, qua ex re et ingens incommodum et multo
 turpitudine major ad eos pervenit. Danda erit no-
 bis Opera ne nos quoq eodem turpitudinis recidis-
 se videamus et aliquid etiam de his, quae ad mo-
 rum integritatem pertinere iudicabimus dicendum
 Neg vero ea me de sententia depelli facile patiar:
 quae mihi semel est firmiter persuasum: ita esse
 conjuncta inter se et connexa lrae studia et vir-
 tutum ut altera absq alteris nullo modo consi-
 stere queant. Qui enim fieri istud potest? ut
 aut qui virtus quid sit ignorat virtute privi-
 tus esse possit? cuius specie deceptus saepe nume-
 ro infinitimum illi vitium incurrit, aut qui
 virtutis vim perspicit, atq eam rem unam esse
 optimam intelligit. Cum natura bona omnes om-
 nia expectant non ardentissimo erga id quod op-
 timum esse videt amore feratur? cum praesertim
 tanta vis esse feratur, ut simul atq mentis eam sa-
 lis cernendi potestas a superioris alicui data fuerit,
 tantu in sui ardorem excitet, ut vel invitum
 et recusantem in sui amorem rapiat, atq ita in-
 flammet ut pro una ea omnia sibi putet esse
 contemnenda, et pro nihilo duanda certe neq arat

amat temere quisq; quod non cognoscit. Neq; sit ejus qd
 bonum esse cognoscit amore non rari singulari. Quam
 itaq; tam amice inter se concurreverunt doctrinarum
 et virtutum studia, ut disjungi et divelli ab invi-
 cem nulla ratione possint nequa tamen in parte
 officio meo satisfecisse, non videor, pauca quadam recte
 vivendi consilia ascribam, plura et copiosiora ex his
 Authoribus S. M. V^{ra} petere licebit, quorum salubri-
 bus praeceptis mente sua excolendam curavit. Ego
 ea quae maxime necessaria esse duco strictim brevi-
 ter attingam.

Nullam esse statuo pestem adolescentiae capitaliorem
 qm pravi pravorum commertum cujus est tanta vis, ut
 siqui alicui dati sunt a natura virtutum igniculi hi
 nullas re alicui citius, qm mala malorum consuetudine
 extinguantur. Itaque saepe factum videmus ut quorum
 optima in partem adolescentiae fuit, cognita de quibus
 ea omnium erat opinio ut facti a natura ad virtutem
 viderent, hi simul perditis ac profligatis adolescenti-
 bus familiariter uti ceperunt repente e vestigio tan-
 qm exoto Circei poculo ad pristinam hominis formam
 exuerint et in eorum quibuscu consuetudo illis fuerat, mo-
 res obiverint. Quamobrem quanto ea in re plus est
 periculi, tanto S. M. V^{ra} major est cura adhibenda, di-
 ligenter ad prospiciat, qui fuit hi qui se in familiari-
 tatem cujus velint immergere. Si qui fuerint ejus
 generis ut assentalimuculis, gratiam sibi S. M. V^{ra}
 aucupari studeant neq; dubitent ad voluptatem omnia
 referre

referentes, unam illam pestilentissimam vocem auribus
 ejus instigare Regi quod libet licet: eos carne prius et anque
 odisse, eos a convictu suo familiaritateq; procul debet repellere:
 atq; hanc sententiam pectori suo inscriptam habeat saepius
 multorum regum opes asportationem q; hostem enertisse.
 Viros autem graves de quibus praecleara virtutis est opi-
 nio, eos imprimis amplectatur ab eorum latere si fieri
 possit nunquam discedat, neq; ad ludum, jocumq; sed si quum
 qm mortalium se pro omnibus ad res maximas serias
 gravesq; ad intelligendum et agendum se natam esse sciat.
 Neq; cuiq; minus q; sibi licere persuasum firmiter habeat.
 Quivis enim de fere vulgi liberiores habet rerum omnium
 voluntates qm Regia Aetas quae tot populis tot gentibus
 imperatura, non aliud se q; ad intelligendum, ad agendu
 natam esse, et semper debet meminisse.

Illud tamen imprimis Atti q; re observandum puto,
 festis ut diebus, a ludicris certaminibus, praecipue vero a
 venationibus abtineat. Ne ve nisi prius operata fuerit
 cibum in illis capiat. Est enim equissimum mentem pri-
 us qm corpus cibo refici, neq; quidq; est Divinae rei per-
 vertendum.

S. M. R. ubi majores in literis habuerit M. V. progres-
 siones, ab omnibus his qui omnium saeculorum res gestas
 his mandaverunt, ita esse memoria proditum reperiet his
 demum regibus et Principibus feliciter atq; ex animi sen-
 tentia cecidisse omnia, qui Divini cultus fuerunt studio-
 sissimi. Eos contra grandi semper mactatos infortunio
 qui se hac in parte negligentiores praebuerunt. Non lon-
 ge abierit S. M. V. Summus Pater illius, quot et quan-
 tas victorias et triumphos de nullis suis atq; his sem-

interis hostibus reportavit, nunquam fere, patitur Deus,
ut proprium hoc cum illius, hunc ^{ura} quoque S. M. ^B sit
et perpetuum in Dubiam Martis aleam descendit cui,
tem sequitur q̄ quisq̄ vel nostra memoria Regum, et
principum Christianorum, vel omni memoria nostrorum
Regum, quin Divina ope et misericordia adjutus, victo-
ria fuerit semper potius. Id alius militum robori alius
Imperatorum virtuti tribuet. Ego quamquam de horum
quoque laude nihil delibatum cupio, felicitatem tamen
hanc S. Regis Vri soli pietati illius ac Religioni accep-
tum fore nihil dubitaverim. Possem etiam non nomi-
nem commemorare, acutissima necessitudine S. M. Vra.
convictum qui cum voluptatibus se totum tradidisset.
Dei timorem expectare excusisset, studium religionis
obiciisset, cuius rei in lachrymis meminisse non prof-
sum, viridi etiam tum etate, recenti omnium memo-
ria, et se et regnum suum perdidit. Sed otiosis in exem-
plis nomen tacuisse salvis fuerit. Per Deum con-
mortalem quasso atq̄ obtestor S. M. Vra. Domesticis
ut exemplis hinc incitata, impietatem fugere, reli-
gionem amare. Discat. Nos M. V. et Regem habe-
mus et Dm̄ ipso quoque aliam habet multo maiorem po-
tentiorum Regem et Dm̄. quem nisi timuerit coluerit.
dicto audiens illi fuerit nunquam M. V. tam graves a quo-
quam subditorum suorum imminute M. sua penas expe-
re poterit, quoniam ille, quod tamen procul omnem avertat,
multo sit ab eadem graviores exachuras. Quin etiam qua-
lem se erga fidei potestatisque sue subjectos S. M. V. ges-
serit, talem Regem suum vicissim erga se experie-
tur

tur. Quae porro fide et observantia erga illum fuerit, eandem a suis expectabit. Sed haec sacris ex concionibus M. V. discet melius, quas quidem et saepe et diligenter ab ea audiri velim. Nihil fieri poterit M. V. felicius beatusq. si et audire Deum et loqui cum Deo talis temporibus nunquam intermitteret. Tunc autem audire se Deum putabit, cum preceonem ejus Divinae precepta proferentur audiet. Deum audit, qui eum audit, Deum contemnit qui eum contemnit, loqui vero cum Deo tum se M. V. existimet, cum vel in cubiculo suo vel in templo puro ex corde preces ad S. M. ejus fuderit. Id quod quo facit frequentius, hoc se in majorem ejus gratiam insinuabit. Futurumq. est ut S. M. V. et in hac vita prosperos et felices rerum omnium successus sit habitura: et cum aeternam illam in Donum ex hac luce migraverit, id quod utinam sero contingat, ea pietatis et religionis suae praemia latura, quae nec oculus vidit nec auris audivit: nec in cor hominis ascenderunt.

Habet S. M. V. ita ut desiderare a me visa est meas literas sed longiores fortasse quam volebat mihi vero non erat initio propositum tam copiose scribere, sed amore erga M. Vram prosectus sum longius. Cui se operam hanc meam gratam esse intellexero, equidem non gravabor saepius eam movere: atq. omnia ad eam identidem concilia mea perscribam, quae huic, juv. aetati fore putavero accommodata.

Hoc a S^{ma} M^{te} V^{ra} majorem immodum peto ut me

servi

servitatemq; meam Amis Parentibus suis diligentior co-
 mendet, eosq; roget, ut qua me presentem gratia sunt
 aliquando et clementia prosecuti, eandem absentis quoq;
 nunc impartire dignentur. Si fidem exq; se meam
 et observantiam tot iam annorum spatio perspiciam
 habent et multis in rebus exploratam, si nihil de ea
 ne nunc quidem propter hanc locorum ^{unc} ~~disputationem~~
 detractum esse intelligunt: si curas meas omnes, omnes
 cogitationes meas in eo erigilare vident, ut magis atq;
 magis omni meo obsequio eorum mihi voluntatem de-
 mereri, eorum gratiam augere possim. faciant hoc
 pro sua bonitate Princeps optimi Clementissimiq; ut
 mei corpore absentis animo presentis, ad omnia ius-
 sa eorum et mandata exequenda promptissimi pa-
 ratissimiq; benignam rationem habere dignentur.

Hoc si M^{tas} V^{ra} ab illorum Serenissimis M^{ttibus}
 optatu tulerit, nullum eo majus, nullu gratius, nul-
 lum dare mihi munus poterit optatius. Quod re-
 liquum est Dnu Deum oro et orare nunqm desinam
 ut S. M. V^m in sua gratia in que rerum omnium sum-
 ma felicitate salvam et incolumem qm diutissime
 conservare dignetur. Cui me rursus suppliciter com-
 mendo. Datt in Ara mea Podocancrii Die secunda
 Mensis Aprilis a^o Dni 1535. Eiusdem S^o M. V^o A^o
 Servitor et Capellanus Petrus Fornichi Ani Po-
 lonie Vicecancelli

(Secundus)

12. Sigismundus Augustus Rex Poloniae Petro Tomicki Ep^o Cracoviensⁱ & Rⁿⁱ Poloniae Vicecancel-
lario.

Præde in etc. Pater sincere nobis dilecte salutavit nos verbis S. Venerabilis Maciejowski Canonici Cra-
cov^{ensis} Sermi Regis Dⁿⁱ et Parentis N^{ri} Secretarius, l^{tra} redidit sane gratissimas, quibus S. V^m pro sua prudentia, proq^{ue} in M^{te} Regiam p^{ri}ncipa-
rentem N^{ri} nos et R^{em}publicam nostram studio et affectu nos a libri consilio admonet, ad virtutes p^{er} præclarasq^{ue} facinora Ill^{orum} virorum imitan-
da studiumq^{ue} literarum capescendarum. Equidem Marte n^{ro} quantum juvenilibus etas nostra sunt virtutes magno animi fervore amplectimur, sunt enim nobis ante oculos tot clarissima gesta S^{er}mi Parentis n^{ri} a quo exempla depromimus, et ut possumus imitemur, narrantes omne operam, ne ab illius M^{te} v^{el} in minima re degeneremus, nec tempus otio conterimus l^{ris} Diligenter incumbimus. Tanto autem diligentius his omnibus adnitemur, q^{uia} libri consilio et monitionibus S. P^{re} adacti, aeterna D^{eo} O. M. secundet. Pro eo autem erga nos studio et affectu atq^{ue} observantia habemus gratias S. V^{re} Quam bene valere percipimus. Datt Vilnae Die XXV. Mensis Aprilis M. D. LXXV.

56 (Ex Eadem
Codice M. C.)

Sredzkiego pmer postoi Wielko - polski na
seju piotr kowalski r. 1534 przypisane na
13. Repusie (postulata)

" prosimy aby nam Lupa nie bronili imprimowac
po polsku, historyi, kronik, praw narups y
tesz narups rury a wstawa o Biblii. Al-
bowiem naso sobie bic rury wemaito a czemu tes
nam niemajz bi narupm jnykiem. Tu tes wistba
sz nam kroyda. widi od Lupy, albowiem nasdy
jnyk ma rury jnykiem jsmu, a nam Lupa ka-
ro glupimmi byc.

" Glem prosimy aby Duchowni niemowili rury wna-
rury prawie swickim niemickim albowiem niemasz
go stad powai, a mowi smitek wty nadziej ia
Duchowny jst, a tak wieremy pp Biskupow
w sama mistoi jst nas opatwa y sami kibie
a tes niepryptoi? sominowi jstymu polecamy
ni)

(potrzymma nie doblednie
odpisana.)

14. Famosi libelli seu Pasquilli.

1. Uwazyc w przed trzeba naturam delicti obiecti iakich cri-
men obijciatur.
2. Potym quia ratione eiusdem criminis reus Citatus constituitur.
3. Od kogo inculpatur, a przytym do iakich pars i wini.
4. Jakim Processem pozwany convincitur, to uwazywszy
snadnie obrony prawne pro exigentia rei, et terminorum
accomodowac przydzie.

Porzywaia, tedy pro famoso libello et ejusdem libelli divul-
gatione, iakoby complicitatis. Idlyz hito insey Principalem
przez Dekret Frybunalotki, y dekretem Duchownym decla-
rowany.

Porzywaia N. N. de O. P. porzywaia, ad paenas revocatio-
nis, nec non ad paenas libelli praefati per Carnificem
ad pulsum campanae ignis concremationis, porzywaia,
summario processu in vim termini facti, extraordina-
ria figura Juris & Iudicij do Groda, z Groda per ap-
pellationem na Frybunat, nadeuszylko famosissima
citatione mordentarni wyszczyphami, virulenter refer-
ta ad paenas famosissimas & ignominiosissimas in
Regno inprivatorum iniuris insolitas et iniustitias
directas.

Quo ad naturam Criminis.

Insa iest famosus libellus a insa iniuriosa scriptu-
ra. Famosus libellus to iest gdy hito kogo, dolo malo,
parua intentione umyślnie volo nocendi proposito et
studio opisze, et impingit ei crimen aliquod capitale
et ultimo supplicio dignum, tak dalece iz, gdyby proba-
retur, bylby diffamowany y o garto przyprawiony, da-
leko wiszey, gdyby crimen in famoso libello expref-
sum bylo omnino falsum, et dolo malo iakro su-
namienito umyślnie nocendi proposito confictum,

talho

takowy famosus libellus iz periculum capitis diffamans,
wanemu infert, y Crimen ultimo supplicio dignam fal-
so obijcit, Fabricatori igo Criminalis bywa, a iednak y
w takowym rancie, iesli veritas hominis obijcitur, iesli do-
lus malus deficit, iesli kto provocatus et laesectus to
accipit, in se, uwage prawo popolite tego miec zwoylo,
gdlyz non debetur ei honor servari, qui ipse vituperium
facit. Ktorego famosum libellum a tad prawo naybar-
dziej vindykujc, iz winienli kto lego, co homini w s'kryps-
cie rancie iudicio inferendus est per accusationem, n
diffamandus p. privatam diffamationem, et p. probatio-
nes na nago dowodzi obiecta bylo trzeba nie p. diffa-
mationes, gdzby to bylo brac z kogo pierwey sup-
plicium anizeli iudicium accipit. Scriptura ras in-
iuriosa ta iest, ktora continet w sobie contumeliam.
Iakto gdy kto rancie res ty chlop jest plebeius, albo tez na-
warickho, Frichelaris, takowa iniuriosa est civi-
lis bo tez contumelia iest civile delictum.

Famosi libelli Reus paritate delicti punitur, to
jest ex animaduersione punitur, qua crimen in
famoso libello obiectum si pbaretur veniret puni-
endum. Civilis ras iniuria civili muleta vindicatur.

Z takowej definitiej famosu libelli, y distinctiej scrip-
tura iniuriosa a famosu libello osadzie snadno, moze-
li porwany in re stringi do takowej causy, iako mu
iest zadana, pogotowiu ie kto inszy przez Dekret
Tribunalski principaliter Reus ukazany, y dekretom
loci Ordinarj in iudicio spirituali iako principal-
iter pokazany. Daleko wiecej ie na Principale pena ci-
viliis skazana pro modo culpa to iest arbitrarie
pro culpa iest delictum civile, a crimen factum
iest criminale, y iesli to przywilciowy stetit tyl-
ko culposum, a rancie bylo mu civile, iakoss
porowanemu ma bydx civile et criminale. A
awtaszoza ie ta sententia, iako kniey kardy boonye

baczyc moze, nie staneta z wywodow iakich ani z Controver-
sij, ale raczej z Takicysi Complamatiey wzaiemney.

A poniewaz famosi libelli to iest definitio, iz iest composi-
tio occulto nomine facta, tedy in autorem tylko Scripturam,
seu compositorum famosi libelli pena extendowana bywa.
In propalatores, nulla lex penam statuit. A iakoi pozwa-
nij ona censerit Reus, ktory non composuit, y takiego geniu-
szu niema, y co za Complicitas in Ciuili iniuria carere moze.
Wprawie naszym tylko in complices Criminum nasiadco,
mordow Labiow, pradca, spolyj pena Criminales sa, postano-
wione y extendowane bywaia, ale in diuulgatores iniurias
Scriptura zadna pena wprawie nieopisana, ani w Tribuna-
le in Vim legis miedzey prywatnemi nie moze byci decer-
nowana.

Accedit ze ten famosus libellus nie iest od Autho-
ra iego przeciw N. N. do P. O. co z intitulatciey obaczyc pi-
sanej, ale przeciw N. W. O. Pozwany nie wie co to iest
tutus, y diuona rzecz ze w tym Skrypcie kadnego N. nie
mianuja, a iednak sie dwoi N. N. odrywaia, a tedy ies-
li ktorzy sa, de O. P. kadnym wywodem niecwinkowaw-
szy tego przeciw Authorowi Scriptu, ze to iest mendax
libellus, a zatym famosus, iako moza, diuulgationis Cri-
minalem popierac Causam. Wporkod by trzeba dowiesc y
wywiesc na Principata wywodem swoim ze co pisal zte
pisal, potym wywodzisy sie ze nie sa, tacy iako ich opisano,
dopiero pro diuulgatione criminowac, deductione n^o crimi-
naone genus probandum. Contra praescriptum Consti-
tutionum 1604. w takim razie ieden drugim kaskrycac
sie, nie moze. Statut audiuit increpatum esse, et ipse eius-
modi improprio minime se expurgauit.

Pozwali oni pominawszy dowody wywod swuj wszelaki
ad penas criminalissimas reuocationis et libelli crematio-
nis p Carnificem pozwany iz nie improprowat y nie
nie wada

nie radował, bo ten nie nie pisał do Reuocaciy niepo-
winien. Gdyż Statut do reuocaciy tego tylko stringit,
któryby s. Stowa Statutowe / linguam suam non refrē-
nans nobili improperauerit asperens eum esse Filium
Ill. et statim non reuocat. a Principatem scriptu. niech
o tym mowia, nie pozwanyym który ex alieno delicto
non obligatur, gdyż culpa tenet suum Authorem. Prin-
cipat scriptu swego ij obietcy swojej niech da ratia,
bo iesli to tak iest iako radował. To Salachianka s. tawra
Plebeiuska, a ratym secuta conditionem Mariti. Obori-
retur quæstio iexeli inter impares Urgeri more n. con-
futata obiectione reuocatis. A rustasera ie illegitimitas
nie iest obiciowana, ale lapsus ante Matrimonium.
Statut de Matre mowi, ne proles labe aspergatur, a tur-
nowie własni misera, y nie im ten nie radowano wtey
mierie. Lecz pozwaniemu in natym nie nie nalezy nie
pyta sie, o tym iakiey okazyi to Principat libelli u-
czynit, iesli prouocatus albo lacepsitus, iuste an iniuste
~~to~~, dosyć na tym ie on nie radował, nie nie pisał alie
nam compositionem tueri nie chce, alieni ten facti et
compositionis penas subire niepowinien. A exemur
ta ignominia na niego bez praxeryny ij nie winnie we-
wleczona, y exemu otakowa, ostawe tam ignominioso pro-
ceptu et Summario miat bydzi przywiedziony pro tam
famosis penis p Carnificē ad pulsum Campanæ exequen-
tis obeliony y ochambiony. To iest famosus libellus nie
Citatio, w którym i Crimen na porwanego confictum, y dif-
famatorie conscriptum, a ieszore Authorem obietcy nie
wywodzxy sie, depellenda iniuria non inferenda, nec de-
bent iniuria nasci unde Iura nascuntur, miat li kto
krazwde, dochodzić jej prawnie byto, nie obeliguie, niesto-
wnie, gdzie nota Nominis ad posteros transmissa, ie do
takich pen, y sposobem takim iako stoczynica iaki in-
ny byt

ny był powany, gdzie positus in Crimen et infami-
 am perpetuam. Gdzie nomen et fama eterno caracte-
 re laesit, gdyz obque pudefit, obque quis confunditur, plus
 est Supplicij, dla tego nie powinie powany, do tej Causy przy-
 stapić, az pierwey bedzie insuo honore reintegratus, quem
 reatus diffamationis tenet, alium pro diffamatione redar
quere nequit przez taki pozew ab Executione pokrynaja,
 pierwey impingunt Supplicium, nixi stanowia, Iudicium,
 nie Sad, ale oni w Prawie pomas famosas stanowia.

Statut de Citatione mowi ne quispiam Citatione et ver-
 ba ineadem que alicuius honorem et bonam famam
 tangerent descripta deferat, et decadem promouere aude-
 at, sub pena Sessionis Turris.

Constitut: 1627 Tribunal Spraw ktore nie sa, w Pra-
 wie opisane przed Sad swój przypuszczac niema, ani
 pomas nad prawo irrogare, ani Dekretow czynic, ktore
 by Vimpregis saperent. Tak Polska Polska, prawo pra-
 wem nastato, niestychany taki pozew Usacrypliwy na
 Szlachcica do Katoroskiej Executicy ad pulsum campu
 nei wydany Vicem reddidit cum farore. Nie mogt
 by zadem Sad nikogo sromotniey pokarac iako gossa-
 sami przywatnie obodronij.

Przekl wprawdzie Tribunal, agat, ale prout com-
 perierit Iure agat non iniuriose.

In Crimine publico iako gdyby kto chciat prauis
 dogmatibus que dari animas Christianorum et
 deprauare veram Fidem Catholicam Romanam, ta-
 kowe bywaja rozkazywane pany, iako to y teraz sta-
 to sie na Sejmie, ale inpruata inziuria, ani to sty-
 chana. A toć w podziwieniu bydu musi, przeciasto
 komu ten script dirigowano, milczy, a kto inny o
 krzywde, czyni.

Ultimarie

Ultimarie euadet ię n̄ malo dolo nec animo nocendi, sed uidendi quid scripta sit legit. Do i ten co kupuje a pzedaje ię non affamandi, sed lucrificiendi cā to oryni. Wolen bywa, quod si nec legit euadet simpliciter.

W Statucie dwie obiecie stringunt ad reuocandum.

1. Asserens esse Filium Meretricis, ię byta publicum scortum, quā merebatur esse stipendium vulgari corporis et pudicitie iuxta illud Stat: cuius meretrix inibi mercabilis esse increpatio takowa arguit non legitimum Patrem wedug Statutu de Filio. Subiecta est reuocationi, tego tu nie kadaja.

2. Obiectio si Matrem eius meretricem nominauerit nec probauerit, consulitur honori liberorum, y tego nie kadaja, byta in Matrimonio Virtuosa, tylko lapsu in uirginitate, y dla tego ka Chtopa dana, oczymes naylepsiej wiedziat iesli taka byta, y iako ia, kastat.

Ale argument wielki x takię przychyngy Salach cianka ka Chtopa dana. W tym Statucie notetur ię obijcentes illegitimitatem probationis Vicem sustinere debent, pisze bowiem neq probat eum esse talem, y znouu nec probauerit. Constit: 1693 legitime et statut Tit: Commisarij.

Lapsus obiectio n̄ publica uenalis turpitude iniuria scripto commissa equi paratur uerbali: Taks to tey Simplex negatiua idrie, gdyz uerba uerbis soluantur: Tak i w tey drugiey Simplex a uertio Simplex negatiua tollitur.

In Cāa Improperij tylko requiritur agnitio pro pari, ale to iest Cāa diuulgationis famosi libelli

nieimpro

nieimproperij, tedy separatorum separata, ma bydk ratio.

Jesli in Ca² improperij Simplex negativa idrie, daleku wiecey tu ma is²; nie moze bydk nad statu-
towi praescriptum nie ostrzey postapiono. Scriptura tedy ta jest iniuriosa nie famosus libellus, tenar wy-
wiadt Salachectwo, matki honoru nie oczysecat. Mere-
trix est qua² quaestu meretur, qua² multorum li-
bidini patet, et cuius publice venalis est turpitude.
Sua amoris vi, qua² igne fortior coacta vni soli a-
manti copiam sui dedit, amore capta, amoris sui
serua. Libertas nulla restat amanti.

Nullus liber erit Siquis amare Volet, qui Supe-
riori mandato obediuit culpa caret.

Amorem esse furoris Speciem, at furiosus non
delinquit. Virgo Amore capta furiosa est.

15. Ex Martyrologio Franciscano Parisiis impresso
Folis 527. S. 8. In Verbo B. Salomea Virginis.

Salomea aliis Salonica, Lesci sive Lesconis Cracovia
ac Sandomiria Ducis filia fuit: Boleslai aut judici
Poloniae Regis soror: uxor vero solomani Andree
Hungaricae Andree Regis filii & Bela 4. atq. S. Elise,
beth fratris, qui postea factus est Russis principibus
expugnatis Galliciae sive Italicis Rex, tertio suo
etatis anno ducta est in Hungariam future nuptias,
adaptanda, ita postulanti Andree Rege, Baronibus
& Consiliariis Regni. In infantili hac etate a spi
ritu santo puncta ostendit optima indoles, & sancta
ac matura nimis conversio, pietatis quippe supra
etatem dedita omnino fuit, thoro maturis solemni
ritu parantur nuptiis, sed animo potius copulantur
quam corpore, facti prima nocte ut propter condito
ris amorem a carnis operibus abstinerent: promitten
tes firmiter suo purissimo castitatis lilia perpe
tua immarescibilibus invictata conservare: quod
veraciter complendo p. duodecim annos spatium
& amplius simul manentes agnam sine macula
sponsam Virginium progreſſu mundissimo secuti
sunt: resq. mundanas & corporis commoditates
B. Salomea ex animo semper neglexit, imo corpus su
um cilicio iugiter edomuit, & multiplici versuum
mortificatione animum recreabat ad Chrum. soloma
no mortuo circa annum 1235. operibus pietatis
totam se dedit B. Salomea, et facultates in refuit
landis pauperibus, extruendisq. Mon. & Clarissar
domicilijs oes distribuit. Demum mundi vani
talibus perterrita sancta Clara institulo se addixit, fac
ta monialis circa annum 1253. Grandota Episcopo Cracovien
imponente illi velum sacre Religionis adstante Fratre

Raymundo Franciscano Poloniae Ministro in Monasterio Lavi,
choften deinde in Scaloni sancte pug. conversata est. Tandem
infirmari capit 4to Idus Novemb. in vigilia S. Martini Epi,
scopi & Conf. inde Sabbathi dum attente infra Missae Solem-
nia recitari audiret sacrum Evangelium, summa patientia
& equanimitate agnitudois molestias passa perdidit Eribus
& sororibus, in proximo imminere sanina deponenda
diem, quod & evenit moriente illa in Sabbatho sequenti
nempe 15. Kal. Decemb. anno 1258. Dum per septem integros
dies in feretro jaceret in esuro monialium incorrupta o-
dorem spirans gratissimum & olum eudans saluberrimum,
decidit ex ore & naribus sanguis super cernitum
subiectum, & linteolum, quo caput eiq. obtegebatur. Die
8. post traditum corpus sepulture apud D. Fran^a
Cracovien Aedem, quo funus transtatum, Abaliosa alio
obducto linteamine sanguinolenta apud se retinuit,
quo religiose servata plurima patrarunt miracula.
Elogium eius paucis perstringit B. Bartholomeus Pisa-
nus lib. 1. sup. fruct. 8. pag. 2. ubi de secundo ordine Min.
nempe S. Clarae. Sicut etiam (inquit) alia soror Sancta
in hoc ordine de Domo Regali Poloniae S. Salomea. Quae
qualis fuerit in vita quam post mortem ostendunt.
Haec siquidem mortuos suscitavit, pavonem a canis inter-
fectum, ad vitam reduxit, vulneratis ad mortem dedit
sanitatem, cecos illuminavit, contractos erexit, & a par-
tus periculo mulieres liberavit, de ea egerrunt acta mms
Cracov. Gonzaga pars 1. sup. in Beat. fam. 2. a 3. Ord.
Min. Possianus lib. 1. sup. ibid. & lib. 2. in Prov. Polon. ubi
de custodia Cracov. qui vult eam obisse Anno 1278. sed
perperam. Cromer de reb. Polon. c. 32. Sirmamentum tri-
um Ordinum Min. par. 1. Tract. de illust. viris ac fem.
trium Ordinum Min. par. 1. Matthias de Michovia lib.
3. hist. Polon. c. 32. Salaran lib. 5. Chron. Provinciae Castella

cap. 20. Valerius de S. Fem. Ord. Min. lib. 2. c. 8. Algerina
 in arbore Epilogica totius Ord. Fran. Brevius Tom 13.
 Annalium Eccles. ad Annum 1254. §. 4. & 1264. §. 13.
 Ferrarius in enthalogo M. die 7. Novemb. sed mendose
 loco 17. Vading Tom 1. sup. ad annum 1235. §. 12 Item
 Tom 2. ad annum 1254. §. 35. 1258. §. 27. & 1268. §. 4. 5.
 & seq. Raissa in Auctuario ad natales M. Belgij sub
 die 19 Novemb.

ff Tenor vite dicta Terra Dei per Religiosum of. Stani. ^{Ex Act.}
slaurum Franciscanum in chartis pargameneis consoro, ^{1401.}
 de qua in actu eodem fit mentio. (p. 261 — 272)

16. Compendium historiae de B. Salomea Polona Halicia
Regina digna aeterna memoria.

Sancta Salomea Lesci Albi Regis Poloniae ac Uniblis Gri-
mislawo Ducissa Russiae Filia Cracoviae in Arce anno Chri.
 1202. Octava die Maij, in festo S. Stanislai feliciter nata, et
 Anno Decimo tertio aetatis suae iuncta matrimonio Solomonis
 Regi Haliciae filio nato minori Regis Hungariae ab Anno orbe re-
 dempto 1215. cum quo vitam puram et celeberrimam annis viginti quinque
 in Regno Haliciae duxit, amborum subdita potestate, verum Colo-
 mano è viris sublato Anno 1240. nata annorum 38. vidua reman-
 sit Christiana ac Religiosa perfectionis cupida à B. Prandolpha
 21. Episcopo Cracovien. sacro velo in Ordine S. Clarae sub regu-
 la S. Fran^{ci} amicta Deo serviret, et cū in profata Religione
 in dies proficeret, trium Monasteriorum S. Virginum fun-
 datrix extitit, nempe Lawichosten Scalen et S. Andreae Opti
 Crac locan in singulis sexaginta numero virgines Deo sacra-
 tas quibus etiam aliquot annis Abbatissa profuit, vixit in hac Re-
 ligione annos nata 28., tandem agens sexagesimum sex-
 tum annum, in Monasterio Scalen tituli S. Mariae
 de Lapide gratam Creatori suo animam non sine
 miraculis Deo feliciter reddidit, anno salutis 1268.
 die 17. Novembr. post aegrum mortem sacrum antequam
 corpus sepeliretur per plures dies suavissimum odorem
 et lucidissimum liquorem ad instar olei olivae effun-
 debat, quo liquore plurimi languidi à Fratribus Ord.
 S. Fran^{ci} peruncti mirifice Dei nutu ad pristinam sanitatem
 redierunt. Quae miracula ad haec usque tempus prospere
 Deus penes gloriosum sepulchrum ad piam S. Nominis
 eius invocationem operari dignatur, ita ut facile inde Chri-
 sti fidelis colligere possit quae grata sit Deo sponsae sua-
 virginis et viduae Salomeae vita, virginitatis flore, et
 viduitatis innocen^{ti} condita, et digna imitatione posteror^{um}

ante cuius horam mortis apparuit B. Virgo Maria tunc
in manibus puerum Iesum et circa se ceterum Sanctorum An-
gelorum hoc deferens ei nuntium. Gaudere et letare filia mea
Salomea, quia hodie gaudium perpetuum et letitiam sanc-
tarum Virginum consequeris. Eius eodem die migravit à vita
et accepit consortium SS. Civium, quo cum transisset B. Salo-
mea duas Moniales jam prope etatis, quae penes B. Sa-
lomeam stabant petebant eius felicem exitum affirmabant
se vidisse progredien- animam ex ore eius, quasi parvam stel-
lam clarissimam, quam mox Angeli suscipien cum Canti-
cis herodicis et nubilavibus in caelum deduxerunt. In cu-
jus transitu haec vox audita et floruit et producit Virga Aa-
ron; post haec in brevi stipata plurimis sanctis inter quos
conspiciebatur etiam S. Stanislaus, apparuit cognatae suae B.
Cunegundo Reginae Poloniae iam in extremis laboran- di-
cens: festina, propere soror mea Cunegundis Virgo Deo de-
vota et sponsa Christi ad sponsum suum, iam enim asse-
queris gaudium ipsius. Ad quam vocem continuo efflavit
animam. Pernebantur et alia non rara eiq. mirabiles ap-
pitiones huius Sanctae post eius obitum, quae hic brevitate
causa omittuntur, et miracula quae universo Orbi manifestan-
varij historiographi fidei literis consignarunt inseruntur.
Ut benevolus lector intelligat, quam utilia sint haec sacra
pignora populo Christiano, quorum monumenta triginta
tria ipsa Cracovia complectitur; de quorum numero hoc
unum de quo hic agitur reperitur in aede S. Franc-
de Scalae Monasterii translatus ibiq. honorifice colloca-
tum manet miraculis fulgens.

Primum miraculum. Anno 1269. Euphrosina virgo Nicolai
Moras & Florianae filia in Villa Molestova mox effusa
in lucem mortua sed parentibus confugien ad auctorem
vite per merita et intercessionem B. Salomeae, vite restituta.

2um Miraculum. Anno Dni 1269. Julianna Sanctimonialis Sanctae Clarae in Monasterio Scalensi Diocesis Craec mortua a mane usq ad meridiem in feretro posita jacebat, tandem sororibus ejusdem Ordinis ad Salomeam vota fundenda ad pristinam vitam redijt.

3um Miraculum. Anno Dni 1268 Lucardis puella novem annor^{um} Sarriconis Comitis Silesiae filia Diocesis Oppolien^{sis} in villa Janita inventa bis mortua, bis etiam ad vitam revocata per vota ad Deum p invocacem^{em} Nominis B. Salomea facta.

4. Miraculum. Anno Dni 1279. In Villa Thruayna Diocesis Oppolien^{sis} Dne Clementiae Silonis Comitis conjugis duo p^{er}ones a cane occisi & in plurimas partes dilacerati ad invocac^{em} B. Salomea unus revixit ex illis, canis vo^o ille eodem ty^{pe} mox quasi alicujus ictu concidens subito extinctus interijt, et nusquam revixit.

5um Miraculum. Anno Dni 1270. Conobium S. Andree Craecoviae a direptione Tartaror^{um}, quor^{um} rabie aliae Eccl^{iae} ex^{pte} sunt meritis ad intercessione B. Salomea ad quam, dum Sanctimoniales preces fundebant, nullum detrimentum accepit. Summa reliquor^{um} miraculor^{um} ad intercessionem B. Salomea devinctus factor, quinq^{ue} jam deplorati ad vitam redigerunt. Quatuor foemina parturim^{us} a periculo liberatae. Octo caeci illuminati sunt, dolore oculor^{um} laborantes septem do^guti sunt. A dolore capitis tres liberati sunt. Febricitantes quatuor sanati sunt. A later^{is} dolore liberati sunt duo, a maxillar^{um} et dentium dolore liberati sunt duo, a serpente lesus sanatus unus, a pectoris et gutturis dolore liberati duo, paralyticus unus sanatus est, apostema, te infecti duo sanati sunt. Claudus a natiuitate gressum accepit, in ag^{ris} piclitan^{is} liberati sunt duo.

17. Actus quintus.

In Nomine Domini Amen: Presenti publico In-
 strumento universis & singulis ubiq^{ue} eviden^{ter} pateat^{ur}
 & sit notum. Quomodo Anno a Nativitate ejusdem Dni
 Nri 1664. Indictione secunda Pontificatus aut^{em} S. D. N.
 D. Alexandri divina providentia Papae ejus Nominis
 VIII. feliciter moderni Anno ipsi Nono, die vero Venuris
 vigesima octava mensis Novemb. Cracovia in Capella
 unica in Eccles. Colleg^{ata} S. Omnium sita hora nona
 antemeridiana in minori horologio coram Perillri et
 And^{mo} D. Nicolao Oborski Dei et Apostolicae Sedis gra
 Episcopo Laodicen. Suffraganeo, Archidiacono Vicario
 in spiritualibus & offi^o Anti Cracovien ad eam Beati-
 ficacionis & Canonisationis Servae Dei Salomeae Reginae
 Haliae sive Galatie Ord. S. Clarae pro construendo no-
 vo processu particulari super cultu immemorabili
 eidem servae Dei exhibito a S^{mo} D. N. Papa feliciter
 moderno & a S. Rit. Congr^{ue} Dato & speciali deputato
 iudice Commissario in mag^{is} Mij^{is} p^{ro}ba & filium in S^{en}atorum
 ad id special^{iter} vocator & rogator p^{ro}pria in tm^{en} hodierno ex
 citone Lq^{ue} ut a tergo ipsi apparebat contra suppressio-
 nem fidei infrascriptum in ca^{usa} hac speciali deputatum
 et iuratum pro die et tm^{en} hodierno ad instan^{ti} Admⁱⁿ
 R. Procur^{ator} Proa Polona Ord^{is} Min^{or} Contualium ad hanc
 ca^{usa}m constituti ad videndum et audiendum iura privi-
 legia scripturas et documenta aliq^{ue} instrumenta in
 formis p^{ro}beis & originalibus ad ca^{usa}m Beaticationis
 seu Canonis Servae Dei Salomeae Reginae Galacie si-
 ve Haliae Ord^{is} S. Clarae facientia coram nobis Iudi-
 cibus Nro^{is} produci, eadem a Nobis recognosci, reviden^{ter}
 examinan^{ter}, admitti^{er} nec non ad interpretandum p^{ro}dictas
 omnibus & singulis sive ad dicendum excipiendum, & al^{ia}

legandum causas rationabiles & Juridicas, quare pmissa fieri
non debeant, simulq; ad videndum et audiendum eadem iura,
privilegia, libros, scriptores, instrumenta & Documenta nota-
rio cause huiusmodi transsumi, extrahi, & amplificari,
mandari & alia quae de iure evenerint peti fieri et de-
cerni legitime citatum et in iudicio hoc comparentem per aus-
sorem ad id speciali deputatum & Juratum executas pro-
venienti personae comparere Actum R. P. Fr. Franc^{us} Mar-
cinowski S. J. D. P. Proc. Poloniae Minor^{um} Cont^{ra} ad hanc
causam promovendam legitime constitutus Procurator quatuor
documenta pargamenea ad causam Servae Dei Salomeae que-
tan produxit. Primum quidem resignationis bonor^{um} suor^{um}
et verum pro Contu scalen^{is} alias de rupe B. Mariae
Virginis de Anno 1268 in lapide s. Mariae sub duobus
sigillis in cortice pargameneo pendentibus, quae ob
suam vetustatem non possunt recognosci. Tertium ibid^{em}
apparet fuisse appensum cum et ille cortex in quo
pendebat sigillum adhuc in suo loco extat, sed p^{ro} sua
nimia vetustate amissum. Secundum itidem pargame-
neum sub titulo & sigillo plumbeo sel. record. S^{er} olim
Papa Alexandri 4^{ti} in filo canabio appenso in quo man-
dat Ministros Eorum Nostrum Int^{er} & Provinciali Poloniae
& Bohemiae retinendi fontum in Castro Lavichosten ad po-
stulationem Servae Dei Salomeae de Anno sui Pontificatus ter-
tio Laterani 10. Kal. Maij. Tertium itidem pargameneum
sub titulo ejusdem S^{er} Papa Alexandri IV. sed sine sigillo,
apparet t^{am} fuisse appensum in filo simili canabi, cujus
ad p^{re}sent in cortice extant vestigia in quo in favorem
dicte Servae Dei Salomeae & Sororu^{um} ips^{arum} monialium
fontus Lavichosten mandat Mⁱⁿistro Provinciali, quatenus
dicte Servae Dei et sororu^{um} ips^{arum} curam habeat, eadem in
observantia mandatorum regularium dirigat, prout la-
tus in ips^{arum} tenore de data Viterbij 15. Kal. Maij Pontificatus

sui anno quarto; quartum itidem pargameneum sub
 titulo ejusdem S^{mi} Alexandri Pape sed sine sigillo, quod
 tñ apparet fuisse appensum; sed diuturnitate temporis
 avulsum in quo conceditur facultas d^{ta} Serva Dei Sa-
 lome transferendi moniales de Contu Lavichosten ad
 Scalim per ipsam fundatum et ipsis concessa privile-
 gia confirmantur de data sub Laliij 8. Idus Augusti
 Pontis sui Anno sexto omnia legibilia antiquo caracte-
 re scripta non cancellata, nec in suis partibus suspac-
 ta; deinde presentavit tabellam plumbeam figure qua-
 drangularis vetustate in una extremitate sua putrefac-
 tam latitudinis unius digiti, longitudinis duorum digi-
 torum ad tumbam ipsi in sepulchro subterraneo per
 sem^{rios} ab Illmo & Rnd^{mo} D. Ordinario Cracovien^o deputatos
 sub tempus Inventionis & elevationis reliq^u ipsi, sub
 Anno 1630. reportam, in qua hoi verba antiquo caracte-
 re expressa vix legibilia cum locis his vacuis, qui pro
 vetustate sua vix legi possunt. Offa felix memoria
D. Salomee a capite usq ad — sunt ista Anno —
 Verum ex processu eorundem DD. Commissariorum aut
 se Ordinaria sub Anno Dni 1630. ad invenendas et elu-
 cendas Reliquias eiusdem Serva Dei Salomee deputatoru per
 Clari^{num} Stanislaum Spinu p^{bu}m s. aut & Aplica & Consisto-
 rij Cracovien^o Actuarium Sr^{um} nunc aut J. V. D. & Consulem
 Cracovien^o confecto, et manu ipsi propria subscripto Illmo D^{no}
 fom^{rio} optime notas subscripto, & signo ipsi Michas consigna-
 to chartas undecim in folio in se habente patet talem fuis-
 se lenorem: Offa felix memoria D. Salomee, a capite usq
 ad cingulum sunt ista. Anno MCCCXL levata primo to-
 ta & hic posita, quem itidem sanum & illesum produxit,
 item produxit librum pargameneum manu scriptum
 antiquissimum per Res^m olim Stanislaum Francisca-
 num in octavo Serie compactum in quo reperitur tota vita

conscripta extat B. funegundis post eandem reperitur vita
 dicta Serva Dei Salome nondum completa in Anno ~~1401~~
 1401. in chartis 24. conscripta per omnes chartas non sus-
 pecta nec vitiata item libros historiaram Polonorum in folio
 et pcpue Mis & Adm^{is} R^{is}. D^{is}. Joannis Longini alias Dugos,
 su^m item aliam historiam Mathia Michovito itidem canonici
 Cracovien^{is}; Tertiam Historiam Mis & Adm^{is} olim Martini Cro-
 mery Episcopi Varmiens^{is}, item Historiam Polonicam auctoris
 Mg^{is} viri Herburti de Sulstyn Regni Polonia Senatoris in
 octavo virorum alias gravissimorum magno auctoritatis &
 usu receptor^{is}, qui de ip^s vita sanctitate, heroicis virtutibus
 scripsere, ut in eorum tenoribus inferius patebit. Item Mar-
 tyrologium Franciscanum in folio in quo Sancti Beati, aliq^{ue} Ser-
 vi Dei Martyres Confessores ac Virgines describuntur cura & la-
 bore V. P. Vrtari a Monasterio Rothomagensi collecti in
 anno 1608 Parisiis editum in pagina 528. hoc descripta, que
 inferius suo ordine inter auctores ponuntur legi debent. Item
 produxit vitam Mis & Adm^{is} R^{is} olim Opalovii Adami
 S. J. D. & Professoris sancti Cracovien^{is} viri alias gravissimi, &
 in opinione sanctitalis ex hac vita decessi, in octavo Poloni-
 co idiomate conscriptam, & in lucem editam. Item libellum
 in decimo vexto opere P. Elisei a Sta Maria Discalceati.
 Qui ode 14. de eadem scripsit. Item librum in quarto Sti-
 varchie Franciscane tomⁱ posterioris, cui duas facies faciem
 bovi et faciem aquile attribuit auctore Fr^{at}re Didaco de
 Lequille Min^{is} inter Minores S. Franc. Franstyloni de Urbe
 Cenobita Como in Typographia Dragondely Jacobi de An,
 no 1664. Typis expressum in quo describens Reges Polonia
 §. 21. hac verba in tenore infra scripto leguntur in pagi-
 na auctoris 347. descr^{is}, qui oes auctores & ipsorum li-
 bri in suis partibus fuerunt illasi approbati & precii,
 que antiquiores usu recepti, quos omnes auctores, scrip-
 tores, privilegia pargamenea, omniaq^{ue} superius de,
 B

35

descripta admitti, revideri, legi & examinari ac post Mo
cau huiusmodi describi, transsumi & exemplificari, ex
suis formis originalibus mandari debita cum instanti
petuit et postulavit in p^{se}ntia Excell^{ti} D. Matthⁱ Casi^m
Ontowski Thie D. Thiⁱ S. aut se Aplica^m Nojⁱ Suppromotoris
fidei ad hanc cau^m deputati, citati ex adverso principa,
lis in admissionem huiusmodi privilegiorum scriptor^{um}
auctorum & omnium ut supra ^{de}scriptorum consen
tientis, et eadem revideri & examinari postulantis.
Et Perillris ac Adm^{no} D. qui supra Com^{miss} Aplica^m sedis
& S. Rit. Cong^{reg} visis lectis ac diligenter inspectis in pri
mis privileg^{is} pargamencis, tabellas plumbea processu
inventionis et elevationis Reliquiar^{um} S^{er}vae Dei Salomeae, de
inde libris variorum scriptorum auctorum historiographo
rum, uti in nullis suis partibus suspectis aliisq^{ue} iuribus sic
proat supra Descriptum est in Iudicio suo productis eadem
admisit, nihilq^{ue} Mo^{do} infrascripti cau^m huiusmodi omnia &
singula producta & formis ipsor^{um} originalibus describere,
et ex libris aliorum variorum auctorum etidem ea quae spec
tant ad S^{er}vam Dei Salomeam Reginam Halicis trans
scribere et exemplificare mandavit. Acta sunt haec Craco
via indictione Inta^{ta} Mo^{do} die loco et hora quibus supra,
p^{se}nt Perillri et Adm^{no} R.R. D.D. Nicolao Howitrowski
S. J. & J. V. D. Canon^o & Archipresbytero Cracovien^o. Ada
mo Drobczynski M. Omnium, Adamo Lagocki Ruisin^o
Ecl^{esi}ar^{um} follegrum Canonico Stanislas Blaszyński Prae
bendario Ecclesiae Cathedralis Cracovien^o & aliis plurimis
testibus fide dignis, meq^{ue} Andrea Pawlowicki p^{ro}
S. aut^{orit}ate Apostolica & ad p^{re}sentem processum speciali
deputato & iurato notario.

18. Kopia Dekretu

Parlamentowego Rowieńskiego ferowanego 12. Febr.
1762. podczas zgromadzenia rozszerego o godzinie osmej
wieczornej.

Wszystkie Monstacy OO. jezuitow deklarują się
pro abusivis tudzież ich profesyji y consequenter Zgro-
madzenie za rozpuszczone, przykazując się aby ten
Dekret zaraz był obwieszony trzema Domami w Ro-
wen w 15. dni innym tego powiatu, w Normandji
ze ich dobra ruchome y nieruchome Prawa, Registra
i Diornaty mają być wydane złożone w ręce J. H.
Mi i sądu, na który koniec będąc urzędzony Jansen,
taz Praw, Papierow, Mobilio w gotowisz przez Hon-
syliarra na to wysadzzonego w przytomności prokurato-
ra J. H. Mi. w trzech Domach y innych do Rowen na-
leżących, respective w innych domach tego powia-
tu przez Sędziow królewskich miysc prominionych,
aby sprzedarzy z registrowanych rzeczy była opatrzona
subsystencja tym którzy się jezuitami nazywają, ażeby
ewakuowali kollegia primis julii proximi, zeby wresz-
tygodni Syndykow i Regentow Miast awizowali dla
osadzenia Domow, Jnaczy Parlament obwaruje aby nie
byli przypuszczeni do żadnego Beneficium cum Curam,
marum, do żadnej katedry lub szkoły publicznej,
żadnego Urzedu miyskiego y wolnego Distawu y in-
nych z funkcya publicana, ztorzonych, ażeby w przed-
constet de supra inviolabili fidelitate, in proposita y
radorqz usqueqz juramento prestito przed Sędziem

królewskim szeregach mieysc super invisibili fi,
 delitate, in podpisu, i zadowyc uerynia, ceteram pro,
 porycyam A. 1682. i wolnosciam Kosciota Francus,
 kiego ze odprysiga sie króloboystwa i nauki Societa,
 tis probabilissime wseythim rozejam wytypkow poblataja,
 cych rapra, sie. Zbija we wseythim nauki, medyalna, od lat
 stugiego czasu utrzymana, przerecoronego Zgromadzenia y
 odnowia 1757. przy powtorne wydrukowaniu sprosney
 księgi Scologii Busenbauma na ostakę aby dwa vo,
 lumina constitutionum drukowane w Pradec 1761.
 i albo majace w sobie ustawy Reguly przerecoronych
 Oycow Seruitow Krywdraza, Karida, wlasz, swicka, i
 duchowna per consequens borboine zachwate i sprosne
 przy karz zarte i spalone byly u wdawac sie, ni
 radne commercia u
 Socii sunt Jesu secundum dici non secundum esse.

(wiersz na Jeruz. Lou.)

19. Ojcowie Jeruzi Patres, a Akademia Malkha
 Cud pierwszy w Polsce widzi, niewiem z jakiej miary
 Malkha Akademia, przymuszac do pary
 Aby ona bez meza w sieroctwie nie zyła
 Paternitas jej Zwolska za meza przybyła.
 A to cud nie spytawszy, czy ona slubuje
 I matren'scia powinności cypki obiecuje
 Wiąza: niepytając się, ale słychać wszędzie
 Ze ona po tym slubie z nim miszkać nie będzie
 Postara się o rozwód, iakto przymuszona
 Bo wtasnego przy slubie nie miała plebana
 A do tego solenne votum uczyniła
 Czystości by udymie sama w Polsce była
 Za cóż ma za meza chodzić dla jakiej przyczyny
 Wszak ona i tak rodzi godne Polsce syny
 Cypki chce Pan konkurent by mu zapisała
 Z siebie zduta Adamit a na niego wdziała
 Cypki dla dożywania, honoru i chwaty
 Zeby wnet sierotami druci jej zostały
 A Polsce co za profit lub zysk z tego będzie
 Być Panem a Malkha na nosze osiedzie
 A jeśli dla potomstwa dość synów wydała
 Wyda wszec i więcej co ich wychowała
 Jest to drzewo rodzajne bez meza bez pary
 Michajre nie tentuje Pater Malkhi starey
 Kosciot I^{ty} wszec taklim ni benedykcyi
 Mi daie ani thare a to z tej racyi
 Ze in przy jurarszym slubie benedykowana
 Obedzi się, bez Patra z reholigowana

Do tego byłby strupem zenie Matki Stara,
 I tak młodym nie useloby żadna żywa miara,
 Przystancıę konkurować moi Patres mili
 Żeby was pasierbowi z Mallica, nie pobili
 Za tę konkurencją. Stolebrnia diukley
 Niech was Portugalia P. Bóg obdaruje.
 Amen

20. Catalogus 3^{ius} Collegii Premisliensis Societatis Jesu Anno 1746
12. Junii.

In Annuis redditibus ex Pagis percipit Collegium pro-	
ventus flor. pol	3263. 9.
At Summa Capitali florenorum Polonicae 49,000.	
percipit Annuatim Census Flor. Polon	3614. 27.
Summa redditum ex Pagis et Censibus	6878. 6.

Ex hac Summa Deucandi sunt

In rem familiarem	306. 23.
In sorta tecta	115. 18.
In exsolutionem obligationum	384. "
In Varia	70. "
Itaque purus proventus est	6001. 25.

Ex quo ali possunt personae 12, in singulas annuatim
 numerando florenos polonicos 500.

Debita nulla habet Collegium
 In creditis nihil habet.

Non accepit per hoc triennium, nimirum ab
 Anno 1743 inclusive ad annum 1746. Summa ca-
 pitalis a qua Collegium percipere censur.

Anno 1743. Aluit Collegium e nostris personas 17.
 Ex quibus sacerdotes 10. Praelectores 6. nempe Gram-
 maticas 2. Humaniorum literarum 1. Rhetorices 1.
 Theologiae moralis 1. Philosophiae 1. Reliquos rei clo-
 nesticae Adjutores.

Anno 1744. Aluit Collegium e nostris personas 19.
 ex quibus sacerdotes 9. Praelectores 6. Nempe gram-
 maticas 2. Humaniorum literarum 1. Rhetorices 1.

Theologie moralis 1. Philosophia 1. Reliquos rei domestice Adjutores.

Anno 1745. Aluit Collegium e Nobis personas 17. Ex quibus sacerdotes 9. Praelectores 6. nempe Grammaticis 2. Humaniorum literarum 1. Rhetorices 1. Theologiae moralis 1. Philosophia 1. Reliquos rei domestica Adjutores.

Ad omnes praeditas lectiones Collegium tenetur solo Contractu Fundationis.

21. Rationes Universales a Septembri inclusive Anni 1730
ad Aprilem inclusive Anni 1732.

Restabant in pecunia 141. 11.

Accepta in Pecunia

	Censibus	fl. 19119. 18
	Fundis in pecunia localis	fl. 5228 24.
	Fundis per Nos cultis	fl. 19774. 20.
Ex	Venditis	fl. 5042. 4.
	Fidelis extraordinarius	fl. 36417. 25.
	Mutuo Contracto	fl. 674 .
	Eleemosyna	fl. 3242 10.

Summa acceptorum in pecunia 89499. 11.

Cum Resta . . . 89640 22.

Restabant in Rebus . . . . . 1600. .

Accepta in Rebus.

	Ustia	fl. 5701. 22.
	Kamionã	fl. 1097. "
	Berezdowo	fl. 1308. "
	Kerzyno	fl. 2783. 9.
	Ex pradio Cleparcinski	fl. 2771. 16.
	Drogonia	fl. 1112. "
Ex	Eleemosyna	fl. 601. "
Ex	Salisfodinis Vielicensibus	fl. 18. "

Summa acceptorum in rebus . . . 15393. 7.

Cum Resta fl 16993. 7.

<u>Exposita in propriam Consumptionem</u>		
Victum	fl.	5450
Longiorem provisionem	fl.	12327 18
Vestiarum	fl.	4280 2
Artifices et Operarios Collegii	fl.	920 19
Suppellectilem Collegii	fl.	847 19
Praxatorium et Ligna	fl.	8165 21
In Meliorationem Collegii et Prædii	fl.	1343 19
Stabulum Collegii et Prædii	fl.	1604 4
Fabricam Collegii	fl.	4702 24
Viatica non restituenda	fl.	228 7
Familiam Collegii	fl.	726 14
In Bibliothecam	fl.	128 29
Lites	fl.	578 21
Elemosynam	fl.	331 18
<hr/>		
Summa expositorum in propria Consumptione	fl.	41636 5

<u>Extra propriam Consumptionem</u>		
Artifices et Operatorios pagorum	fl.	678 2
Servitum pagorum	fl.	759 7
Suppellectilem pagorum	fl.	99 26
Familiam pagorum	fl.	1113 26
Stabulum pagorum	fl.	178 8
In Exsolutionem obligationum et Debitorum	fl.	6867 4
Praxatorium pagorum	fl.	62 10
Meliorationem pagorum	fl.	600
Viatica restituenda	fl.	200 6
Mutuum datum	fl.	252 13
Titulos extraordinarios	fl.	29049 20
<hr/>		
Summa expositor. extra propria Consumptionem	fl.	39861 2
<hr/>		
Summa utriusq. expositi	fl.	81497 7
<hr/>		
Restant in pecunia	fl.	8143 15

Martinus Bziwarowski 11 mpy

40

Assistant in rebus.

Vino	fl. 2500.
melle	fl. 200.
Lignis	fl. 1000.
In Bobus ad macellum	fl. 400.
Brascis	fl. 1400.
Siligine & Tritico in Farinam. fl.	280.
Aromatibus & Sullibus &c.	fl. 400.
	<hr/>
Summa facit.	fl. 6180.

1750
 1700
 1650
 1600
 1550
 1500
 1450
 1400
 1350
 1300
 1250
 1200
 1150
 1100
 1050
 1000
 950
 900
 850
 800
 750
 700
 650
 600
 550
 500
 450
 400
 350
 300
 250
 200
 150
 100
 50
 0

(W3 aforito Saluget Arthur m
 p: Kam: wial 45. updomy
 zu 160 km x 20 mb. - ten pol
 just Arthur 2 087 upo pncipit y
 wama)

22. *Fungebatur sub hoc tempore apud Cracoviam Ecclesiam* / *omissum*
Vicariatus Officio et S. S. Ignacii Episcopi Cracovien. exequ- / *e lib. XII in*
batur in S. S. Ignacii vices, Joannes de Elgotis Decre- / *impresso.*
torum doctor, Scholasticus et Canonicus Cracovien. ge-
nere nobilis, vir omnium quos illa aetas tulit, inter
suos mansuetissimus, et doctrina singularis: qui dum
Divinis in Ecclesia Cathedrali interfuit, inter psallendum
accessit ad eum quaedam, et si pro more seculi abie-
ta, verborum tamen pondere, et affectuum maturitate,
non contemnenda persona, Virgo, ut post computationem
est Veronica, ex Cracovias orta, haec dum a Deo se mis-
sam Declararet, ut in referendis ab eodem Joanne
audiretur, facile obtinuit: longum tamen feret, per
singula relatum, per ipsam recitare sermonem, sed ut
effectus habeatur locos insigniores, satis erit si atten-
gam. Voluit enim imprimis, quis et qualis esset Jo-
annes, nesciret et sibi contingit, cum alias ipsam nun-
quam viderit: ad id enim duntaxat deflexit affectum,
ut gesta secum patefaceret, et tunc demum q. judicio
eiusdem Joannis in utramque partem fieret, satis se-
cum duxit, dum modo ipsa voto suo satisfaceret, et
ampliores terrores, verborum, nec Dei evitaret, et dum
talia insolita Joannes de Elgotis audisset, annuisset
grato animo auditorum et quae haberet, referret.
Eccae inquit Pater bone, dum in die natalis Domi-
nici de proximo transacta, locum quietis nocturnae
accepissem, visum est mihi subito in Ecclesia S. Floria-
ni extra muros Cracovien. laudibus Divinis adesse,
ubi cum sola in loco populari astitisses, e loco sa-

Christiæ cohors supra modum veneranda, præcunctibus
duobus vexillis, albis egredi cepit, ad tantumque augeba-
tur numerus personarum, ut pene totam illam Ecclesiam
adimplerent, inter quos aliqui Pontificalibus insignis,
aliqui militariibus indutis, albo et rubeo coloribus di-
strictis, singuli tamen desuper captis coralibus amicti
videbantur, cum processionaliter fores Ecclesie cepis-
sent ingredi, et ego que nullam eorum agnoscerem,
ob idq; tremula, locum secretiorem peterem, intra sic
egredientem, tandem Magistrum Nicolaum de Broga,
qui in prædicationum prædicator est S^æ Mariæ, conspu-
xi hic eum, cum appropians hæc mihi verba: Filia
quid hic agis dixisset, cum cæteris lumine Ecclesie ex-
cessit. Dum autem solam respexissem derelictam in
Ecclesia, animata parum per verborum prolatione præ-
dictorum egressa, et ego sequebar processionem taliter
visam, et cum iter agendo, super Cancellos Ecclesie limi-
terij prædicti consisterem, nullumq; iam ædificium
inter ipsam Ecclesiam, et muros Trauonien quos illa
tendebat processio viderem, ad terqum quædam pro-
ars stature femina, totaq; a summo usq; deorsum
albis contexta, sic me alloquitur. Filia quæris venire
ad Magistrum tuum, non est, quo tendis, et protensa in
dextra manum, indicansq; unam garam parvulam,
non longe ut videbatur, ibi inquit eum reperies, et ibi
propere ascensum gradus, quos ibi videbis sursum
erectos. Ad huiusmodi verba que etiam cum im-
proprio mihi dictas personæ, processit ~~conato~~ concito
gradu, ad latus vir ad celam prædictam, et ipsam ut
valui ingrediens, cum et locus arctus esset, et intratu

admodum depresso, aspexi gradum unum excelsum
nimis, et ascensu plurimum horridum et diffici-
lem. Erant enim inter scatares ipsius, et multum
distantes, et foraminibus, fissurisq; pleni, ut ruina
pavorem facile incuteret, ascendenti huius quoque
gradus summitas, nulli erat innixa firmamento, cal-
cato, vidi alium, sed in aëris medio videbatur suspen-
sus, hunc gradum, cum necesse habuissem ascende-
re, collectisq; utcumq; viribus, transire cepi, et in mo-
dum reportatis manibus, ac pedibus, adusq; summita-
tem ejus ascendi, quæ etiam ut dictum est, nulli inte-
retur fundamento, ad proximum tamen a latere aderat,
quoddam passimentum, quo calcato, vidi alium gra-
dum, sed multo brevioris et satis mirabilem. Hunc
itorum cum pertransissem, perveni ad tertium gra-
dum, et hunc quidem brevissimum, et luce clarissi-
ma, et mirum in modum visu delectabile, per-
fusedum erat, enim super ipsum fenestra una,
quæ huiusmodi lumen illum gradum irradiabat.
præterea in superiori parte, erat ibi quoddam pala-
tium, in quoddam pervenissem, sensi me pluri-
mum oblectatam, loci illius amemitte, et quia nul-
lum adesse vidi, circumspiciens consideravi, ad dex-
tram ostium patens, sed parvum et introspiciens,
medio quasi corpore immisso, vidi tectum unum mo-
do miro deliciosum, q; totum illud commodum occu-
paverat, attingens a fine usque ad finem, adeo ut
arctus plurimum transitus ingredienti remaneret. In
hoc loco respexi personam, quasi sexus feminei, reve-

reddi admodum vultus, totamque candidissimis carba-
sis, pupillis in capite, coopertam, ad tecti illius sedes
erat posita in qua sedentem vidi predicatorem illum.
Et quasi quaedam relata, comissa via, dicta suscipiam,
tem Domina, que se paululum acclinans, hoc videns
retro cefi. Moxque ille reflexa facie: sic me allocutus
erat: Filia cur venisti? revertaris domum, ego sequar
e vestigio te. Ad hanc vocem quasi sollicita de visio-
ne celeriori, quo potui modo descendi, dum ad gradum
inferiorem finxissem pedem, vidi alteram a terra mi-
librem personam, ascendentem, et hanc quidem cras-
sam, et obessa corpore, ab intra autem purpura ve-
stilam, et desuper flavei coloris, collobio, quod pal-
lumi dicimus tectam, facie quoque multipliciter rec-
ta, et venusta, adeo ut aspectui hominum pluri-
mum delectabilis esset, et hominum iri se facile
committeret, optatum. Præterea etiam in facie mul-
tas et varias species mutantem, huc in peplo capitis
sui, quod amplissimum fuit, in tunica et in manibus
omnem fastum et ambitionem, et vanitatem vaculi o-
stendentem. In sinistro quoque brachio gestabat canta-
rum argenteum, et ultra estimationem, miro magno
modum, et quia tantis erat onusta ponderibus, ascen-
sum illum adeo gravi labore agebat, adeo ut anhe-
latus illius frequenti concitatione, in sibillum verte-
retur grandem. Hanc itaq cum vidissem, locusq ille
coarctatus esset, quo potui compressi me modo, ut
sibi sic ascendenti viam darem: at demum rem hu-
jusmodi mirata, potissime cantari illius, quem in
armo ferebat, quantalatem interrogari præteruen-
tu

tem. Quid ita secum feret? quae respondens ait. Optimum
 ad finem, ut illam quam videris, dominam putarem.
 Dum ille Presbyter discessisset, qui se in portam ~~castri~~
 constituit adversarium, sic respondentem, audens de-
 scendi, et exiens cum recto tramite, ad civitatem
 properarem, propinquaremque foribus, et ecce pro-
 cessio illa, quam prius videram, e foribus civita-
 tis egreditur, quae visa horror quidam et reverentiae
 motus impulit, ut ad latus aliquantisper declina-
 rem expectatura quo ad illam processio proteriret,
 sed dum sic deliterare putabam, subsisterant omnes,
 duos de ipsorum medio gressum dirigere ad me
 videbantur, quorum unus in modum pontificis infulam
 in capite, et reliquam ferebat ornationem. Alter vero
 aureo cinctus, baltheo militari, clavis amictus, hi cum ad
 me tremulam propius accessissent, talibus me verbis is
 qui pontifex videbatur edocuit: Filia quid a-
 gis? et dum meticulosam contuescerem: Ne timeas in-
 quit, scimus unde venis, et quid videris, quod quia
 non intelligis, aperiemus tibi et tu attende, quid
 te oporteat hac in re agere, sic orsus subintulit:
 Ecce ego et his amantissimus socius meus, quem
 vides sanctus et gloriosus Florianus, visitavi-
 mus gloriosos viros nostros. I. Venceslaum, et
 Stanislaum, et Ecclesiam ipsorum in Castro citam,
 quam inclitus confessor noster Stanislauus, glorioso
 sanguinis sui martyrio, locum hunc omnipoten-
 ti deo, grato admodum sacrificio dedicavit et cha-
 ram effecit. Nos enim quatuor, hic videlicet tres,

prominati Martyres Sancti, et ego Adalbertus
dati sumus huic Patrie in singulos coadjutores,
et patronos, qui incessanter assistimus ante consp-
ectum altissimi, pro salute gentis hujus, et
quod hac in die gaudetis vos omnes, quia alma
Dei genitrix et Virgo beatissima Maria, nram
genuit Salvatorem. Scito autem quam plurimos
esse, et in hac Patria et circumstitis partibus, qui
in hac die, diu luctus agunt fratres, et proximi
vestri; quod vulneribus sauciati atrocibus, alij
membris, manibus pedibus, oculis orbati, alij
divis vinculis constricti, alij rebus et bonis spro-
liati, et horum apud vos nulla habetur memo-
ria, nulla habetur compassio, quorum luctus et
gemitus ascendit nunc, ante conspectum altissi-
mi, et nunc animadvertere. Filia, et memorie
tunc attentius commenda quos tibi dicturi sa-
mus, et commissuri, omnia vicinorum mala
ventura sunt super hanc civitatem, et gentem,
nisi celeri penitentia, ipse indignationis divi-
nae gladius fuerit aversus. Hoc profecto alma
Virgo, et genitrix Domini, et redemptoris nostri,
qua hac die Salvatorem mundi mundo attu-
lit, tanquam omnium prima, deum et nos
pro bono et salute ipsius Patria incessanter
nris precibus ad Deum intercesserimus ad
hanc horam, sed ipse cum iis delictorum, q
in die augetur, ad tantum exercuit ut necesse
sit dare locum ira Dei. Ad hoc ut amplius

44
advertere possis, locus ubi fuisti, et unde venis,
tibi hoc ipsum declarat. Gradus *maior* nempe pri-
mus ille, et sublimis, atq; horridus, ut vidisti
ad ascensum, peccata sunt mundi totius, et ci-
vitatis et populi huius peccata, quod super-
bia, ambitionis, et corporis immunditias et
quod nullo munitur fundamento, id casurum
cum denotat, cum se omnipotenti opponat.
Secundus gradus brevior, ut vidisti communis est
populus, et tu praesertim, qui servire cupiunt mun-
do, et Deo, sed tertius gradus, qui brevissimus est
et lumine clarissimo superfusus, statim significat
Prælatorum Ecclesiasticorum, sunt enim in arce di-
gnitatis Ecclesiasticae. Atque quidem pauci, qui Deo
chari existunt, quos ipse Christus Dominus verum lu-
men inhabitat, et illustrat, quibus et gratia sua
operatur. Si de ipsius adiutoris confisi viriliter ste-
terint, pro salute gregis sibi commissi, sed similiter
obmutescunt saepenumero timore eorum perculsi, qui
ipsis potentia seculari pares existunt. Mulier illa
venusta, quam in amenissimo ornatu lecto recum-
bentem, arcto tamen loco conspexisti: Sancta est
Catholica Ecclia ornamentis virtutum referta sed
pressuris impiorum undique coarctata. Presbi-
ter ad quem inclinata loquitur: Ordo est S. Docto-
rum et prædicatorum, qui doctrina et prædicatione,
nis vigore ipsa Christi fidelium congregatio perci-
pit continua fulcimenta. Illa vero mulier quam

Disce

discedens obviam habuisti; demonium est, quo ad
omnem vanitatem, fastum, luxum, et avaritiam
populum hunc, signanter civitatis hujus toto stu-
dio et exquisitis fraudibus, illiciat, seducit, et impel-
lit. Id varietas faciei, id amictus ejus orationis,
id populi capitis, amplitudo et conatus ille labo-
rum in ascendendo designat. Quod tamen desu-
per flavei coloris vestimento contegitur, ignis est
gehennae, omnibus qui his vicijs student propa-
ratus. Ad quod amphoram vini grandem secum
portat, designat singularem spurcissimum lu-
xuriae fetorem, quo omnes ipsa assiduo inebria-
re curat, sine delectu personarum, adeo ut omnia
mala hujusmodi videntur adimpleta. Jam non
modo vicium hoc in popularibus, sed in mayo-
ribus saeculi, ac etiam in canobijis mulierum
exuberat, et q horrendum dicta ipse Dominus he-
sus a suis electis, et quos populus in lucernam
proposuit, inaniter offendit blasphemiam, et
irritatur, dum ab ipsis in subjectos, etiam vitam
hujus exempla trahunt, haec sunt quae usque
ad aures omnipotentis Dei ascendunt, vindictam,
quae sui pondere magno desiderant. Adiecit pro-
terea multa de oppressione pauperum, spoliatio-
ne viatorum, per eos praesertim, qui ipsorum de-
berent esse defensores, et quomodo multi Magistra-
tus publicos et officia consularia, quod vir testes
legatitatemque requirunt, pecunia consequuntur,

a quibus male negatur Respublica, necesse est. Sub
junctum deinde, qualiter. Si Rex modernus in hac
patientia, humilitate, modestia, et mansuetudine
perseveraverit, manus Dei et Sapientia altissimi erit
cum eo, multa quoque in hunc modum de excessibus
Nobilium, et Regni majoribus perstrinxit, et finem
verbis imponens. Duo mihi injunxit, unum, ut ad
placendam iram fierent in Ecclesiis processiones.
Aliud ut ad eum, qui vice Pontificis in Ecclesia pro-
espet accederem, sibi que hec omnia innotescerem,
ipsum adhortarer, ut completioni eorum diligen-
ter intenderet. Quam in predicatione Ecclesie S^{ae}
Marie agenda concipit, cui etiam ut fidem, verbis
tuis dicere deberem memoraremque, quod talia
in tali loco, juventutis hujus tempore admisiisti,
et his dictis visio illa abscessit, et ego ad soni-
tum Campanae pro matutinis ad me redigi e-
gnara si id mentis, aut somno rapta mihi contu-
gisset, fessam in quasi laborioso curia, me
tunc inveni, sed quia hujus modi visionem, tunc
ut mihi agendum videbatur, satis levi pendens
in curia, sic usq. in diem circumcisionis persti-
ti, somno iterum somniata terror quidam me
invasit, et correptis, quomodo essem obsistens vo-
luntati Divinae, ac me iterum rubor, quod pate-
facundi rem hanc per totum diem, dum ille
cesseret dies octavus S. Joannis, venit vox qui
per somnum mihi diceret: Tu rebellis Divinae

fessio

jussioni, ecce dignam negligentiam tuae panam acci-
pe, ad hanc vocem erigilans, totam manum sini-
stram, quasi mortuam invenit, adeo ut non nisi
alterius adjuvamento movere et levare ipsam potui-
sic afflicta cognoscens reatum meum, procedi
in faciem, et miserat misericordiam Dei misericor-
diter exposcens, voti me omnia sine mora im-
pleturam, quod dum fecissem, mox et quasi in oca-
li ictu pristinam recepi sanitatem. His itaque mo-
dis stimulatus, ad te accessi, et haec omnia gesta me-
cum, tibi ut intelligo Vicario Epipi pando et refero,
ut quod arbitrata tuo videbitur, in hac re agere,
aut dimittere valeas, mihi satis erit, voto meo pa-
ruisse. Hac itaq relatione tali serio, et memoriter
eidem Joanni recitata, duo valida permoverunt
argumenta: ut non levitate illa, quae merito
habenda est, ad insomnias et visiones ipsam
pertransiret. Sed ut ad notitiam praedicti Epi-
scopi Epipi Cracovian, et aliorum quamplurimo-
rum cum perferret. Primum est quod ipsa rela-
trix, cum qua eidem Joanni de Elgotis, nun-
quam ulla fuit familiaritas quoddam occul-
tum adolescentiae suae sibi ad plenum adduxe-
rit, aliud, quod ipsum ad executionem propo-
siti cum Praedicatorum Ecclae S^{ae} Mariae Magro
Nicolao de Broga pluribus et repetitis vi-
cibus cum eodem Joanne de Elgot conveniebat,
super eodem duntaxat negotio, ut sibi auxilium

96
consiliumq. ferrent, quatenus circa vitia populi Ci-
vitatis Cracovianae, opportuno remedio succederentur,
et signanter superbia, et ipse vestium in mulieribus
luxus, ut enim ipso referente condidit, ad tantum
ascensum esse, ut ipsae Civium Coniuges et Filiae,
audeant ferre, vitas quod vulgo Biretas dicimus
viginti vel ultra marcarum; quot atq. in nobilis-
simis, satis sumptuosum videretur mulieribus. Au-
divit hanc visionem praefatus Mgr. Joannes de
Elgot, et obstupuit, ratusq. est id Republica no-
xium, et iram omnipotentis Dei, cui per maxime
semper displicuit superbia non mediocriter pro-
vocare. Sic quoq. tunc consuluit praefato Mgr. Ni-
colao, ut quantum ad suum officium attinet, non
sileret, faceretq. et innotesceret populo Scriptura-
rum Sacrarum communicationes proponeret, se
assistere modo possibile, praesertim coram praefato
Sbigno Episcopo Cracovianae, ad quem principaliter
pertinet repres. vitiorum eradicare.

2. Quam clemens et misericors, quam propitius et longanimis sit Deus Omnipotens, hoc anno apud nos monstratum est. Regebat siquidem ea tempestate Monasterium Strzelem Monialium Vladislavien Diocesis et Ordinis Premonstraten. et Praepositi vice et honore in eo fungebatur. Vir quidam nomine et appellatione Religiosus de Cunradi villa, alias Suerendeph Vratislavien Diocesis; qui tam religione, quam pudore humano prostrato, officium sui regiminis deducens nequiter, in abusum, ducebat vitam dissolutam, impudicam, et detestabilem, et in conspectu Dei et hnum displicentem. Viridi enim fretus cete, crapula, venori, et ventri indulgens teterrimo fornicationis et adulterij scelere, inquinabatur, ad explenda insuper carnalia flagitia, quo ipse foret olidior, multas etiam personas pro seculi qualitate notabiles invitando accersebat, fetidi fumi tenebras in plures per scandalum diffundens, nec stimulo urgebatur conscientiae, nec pudore confundebatur insanie, neq. poenis pro culpa imminentibus terrebatur, dicens licitum, quidquid libilum, se et alios in obrupta precipitabat peccatorum. Quid plura? tanta in vita ejus oriebatur infamia, tanta in dissolutione ejus monstrabantur flagitia, ut mutaretur patientia conditoris, quod non ignem sulphureum imbre laxaret, qui tactas oves puerosq. consumeret. Verum pietas Agni caelestis, putale immensa profatum Joannem Strzelem, qui sibi illum providebat, ut credula et pia spe supponimus, vas electionis futurum; quatenus et ipse eriperetur, de iniquorum

rum medio, et plures alii suo exemplo ad Deum con-
vertentur; clementissime respiciens illum sua ineffa-
bili misericordia ad penitentiam convertit. Dum e-
nim ante rogationum sabbato indicata Domini nostri
die, que fuit VII. Maj in seeno carnalium volupta-
tum, juxta solitum voluptaret, in nocte chorus in
specie et corpore feminarum choram ducentium,
et carmine polonico idiomate psallentium, secumq[ue]
una psalleret, flagitaret. Verum cum recusaret ter-
roribus quibusdam arceretur importunus, virum
punitibus introsum per vim Demonibus, de cubili
flagitiose ereptus, in consortium Demonum per-
tractus est, qui ipsam tota nocte per nemora la-
cus, stagna, et sylvas decurrentes, asiduis plagis,
verberibus et contumelijs, afficiabant, et semivivum
in diluculo ad fores proiecerunt Monasterij, qui
inde a familiaribus vix recognitus, et recolectus: dum
ex plagis imperitis gravitatem provaricationum sua-
rum et propitiationem Divinam, in se recognovisset,
et in eremum recedere, et perpetuam illi suorum
penitentiam agere flagitiorum disponebat. Verum
illi hec cogitanti dictum est, ut in loco potius, in
quo deliquerat, sua vitia expiaret, et vita sua
presidium, ad honorem Divini nominis, et sui ac
proximi utriusq[ue] hinc in profectum dispensaret, qui
momenti se obtemperans et in officio locoq[ue] consistit,
et vitam suam spiritu commendationis assumpto, per vir-
tutum exercitia, in optima queq[ue] dirigens de bono in me-
luis suscipiebat incrementum: veteri insuper homine qui
ambularat juxta desideria carnis sue, prorsus deposito

48
adeo novum induerat hunc, qui est oculus in justitia et sanctitate, et ex fragrantia suorum honorum, operum, fuit odor in vitam aeternam, quibus quondam erat odor mortis et damnationum.

24. Anno a Christo nato 1082 Vladislaus Hermanus fratri
Boleslao in regno succedens electus in Regem, non tamen
unctus, ob fratris sui Boleslai majoris natu valus impi-
um ac sacrilegium perpetratum. Dolens vices regni, ac
statum videns Polonorum deploratum ob excommunica-

Lampertum Episcopum Cracoviensem successore
res Divi Stanislai in legatione ad summum Pontificem
mittit, precibus annuens utriusq; papa non denegavit,
liberosq; eos facit. Hic rex ex Iudita uxore sua Bratislai

regis Bohemorum filia, filium Boleslaum tertium sus-
cepit, quae diu sterilis eratq; existens, consilio Lamperti

acqui... Rex, ut roveret Divo Aegidio ad flumen Rodani
existente templo in Germania, puerum purissimum ex cu-
ro a fabre factum in Monasterio Divi ejusdem, offeretq;

pretiosa metalla ac thesauros copiosos in margaritis, quod
fecit. Religiosi in orationibus assidui continuaverunt se
una cum Abbate Cenobii ejusdem orantes Deum, et ecce

vinofacta est orationes exauditas esse & Regem Polonia
voti sui compotem factum una cum conjugis sua. Nam
cū advenire ad regem ex legatione illa illius Monasterij

re compta ut visum fuit, quod predicta peperisset
filium nomine Boleslaum à recurus ore nominat,
tum Theywoctum gaudentes prole hac regi gratifi-

cantes laudabant Deum. Rex in memoriam extrui
iussit Aegidii Sancti adem, inferius Cracovia aram,
in oppido Klodavia & alia plura templa Divo

huic

addita

Templum
D. Aegidii
Cracoviae

huic uti in Borow, Peczyna, Siebutlow, Czerniechow fere,
davit. Capitulo quoque Cracoviensi Comitatum in Chroberz
quem vocant Babianice in Palatinatu Sivadensi, aliq.
znicze) Abbatiam Synicz adunxit atq. incorporavit,
multasq. villas ademit Regno, ac spiritualibus adiunxit
atq. incorporavit. Decedente Judita e vivis in conju,
quum suscepit Hermann Lophonis vel Lophia vidua
relicta mortuo Rege Salomone Henrici Imperatoris quar-

*Babianice
quam diu*

usq. huc

*Notandum
pro uno
accepta*

*Principes Herman-
nus & Comita,
nos domat.*

ti filiam, ex qua filias produxit tres. Nubere quoq. uxori
Miesclauum pruniquum fecit, nomine Judoxia sorori
principis Niuvineis, at paulo post vita functus decessit
quem mors inopinata sustulit. Interea Ruffia descendit
ab unione, et Regno polonorum, Pruteni quoq. pomerani
quos rebelles collecto exercitu, cruento prelio pene fluv,
vium Druvantta profligavit, ad deditioemque coegit

addita:

arum Mabilo sedavit ac cinxit militibus, verum per
improvidentiam igne consumpta, detrimentum pas-
sus; nocturno tempore furtive aggressus castra Prute-
ni igne consumpservant, atq. hoc pacto cedere ulterius co-

*Bohemia
a Polonis
vastatur.*

acti sunt. Invenite vere renovanspives, copias majores
adornat, cautius agere volens. Pruteni cum Pomeranis
anticipando adventum Regis dona offerunt utroq. se-

hic usq.

ditioni Regia tradentes susceperunt iniquum. Interea
Vratislaus Bohemorum Princeps filius Vratislai vi-
dens Regem bello in Prussia occupatum magna
damna Polonia intulit, irruptioneq. facta inter Albim
& Labim depopulabatur finitimas regiones. Rex Hen-
ricus manus itaq. infirmus Sicciachum Palatinum Cracovien-
sem cum filio suo Boleslas novem annos habente

addita

contra hostes destinavit, multis precibus filiu adactus
ante

ante alia disuadebatur a parente sibi etas tenera et imbellis bello non aucta: verum ad omnia objecta subtiliter respondebat cum magna admiratione suorum parenti. Dicens ubi Dominus invigilat presentia sua ibi et subditi quique assimilare volunt. Fortuna favit nam una cum Bratislao principe strenua fuerunt: et Moraviam indig ferro, et igne vastantes peragrarunt, spoliisque multis onusti, in pace ad Regem reversi sunt. Enituit plane tum in illo puere vigilia ^{Boleslai vigilantia in juvenili etate} militaris, tum et quidem majus post preserebat in te doles illa juvenilis successu temporis: in vigiliis nocturnis comes semper fuit ipse, et veluti quoddam modo prosequus, non indulgebat genio, nec lecto molli utebatur foratq cubili quin aliquando somno indulgens negligeret, in cibo atq potu continens et paucis contentus fuit, in dicta summa vivens paucis sustentabatur. In armis semper loricaq indutus incedebat, pernoctabat, et alias virtutes boni et emeriti militis proficebat. Incolis novis Poloniam adornabat Boleslaus ^{hucusq} qui arabant et seminabant in terris ignotis et incoltis. Tandem nuntiatum est Regi Hermano, Pomoranos ^{midzircze intercepta} fadifragos Midzircze arcem munitissimam in finibus Saxonie interceptisse. Boleslaus igitur Duodecimum annorum juvenis patrem obrise cum lachrymis sollicitat, ut sibi copias propter recuperandam arcem committeret, cuius audacia providentia, animositateq Rex admirans, legionem unam cum certis rectoribus illi commisit, cetero exercitui Sichechum Palatinum Cracovisem ^{addita} prefecit. Arcem itaq obsessam fortiter oppugnauerunt; sed quia in loco natura munitissimo sita erat

erat

rat ideo in taphum laborabant. Quae de causa dux e,
exercitus obsequium solvere suadebat, coniiciens alimo-
nia magna abundare. Dum peterent suos milites pa-
ribus, et carnibus fecissent. Sed Boleslaus Regius filius
a proposito cum retraxit, et militibus confirmatis do-
mos et tuguriola circa arcem se per hiemem oppugna-
re velle: nam credite mihi hi carent alimonia fal-
lere nos volunt, et simulant ostentantq; ut nos decipiant
sed continuamus nos parum per consilio prevaluit
annuum agens duodecimum et ut bene cepit exitus proba-
bit. Quae re inspecta Pomerani obsequi ad Boleslaum cum mu-
neribus supplices veniunt, se et sua ei offerentes. Quos ille
liberos dimittens arcem recuperat, prudentiaq; sua omnia da-
mna a Pomeranis illata resarcit ad patremq; ingenti cum
praeda, revertitur. Habuit Ubignium filium alium
et illegitimum Vladislaus: quae re illum studendi gratia re-
legaverat in Germaniam, ut vitam post spiritualem im-
bueret, et initiaretur sacerdoti qui pro pudore ingressus Mo-
nasterium, Vratislaus rex Boemia, quo pacto Poloniae
posset nocere, aliter dum nesciret inicit rationem cum
Polonis qui a Siciacho in Bohemiam ob delictum e,
norme proscripti fuerant consultus. eligerent ut a
lium regem sibi, Ubigniumq; ex Monasterio evocarent,
tentaverunt fortunam prout sibi, a Vratislao rege
Bohemorum, Duceq; Pomeraniae mandatum fuerat sub-
sidia missa. Interea Ubignius cum magno exercitu
ad provinciam Cujaviam appulit, auxiliaribus copiis
sibi junctis, excursionem facta bona regia, et muni-
tiones imperii Poloni cum Prutenis finitimis pos-
sidens infestabat atq; depopulabatur contra quem
Vladislaus pater Boleslai cum numeroso exercitu
profectus in primo conflictu penitusq; devit

hucusq;
Astutias op.
pugnantis

hucusq;
mij di rae
a Polonis recu-
peratum pte
Dentia Boles-
slai.

additum

ad

ad Goplaeum paludem Ibignicum filium cepit, in Ibignicus
 carcerariis iussit: intercedentibus Archiepiscopo Inesnon, ^{captus}
 se, et alios primatibus Regni liberum dimisit, qui cum
 Boleslao fratre multo vite sua tempore amicissime
 vixit. Illi vero captivi Siciichum Imperatorem cam,
 pi, in Comitibus Vratislaviensibus nobilitati Poloni ^{Palatinus}
 male affectum, militibus nimium molestum fama ^{Cracovium,}
 nonnullos privavit, bona ademisset exulareq; plerosq; ^{sis}
 fecisset levi de causa, conquerebantur, veluti alterum
 regem pro libitu suo omnia vindicare. Movit hac
 res Boleslaum intercedentibus filijs, et nonnullis Pri-
 matibus regni Siciichum in exilium relegavit, qui
 profectus in Russiam, postea brevi tempore regem vi-
 bi reconciliavit, gratia valuit, nec tamen in Regno ut
 ante tantum potuit. Postea Hermanus senio confec. hucusq;
 tis, multis insignibus proclarisq; gestis exactis vitam
 cum morte feliciter commutavit.

25. Ihus.
Wozmyety voyth vyna

Wermieli wojta wina niesprawneho

Pytalijszeje nasz oprawo thymy
Howy kaluycka sja na swego voytha
Jako jesth Rejczce przygasznyj y gijn-
schy lud sromotnyj niesprawiedlywe jesth
drapieszlywy niesprawny wsporny sewo-
skym społsthwem niesgodny, pro-
sto byscye go niezvoythom nyechrely pro-
skhaer nafa drobysye myelij skajm skajm
nyer albo skajm przedkym sja nan zato-
war tego albo gy poszwacz y otko
yemu vyna dacz - albo klako on tego praw
byer ma albo maty these ero otko
potrupyer albo ero za potreba otko
ma miee sprawa prawego na tho
yesth odpowiedz. na tho my pry-
szasznyj zmaydeburka mowimij
prawo yesth voyth nyewpythecny albo
skajm wsporny niesprawiedlywy drapiesz-
lywy we wosylkych rzeczach społsthwem
niesgodny, radce przysalnyka so-
mocy tego sja rajce majer najn pred
vyszem sadzja ero yesth ^{nad} nyem vyszchy
tho yesth skajm przed panem krotom albo przed
them komu badzje od krotja polycerono
albo przed keyassarrem albo przed panem
pod kryja by mozer tho voythowelthwo
bylo przed them sja tego maja najn
skarszyer y poszwacz y otko yemu vy-
na dacz y tego sja najn sze swya-
deerstwem jako yesth prawo zatowar
y tego weryntku najn dokonar, pozna-
ly sja on tego ero najn zatowar a
bylby przysasznyj voyth thedy yesth
przechapyl swa przysaga y yesth kry-
wo przysaszera y stracyl swe prawo y
stolee voytowth y a nyeyesth wgn yem do-
stoyen vycreybyer a then pan pod kryja
mozer thoby bylo voythowelthwo przed w-
trech albo weryntkuch myesygarach albo do
czasu poky yemu badzje przyswolono a
nye badzeli go maie przedac albo nanye
kupera myer thedy tho voytowthwo dwa
opera calowyeki maja ye ofsarowar zavr
by stalo - thedy then pan podkry ofsarowa-
nya ma ye captanyer albo komu przyswoly
dalay wyedere yesthly by byl voyth nyepry-
szasznyj a pralby sja tego creg nan zato-
wano thedy swa niewynnoter masre przysa-
gor skajm na kryzu sam albo sze swya-
lthky thedy ostanye przysvem prawy y voy-
towthwye podkry prawa prawego. -

Pytalijsze nas o prawo tymi stowy, za-
tysci se na swiego wojta - jako jest
Rayce, przysaszny i insy lud sromotny
niesprawiedlywie jest drapieszlywy, ni-
sprawny, wsporny, niewszplym po-
 społsthwem niezgodny, przeto byscie go
miee wojtem niecheli, proskhaer
nas co byscie mieli emm skajm
albo przedkym se nain zatowar tego
albo i pozwar i otko emm wine dacz
albo jako on tego praw by ma albo
ma-li ter co otko potrupyer, albo co
za potreba ^{oto} ma miee sprawa prawego
na to jest odpowiedz. nato
my przysasznyj zmaydeburka mowimij
prawo jest wojt skajm niesprawiedlywy albo
wsporny ^(puporny) niesprawiedlywy, drapieszlywy
we wosylkych rzeczach społsthwem
niegodny, radce przysalnyka so-
mocy tego u rajce majer najn pred
wyszem sadzja co jest nad nim wyz-
szy, to jest przed panem krotom albo
przed tym komu badzje bednie od krotja
polycerono albo przed cesarrem albo przed
panem pod kryja by mozer to wojto-
wstwo bylo przed tym se tego maja
nain skarszyer i pozwar i otko emm
wine dacz i tego u nain zswiadectwom
jako jest prawo zatowar i tego u nain
kur nain dokonar, pozna-li ki on tego
co nain zatowar a bylby przysasznyj
wojt thedy iesth przysaszny swa przysa-
ga i iesth krywo przysaszera i stracyl
swe prawo i stolee voytowth y a nie
iesth wnim dostojny wiecj bye a ten
pan pod kryja mozer thoby bylo voytowthwo
przedac w 3 albo w 4ch misiarach albo
do czasu poky emm bednie przyswolono
a nie bedneli go mal przedac albo na
nie kupera miee thedy to voytowthwo dwa
opera ostowielki maja se osarowar za co
by stalo, thedy ten pan podkry osarowa-
wania ma se captanyer albo komu
pryswoly. Dalej wiedzie iesthly by byl
wojt nieprysaszny a zapisar se tego
crego nan zatowar thedy skajm na
wrimoi muni przysaga skajm na
kryzu sam albo zswiadek thedy zorta-
nie przysvem prawy i wojtowthwo po-
d kry prawa prawego.

Jako kopia Debreth magdeburgi oltu r. 1510.
ferowanego - zapisyany matarrem na Exemplarum
commune Lathiego r. 1505. na karcie ^{hudej} hitor
uit po Regestre do 2th kary prawa magdeburka
go to pit przed karta ChXXVI. (w mozej biblio-
tece) Alch. W. S. S.

Miał ten Pan Senat także jakże rządem Król przed
nim, y owszem za jego czasu rządem Monascha Sena.
tu także powołanego niemiał, bo on Urzędy dawał Sena.
torstwie najprzód ludziom zacnych i starszych
familiu, potem ludziom godnym i uszczepionym
głym, a przystępnym cnotami wdawionym. Miał też
i na to oko, żeby ludzie osobisci przy boku jego
w radzie siadali, a któremu i to miałże cięż i szta.
ty swe Senatorstwie, wż inaksee mieli, niż lu.
dzie inisi prozpolicie, w czym go też po większej
części nastadował Syn jego August, iako pamięć,
tam w Sejmie Lubelskim Unicy, nieuprzedes tam
Senatora gotowskiego, ani Kusego, włoszka, ani
wygolonego Msarego, Oprócz Laskiego. Mdy się
radził, i to dosyć statecznie ubranego.

Miał Kępmund Helmany, y wodze Wojsk Hetmani
swoych rozmaitych czasow, Jana Farnowskiego, Het
mana M. J. Konstantego Kicia Ostrowskiego
Hetmana Litewskiego Jerzego Radziwiłła,
Mikotaja Firleja, Andrzeja z Gorki, Pre.
dawa i Stanisława Lamchoron'skiego. Mikro
Taja Siemiewskiego, Jana, Marciną y Mikro
Taja Kamienińskiego. Jana Boratyn'skiego,
Jana Swircewskiego, Jana Eworowskiego,
Jakuba Sicięgniewskiego, y Preficera. A i
ko obronę Poddanych swym Król obmyślał
stateczna, tak y sprawiedliwosc bo i sam
pilnie sady swe odprawował, y miał to na
pięcy, że wseyłbra subsellia toż czynili;

czynili. Dwór jego nie tylko przykry Obywatelom niebył,
ale niemieli sobie Ludzie nie Miłego, iako gdy Król
do nich na mieszkanie przyjechał, bo wkrędy był dobry
Prząd, Stan Szlachecki dziwnie miłował, y w osobno-
ściach Jch sie kochał, y one pomnając, że choć sie
mu ten czasem niegodami swemi przykryli, y na
Sejmie y na Sejmikach, uniosł to po Ojcowski,
y aby na Sejmy Postowie byli porządnie od Szlach-
ty obierani; przez Listy najpierwey Sejmiki Powia-
towemi oznaczac poczwał, takie y Generalne potym w
Korczynie, w Kole, y Wierne.

Sejmików
Origo 1524.

Niechciał ten Pan tego Dobrodziejstwa umyślic
Szlachcie, które od Pradków jego wzięli, ale jesz-
cze w lepszą Rękę poprawił. A in Szlachta w tym
byli barzo Angarowani, że Łada kiedy do Biskup-
pów byli przywani, y o ziemskie rzeczy: tedy na Sey-
mie w Piotrkowie domówili sie tego, y Król to kon-
kludował, że nie powinni przed Biskupami sta-
wać w tych rzeczach, które sie Świeckich Spraw do-
tyczą, takie y że Strony odmienienia Naboreństwa.
Co jest potym w Dwieciej Lat na Piotrkowskim Sey-
mie potwierdzono, y wino ustronaw na te którzy-
by śmieli sie, o wyżej mianowane rzeczy przed
Biskupami przywać. A to czy nie wielkim jest Świa-
dectwem tego Pana dobroci, iż o wielki exceps na
Sejm Piotrkowski, Szlachcie pozwanej, tak u-
folgował, że żadnemu wot u głowy nie spadł, na-
pomienianym Ojcowskiem ich Król odprawił,
miasto ostrąści Dekretu. mowie, o tych tu Her-
stach Rokoszowych pozwanych. Ktorzy w Lwo-

Lwowie na Pokoszu na pospolitym Kruszeniu Wojny,
 Pokosza, Wojna, narwaney na Pany Senatory sie, zwas-
 niwszy, in chcieli rozdziwic Stan Szlachecki, y iedne
znacznieysze Domy, drugie podlejsze po czesku ucy-
nic. A ieden ten tam z nich, byl Szlachta uboga, na-
 zwat Szujca, Laczym przyszlo do tego ze Szlachta na-
 wrotali na Pracia swa, ktorzy u Panow stuzyli, a
 by od nich odstapili mawiac, ktorzy z was jest cnot-
 liwy Szlachcie, podzi do Nas, y tak Sludzy odstepowa-
 li od Panow, ze drudzy Panowie pojedynkiem zos-
 tali, bo w ten czas Nasi Panowie Kozactwa, ani Straj-
 dukow niewiedzieli, ieno stuzi Szlachcie, i chwa-
 lili sie tym, ze tak dobre stuzi chowam iako Sam.
 A wnet Szercyński niejaki z Kujaw Psoni dobyw-
 szy zawrotal. Nuz w te niecnotliwe Pany, y nie bylo
 by tam bez czego zatosnego, by byl tego Sam Pan
 Bog Cudownie nie rozwiadł, ktorzy w mgnieniu o-
 ka wiatr z Wichrami wzbudził, a potym deszcz
 gwałtowny dopuscil, ze Ledwie Ciotwiek Ciotwie-
 ka widziec mogł, tak każdy uciekat, gdzie
 kto mogł: Tom ja słyszał od tych ktorzy przy-
 tym byli nie raz, y od Ojca mego, gdy to sobie
 nie raz przypominali. Deliretom Sprawiedliwym
 y mądrym tego Króla w Sądach wydrwić sie Lu-
 dzie nie mogli, y za mey Pamiesci ie wspominali,
 póki Ludzi tamtego wieku Stawato. Tako bowiem
ten Pan mądrze nie miał mówic i czynic kto-
ry Pismo swiete rad czytł, uwaxat, y wedle niego
Radcy, mowy, y Sprawy swe dyrygowat, iako to y
Kromer w Oracyji swey Pogrzebowey wspomina, y
jam sie tego od wielu Ludzi nastuchat, ze w tego
Pana nie miał w Sądach takiego miejsca fawor,
jako Sprawiedliwosc, co pamietno iest y do tego cza-

1537.
 Pokosz
 pod Lwowem
 na Pany.

Szercyński
 skie na pla-
 ny powrotal.

Pismo S.
 rad czytł
 Zygmunt I.
 Król.

sw w wielkich Sprawach, y w ubogich Domach nas
 niektórych: Za temi Cnotami, y Rozumem tego Pana
 Polacy a Litwa, co daley to barzkiey a soba, stawali sie
 jednym ciałem, y onera wojenne równo a soba dwoi-
 gac poczekali. Takie Prusacy, tak Mięstwo Latorskie,
 tak Marowsze, do Polski przytaczane, gdy przed tym
 przez 400 Lat po rozzerwaniu Korony, na Ctery Cze-
 ści swe Szwabta y Prawa miewali, których na Zygmun-
 tuncie nie stalo, a w ten czas Marowiecka Szlach-
 ta, y Panowie Królowi Przysegałi, a potym w trzy
 lata, na Piotrkowskim Sejmie, y Panowie Radni, Ma-
 rowie a Radami koronnemi, y Litewskiemu, pierw-
 szy raz zasiędli. Zamków i Miast wiele na Zygmun-
 ta i ukraińskich Zamków, icdne pobudowano drugie
 restaurowano. Awo ten osobliwy Pan a kardcy mia-
 ry sie, oto starat, iako by sie miał na Ojca od
 swoich Poddanych, y tak mu sie, ten stalo; na
 Żywota, y po Smierci jego. Mawiat to i sam na
 Żywota swego in taka miłość mam u Poddan-
nych, y tak im ufam, że głowę swoję na kakis-
dego Łanie potoryę, a jednym uchyleniem czapki
moję, 100000 Wojska w Polsce, y w Litwie zebrać.
 Sakreśliwy to był Pan, ale nie mmiej sakreśliw-
 si Poddani, którzy takiego Pana mieli, czego im
 uayraato wszystko Chraescianstwo, chociaż ten mie-
 li na Jego Wieku, Panu takie y Chraescianie,
 y Podanie, że wle raden Wiek ani przed tym, a
 ni potym tak sakreśliwy nie był, jako Wiek Zyg-
 muntów. Był Lat 82. Królowat Lat 41, po które-
 go Smierci było wale y Szacku po wszystkich
 Państwach Jego, długu y baras wiele. Ale cady

1526

Marowietcy
 Senatorowie
 do Rady przy
 powołaniu

1529.

Miłoscia
 Poddanych
 chlubit sie,
 Zygmunt.

• Ale cały Rok i Wielcy i Mali mało nie Wszaysey
w Łatwie chodzili, Biesiad, Śanćow, y Muryk, cały
Rok slychać nie było, w Litwie i Kozonie. Odumart
Syna, iako on Święty Dawid Salomona napomina
jąc go baras pięknie. Acepta, Jemu, a Jego Acept
tey oddawsky.

Wyjątek.

27. Co najwęższe i najściślej w naborze świeżym
nie było iako za Chroba Augusta, najprzed między Re-
ligią Rzymską, katolicką, a między herezjami, któ-
ry się, byli barzo zagęscili, emocnili, y w Senacie
przedniysze miejsca mieli, takż i między posły-
zanymi. Zarzym wela Strygodzkiej Duchow-
nym upadło, bo nie byłlo to ie nar wielus miej-
scach, dicsięciny, y Dochody Ich y Prawa im
odeymowali, y fautorami byli byli iższy Ich y
mnichow Riedy iu, ozniali, ale też na ni do-
cierali y na deymach dopiniali tego co w tym
rzeczom podobnego rozumieli. Na początku pano-
wania Augustowego Rząd Przewodni, Podkancler-
zy Koronny wiele Mandatow wydawał na szlach-
tę względem Religii ie tworząc. A gdy Chroba
był w Piotrkowie na Sejmie Panowie prostawie
prosil Chroba, od których mowit Pan Mikołaj Ra-
dziwiłł, Wła Wilenski, prosiąc żeby przykazat Pod-
kancleremu, aby takie Mandaty nie przychodily,
ktore mimo woli Chrobowstwa są przeciwko Prawom
i Wolnościom, y zabrazat tego Chroba. Potym w przy-
widley Augustow nam dany wtórno: ze Jura patris
nabur ktore sziza na pewne osoby wyprawowali

Dissidentis
in Religio-
ne.

li zharone i zepsowane byda maja, y na polym
milsowu Dworanc byda mei maja i Senatorowi Ducho-
wini nie chcieli zezwolic na Koronowanie Krolowej Bar-
bary a z krola wytarzowali Przewodny Nowy, prze-
ciw Heretykom i moc Karania ich na Gardle. Co-
czym Dawidziawscy mibrotaj Lubomirski Masetelan
Lawickowajski proponowal to w Proszowicach na
itiza Wzra. Sejmicku, y narwat sziesz wszami ktore Repta w
mi narwani. zamadruo mosi, ktorzy icy nie zycza polkoju. Za co
sz wotyczyj ujeli, y Postom na Sejm porucyli
o tem mowic, aby sz takie rzeczy nie dzialy, y to
krol polym tamie na Sejmie Piotrkowskim
moxzes poqtaschat. Na Sejmie w Piotrkowie
przy Masy a Duchu Swiatym, bylo wiele Sejmow,
wych ludzi w Prosciele, przy Elwacyey, ktorzy ani
khalali ani oapad Edyli, jakto pisze Bilski lib.
1552. 5. A na tymie Sejmie po propozycyey krolow-
skiej, ktora byla o obronie, powiedzieli Potlowie
ze ni doczego przytapić ani o zadney obronie, ani
o zadnym postronnym nieprzyjacelu mowic niechca,
asz domowego prozni beda, a to o szicy rozumieli.
Tam ze krola prowidli aby tego ostrezt, aby ich
sziza nie sadzili, o odscepienstwo, y aby krol
wtady z resku swych ni puszczał, ani sz zniq z
nikim nie dzielit powiedajac ze dzie o wtady Pro-

lewsha, y o wolnosci Szlachetka, zeby Szlachetka
 niht o utwies gardlo majetnosci nie sadit, lyl.
 kto sam wrol. Tam ze narwano na ten czas
 Biskupy Hypokrytam, y willki Drapiennemi,
 czego iszores w Polscze przed tym nie bylo ity,
 chac. Na co gdy sa zdumieni Biskupi y zamil,
 celi, wrol karat postom o czym inszym mo,
 wie a potem to mardze miarbowat. Zpozyna, Biskupi
 li boziem Biskupi przed tym seymem o odwoce, zapozynali
 pienstwa, Biskup Przemyski Hadenkiego z slwa ale bez
 Dubiecha, Arcybiskup Lasochiego y dwu Petro, skutku.
 rogow, Biskup Krawcowski Kruyski ale oni nie
 staneli, leke to sobie warac, chyba z Kruyska
 ktorego byl Biskup Krawcowski Labrydowelki
 pozwal o drawicine, y odstojanie od koscioła
 stanot Marcin Zborowski y Slachty osob kil,
 kadresiat. Czego sa slowidziawszy Biskup ka,
 zat w swym Dworze wrotas eatarasowac y Diatka
 u wrot zasadit, a furthka im karat wnisc. Do
 ktorego postat Zborowski zeby karat wrotas o swa,
 rzyc, cheli Kruyska sadic, bo chwami dobry
 ludzie nie wchodez y oni nie pojda, ale Biskup
 nichciat a oni tez tajac i grozac odeseli. Polym
 gdy wrol iachat do Litwy z polski tedy Slach,
 ta Sandomirska, Pilska y Chutmska w Radomiu

zaiacha

zachęcali królowi, y mówili od nich Łasocki Staw
 Daw po przywitaniu króla, skazał się na jurysdykcyę,
 Dykcyę, Szrey prosząc króla aby iż się hamował tak,
 iako na sejmie przewetym był o to proszony, a
 Lias jeśli się iż się hamować nie będą, opowiadają się
 szlachta, że im się sprzeciwić otężności chcą. Król
 nadzieje im czyniąc nadobremi słowy, y z najpomi-
 naniem ich odpowiadł. A potem na sejmie w Piotrkowie,
 iż kłeci od szrey, nie bywali do sądów przy-
 jaszczani, y tym do sprawiedliwości swojej odpadali,
 tedy odciasto kłecy, co było tak wielką rzeczą jako
 kiedyby porzucił iż się wyjął, bo tymi srodek bywali
 najbardziej Duchowni, niczymkolwiek prosił, ale y an-
 tykary, Cesarzom, królom, iż się nacierałi
 Postowie na Duchowne, żeby z nimi roisno
 wojnę sturpli. Tam se fundusze i nadania
 weryfikie, i słuchowienstwo po statucie Alexandro,
 y nadanie Duchownym wyjęt iakże szlachcie zapisane są, kasowane y sta-
 tutem w niwecz obrócone, iako prawu prozpolite
 iż się przeciwnie. Potym na sejmie w Piotrkowie
 postanowiono, żeby iż się nie przywali Starostów
 o to, że Exekucyę nie czynią, o rzecy od Duchow-
 nego sądu odszronych, y dokłada Białski Pro-
 nibas, że z tym jurysdykcyę Duchowna skazona,
 y obalona, która się na pierwszym sejmie Piotrkow-
 wem

kłeci od szrey
 aby do Pralow
 byli przypasz-
 czani

Fundusze
 y nadanie
 Duchownym
 kasowane

1565.

Wm

skim walić prosta. Potym na Piotrkowickim 1567.
sejmie postanowiono, aby Annaty w Koronie zostawa-
ły na obronę Krzeptej. Za takim nacisnieniem iednych
na Drugie, oba Stany wielkie w Polsce, y mome, tak
Duchoway iakho y Rycerski, do dziwnego zwaznienia
były przysły, bo któż nie widzi ze Duchowoni mieli
się o co gniewać, a swiaccy ter co daley to barziej się
ostreżyli, chcąc jaremo cudze z karków swych zru-
cić. A tu temus Panuś dał był Pan Bóg to serce
y rozum, ze to wrytło powiednał prosta, ze za
dni tego obai Stany w zgodzie i miłości z sobą ży-
jąc, spólnie o swym dobrym radili z sobą, y doma-
jąc na Syniach iakho ieden cztowiek będąc spólnie
dobrego y złego z sobą używali.

28. Spisek pobitych w Moskwie na weseluDymitra Cära.

Napriod samego Cära zabici.

Pan Udownia

Pan Prędarzki

Pan Lajcha

P. Wierzhliński z Braci

Miastrowski

Sołechi

Krusinski samo Dwory

Iromilka Stary,

Polcynski samo 4

Witowski

Stuski

Kazanowskich slug 22.

P. Soltsmori slug 1. Goter

P. Chorskiemu Przemyskiemu slug 36.

z innych z.

Pana y Panię poobrazano barzo

thonie i wozy pobrano wrytko

Panu Wojewodzie Czelai Stajenna, Hajdukow 36.

Panu Starosie Petroskiemu slug 3.

Panu Lubowicki slug 3.

P. Starosie Lubomierskiemu Hajdukow 3.

P. Stadnickiemu slug 3.

Danu Buczynickiemu Aug 3.

Organiscie Aug 3.

X. Sawickiemu Aug 2.

Kupców z różnych miast 13.

P. Komorowskiemu drugie Aug 13.

P. Pudłowskiemu Aug 1.

Danu Domoradskiemu z rot Aug Sachotków 14.

Z roty P. Woźwodziny Sachotków czeładzi promie-
noney 26.

O których wiedzieć nie możemy albo ich wiele, których
chowali jedni po kullhanascie, drudzy mniej, drudzy
wiecej, owo ich mało który z nich uszedł, y to bar-
zo ranni y obrazoni.

Zabitych pomienionych 350. Obrom niewiadomych.

Obrom niewiadomych różnych po gospodarach, co
poginęło co ich nie dostawato gdy in Polacy wacho-
wali między sobą, tego nie masz

Ten dyaryusz pisat ten co tam sam był w mo-
chwie w tej niebezpieczney weselney budzie

Dan Domaradzki stary

Dan Samuel Bat samo drusit

Dan Zabawski samo osm

Dan Sylenski samo 19.

Niemcy Dway Stanis, Haler.

Kunowski.

Jasienowski.

- A. Pomastki
- Brat ugo samo 10
- P. Wrasowski młodszy
- Osmodski
- P. Cichowski
- Mysowicz
- Lymicki samo 6
- Murzykowie Carlicki Polakow 12
- Tanicki samo 9
- Bersa samo 1
- Celari Kupiec Medyolanicki
- Piasecki Stuga A. Wisniowieckiego y innych 20
- Goluchowski samo 9
- Gerichowski samo 8
- Pomorowski z Lypca samo 20
- Pierzchlinicki Stary
- Pan Szumowski
- Pan Jagielnicki
- Pan Numericki
- Pan Hodorowski
- Pan Hraykowski Lotnik
- Panom Postom Pachotkow 7

29. Relatio incipit correctura furium, attente omnes audiunt
 vice Capitaneus Chencanen in medio sedit, ut melius ab om-
 nibus audiri posset. Placuit toti conventui, si punctum le-
 geretur correctura ut nemo interromperet nisi lecto in-
 tegro articulo. 1^{am} Punctum qua ratione Judicialia Comiticia
 lia in contumaciam lata, quae semper vim legis sapere
 videbantur, ignorantia tolli non possint. Generalis ut cum
 duobus Nobilibus citationem tradat duabus hebdomadis an-
 te Comiticia, vel secundum distantiam loci de qua rela-
 tione publicatis et in Comiticiis ante Comiticia et in pa-
 raphis, ubi citatus Domicilium habet antecedere debet.
 Possessionato in bonis non Possessionato ubiq; citatus
 poni potest, Prima contumacia non in Cancellaria sed
 in loco Judicii obtinebitur, poenam in eos qui vel in
 contentione, vel in alio casu homicidium commiserunt
 Warsavia extendi debet, decreta Comiticialia statim in
 Comiticiis in Protocollo ingrossari debebunt per No-
 tarium sicut Referendarii relationem faciunt. Decre-
 ta ex mutuo consensu in causa homicidii in Comi-
 ticiis ne extradantur, alia in civilibus in Judicio le-
 gantur, et postea a Referendariis addendo haec ver-
 ba ex consensu partium subscribantur. Et quoniam
 multi processus tempore Regis defuncti in Judicio
 remanserunt, ut 12. Senatores post Comiticia remo-
 neant qui finire Judicia poterunt, non est vacu-
 tus consensus. Registra Comiticialia ut non tantum
 a Referendariis, sed a Cancellariis subscribi possint,
 questio orta, alius dignitatem Referendariorum

et in dubiam fidem pretendentes, alii rem majoris ponderis fore existimantibus, Concluseum ut Referendarii soli subscribant, tamen Notarius terrestris vel substitutus juret, quod mala fide causarum regestrum non inscribet. Acquieverunt. 3. De Judiciis Marsalhorum ut Judex & Notarius sint nobiles et jurati, conclusum ut appellatio admittatur a Marsalci utriusq. ordinis ad Regiam Majestatem et si infamia obtenta fuerit, salva sit appellatio ad Appellatorium Judicium, maxima controversia inde exorta, alii id cupientibus, ut appellatio in causis Criminalibus a Judiciis Marschalcorum sit, vel ad Tribunal, vel ad Regem alii e contra defendentes jura Marsalcorum et antiqua consuetudine ostendentibus. Capit. Pragensis concedendam appellationem judicat, nam de capite humano agitur, ubi nunquam longa est deliberatio deinde carpit absentiam Marschalcorum rogat ut sit perpetuus Notarius, a quo extracta decretorum accipere possint. Alii ad Comitum recurre cupiunt hanc questionem hanc questionem. Non permittit ab Ostromogio nam qui in Judiciis Marschalcorum desiderat justitiam procrastinari, hic in exilium vult pelere justitiam, alii dicunt non posse sine Marschalcorum consensu quidquam fieri; interrogandi ergo sunt Nowodworzki in vchi capit in Judicia Marschalcorum et proscendere, tum et Senatium propterea quod semel ex Decreto inclusus in turri aliquot hebdomadis fuerat, offendit haec res multos, petebant ut citaretur ea de causa. Director admonuit illum ut mitius se gerat. Charanovius caute agendum in appellationibus putat

statui et Dignitati et Magistralui consulendo, ne po-
 stea licentia habent laxet perditis hominibus. Ero,
 Oro Dapifer Premiatum quo esset securitas Aula Re-
 gia, si Marschalcorum diminuetur auctoritas, sicque
 nihil tadium amplius. Rogatur a Nobilitate ut acta
 Marschalcorum Secretorum conserventur et defuncto No-
 tario a Successoribus recipiantur, atq. cum subscrip-
 tione Marschalcorum p. n. Domum Monetaria ven-
 ventur. Infamia a Marschalis lata, ut possit sal-
 vum conductum habere ex Regia Cancellaria, uno
 milliari a Varavia, includendo etiam Pragam
 licet aliqui excipere voluerant citationem a Mar-
 schalis posse dari, nobilis et ignobilis iudicari de-
 bet processu tribunali. Calinovicus interrogat
 infamiae tempore interregni obtenta, quomodo tol-
 li potest, varia responsum, alii in iudicio interregni,
 alii in Tribunali, alii in Comitibus. Resinus rogat,
 ut Nobilis possessionatus, si crimen in Regia Au-
 la perpetravit, et evaserit ex crimine recanti, non
 in iudicio Marschalcorum sed in terrestri iustitia
 administratus, statim a multis refutatum, ubi
 enim incipit processus, ibi finire debet et ubi quis
 deliquit, ibi poenitentiam subire cogitur ad p. n. lan-
 tiam coerendam processum brevem querere debe-
 mus Director nomine Archiepiscopi rogat, ut tem-
 pus assignetur expeditioni Legati Gustavi, quando-
 quidem tantum cum amica legatione venerit, li-
 benter acquiescit ordo Equestris, dum modo de tem-
 pore conveniant, statimq. mittunt ea de causa
 ad

ad Primatem. Tractare ceperunt de abbreviatione pro-
cessus Terrestris iudicii, ut simplices causas, quae censu-
tum Marcarum summam non excedunt, sine appel-
latione ibidem expediri possint, sicut et in accessio-
ris non potest concedi appellatio, et male obtentum co-
ram Capitaneis tolli concedatur. Pro et contra multa pro-
posita rationes, quod iura nostra Antecessores cum ma-
tura deliberatione constituerunt, infirmo securique fun-
damento, alii ius emendandum quoniam abusus est
conversum. Alii ad Comitium coronationis recienda haec
iudicant. Alii hunc esse locum in convocatione assigna-
tum, ubi congregatio est omnium Consiliorum. Director
non vult cedere rudis rationibus, atque rumpere laudum
Convocationis in qua sancitum est ut correctio ju-
riam in Electione expediat, quo omnino absoluta fuis-
set et adequata, nisi in ista multitudine vel potius con-
fusionem quod per Senatores et nobilitatem adinventum
fuit, medio acquiescant, et per Deputatos hoc moderari
velint et ne bis eundem laborem suscipiant rogat
ordinem Equestrem, ut simul cum Senatu conveniant
et mutuis rationibus et consiliis conjunctis, tamens
in generali conventu quam et privatim considerent,
cum hac conditione concedunt, ut primo a relatione
compositionis inter status incipiant et loca commoda
in Senatu habere possint per Palatinatus Dissi-
dentibus persuadet Director, ut hora decima oras
conveniant, nam hanc grandem materiam in magna
frequentia ubi consilia optima inveniri poterunt tra-
tare in animo est.

30. Variè postea Discurrebatur, alii hanc sententiam amplec-
tebantur alii contrarium, Et ut Italiam lustrationes ef-
ferent. Hinc materia orta de lustrationibus incusando, eos
majora damna inferre bonis Regalibus quam proventus
augere. Postea alii punctum apparatus bellicorum ad
coronationem volunt reservare, subolfaciunt Sviadenses
Et forte propterea reiciunt ut aliquid illis ex vacantibus
confessatur. Succamerarius Sandom: hujus est Sententia,
ne tam ardentè in Regem invehantur, qui vult bono
Reipublice providere, quando Patria post has tem-
pestates pacem obtinebit Et conquiescet. Notarius Ca-
lissiensis qui huic rei contradicit, ne Capitaneatus con-
ventibus in usum Reipublice videtur non favere,
qui secus ~~non~~ ^{hic} vult salvare Reipublicam. Castella-
nus Novogrodensis Difficiles res Regi proponere pericu-
losum erit propter periculum, Ordinatio fiat aliqua
certa Et statim executio. Succamerarius Sandom: Dum
videret discordiam more Majorum pacta esse sta-
tuenda que in perpetuum robur obtinebunt. Punctum
de Capitaneatibus rem temporalem asuere volumus,
censet esse hoc inconveniens pulveres tormentarü tor-
menta Et alia ex bonis ubi metalla inseniuntur con-
ficiantur pro levi pecunia in Generalem tormentorum
consentit. Iterum similis ut ante contentio, replicant
sibi mutuo varii varia, tandem Judex Cameracensis,
Bona Reipublice sunt que rex tenet Et alia que
in ejus cadent dispositionem. Quare ergo prohibemus,
ne quarta altera statuatur in apparatus bellicum,

cum hoc neminem afficit, sicut enim ignoramus
cui conferret bona, que possident, ita et illi frustra
soliciti sunt, qui post decessum aliorum, huic oneri
subesse nolunt, rogant alii ut Senatores et Episcopi
velint esse mediatores. Director neq post ~~cessum~~ decessum
neq post decessum bona Reipublice possunt onerari,
illa enim sunt premia bene meritorum. Siradienses
declarant nominationem Regis se prohibebituros, si bel-
licus apparatus non providebitur, nam sciunt brevi
fore necessarium, quem ex contributionibus nollunt
ferre. Capitaneus Hisienseis Urzelli voluit medium
proponere non audabatur, aliquoties tentavit jam
se in medium promovendo, obrebat a fau-
toribus spiritualium ne diceret, quod habuerat con-
ceptum, nempe computum villarum spiritualium
declarando pertinacia tamen effecit sua ut audire-
tur. Imprimis rogabat ne acclamationibus, sed ra-
tionibus cum illo, facile est enim clamare,
quod insensati et summa est dementie non con-
venit id in Republica libera, sic volo sic jubeo,
voxq libera cuiusq relinquere debet. Video ego mul-
tos bene cupere Patria et amorem nostrum osten-
dimus pleno habitu, quando vero ad effectum rem
deducere jubemus, horremus. Seneca teste qui scrip-
sit. Actum tantum agimus et diem perdimus,
melius erat bonorum civium exemplo modis acqui-
sere, qm inutiliter diem in attercationibus consu-
mere et quandoquidem audiri dici ab aliquibus,
nos esse magis Patria communi Materis obnoxios,

quam

quam meritis privatorum, velimus ergo unanimi-
 ter juvare Matrem, ego exemplo praibo, ut Deo et
 Successoribus ostendam, quis magis Patria fave-
 bat, et licet ne medium mansum gratis habeam
 a Republica et hunc miserum Capitaneatum
 caro emerim gratis, licet per indecem annos con-
 tinuo inserviando, nullas neglexerim expeditiones
 et debita contraxerim, libentes tamen ex empti
 tenuta. Quartam ex nunc in perpetuum concedo,
 ea conditione, ut moderni Possessores bonorum il-
 galium idem velint concedere, alii in priori per-
 sistunt sententia esse panem bene meritorum,
 Dona Reipublice afferentes. Mitigari incipient
 Siradienses ab eorum Castellano dicitur suffice-
 re, quando Rex certam summam ex bonis Rei-
 publice in apparatus bellicum assignabit, quan-
 doquidem lex est ut bona Reipublice benemeri-
 tis cederent, quo tolli sine omnium consensu
 non possunt. Volunt certa summa assignata
 acquiescere Siradienses. Director rogat ut in-
 vicem conveniant, statuuntque quanta summa de-
 beret assignari. Narbutthus non aggravabimus
 Regem neque Reipublicam, si haec bona in usum
 Reipublice assignabuntur nam Rex per Nuntios
 cepit his bonis. Respublica grato animo suscipit
 si in commodum illius cedent. Directore volente
 medium proponere, non auditur, Palatinus Pet-
 rensis legem esse contra quam nihil contrarium
 statui potest. Aliis quidam Regi mandare ut
 ille juramento interposito modum inveniat abiq-
 uo

contra

contributione subditorum. Ostrogus iterat
mediam ante propositum De bonis in obligatio-
ne quingentorum milium oneratis, quae
summe jam sunt receptae per tot annos, itaq;
solventur per integra quarta, et ne sit agru-
vatio removeantur lustrationes, nam valde lu-
stratores caute tractari volunt, alii sinunt se
corrumpi. Castellanus Berscensis neq; in quartam
dandam ex bonis oneratis quingentis milibus,
neq; mediam quartam ex liberis bonis dandam
vult, ex illa ratione cum sepiissime contri-
gat milites bona Reipublicae devastari, quae
restauratioe indigent et maxime idcirco in-
pensis. Przemski Regi in Pacta hoc includere
convenit, quod more in ipsius absoluta consistat
voluntate, hic alter se res habet, cum haec bona
quae rex tenet sint non illius et Reipublicae, quae
alienari sine consensu uno etiam contradicen-
te nobili non possunt, summa certe sequeretur
iniquitas, solutionem / quod secundum fusa be-
nemeritis debetur / in alium usum convertere.

31. December (1636.)

1. Utte antecedens mensis novo officio coronam Polonia in-
grevit, ita prima dies hujus Lithuania extra invidiam
esse voluit similli collatione sigilli minoris Thesaurarium
M. D. L. condecoranda, hic enim pondere Thesauri obrutus va-
letudinisq jacturam ulteriores providens, conscientia quam
reditus potiore rationem considerans abdicari maluit The-
saurarii dignitate levioriq onori subesse, eadem tenore quo
pridie res absoluta, tum exire omnes invitati solis Senato-
ribus, Secretario majori Referendarii tribus Thesaura-
rio Curia Pni, Succamerariis duobus, Notario M. D. L.
non pluribus retentis secretissimi matrimonii Regii ini-
tium consilium. Ego precius curaveram de spiritu S. Sa-
crum celebrari ut spiritus Diabolici quorundam e meriti-
bus exspirare potuisset, venerat aliquot ante diebus Eius
Camenecensis illa opinione certificaverat nonnullos, qua-
si mutationem prioris sententia in melius secum apor-
tasset neq tamen constantia infernali dimoveri se pas-
sus est, uti Archiepiscopum gemite verbis immixto audi-
vi referentem. Cum ergo clausura Senatoria tacita constitis-
set, numerariq se permisisset. Tringenta quinque votis exci-
pere propositionem paratam se contestata est. Novus
ergo Cancellarius expectata diu audientia allocutus est,
Regem desiderare ob bonum Reipublice matrimonio
copulari, reassumere de anglicana, aut si aliquomodo per-
missio divina inluberet, Poloniam subditam ducere ne-
vetent. Sum et alia puncta non desuere, uti presidium
firmari loca a Sueco recuperata possint, ut Pisavia
admonito Electore melius in posterius claudatur ut

Pocui

Quum ad mare positi ratio habeatur, ut ad altera ini-
mica moneta Suetica modo invento eradictus. An
praesidia Prussica expirante stipendio 1ma Decembris
ulteriori servitio mancipari debeant, an vero licen-
tiam ut Legationes Turcica & Tartarica propositis
aptis personarum suffragiis sumptu condigno provi-
deantur. Ut Commissio Moschovitica Delegatis astutis
illorum gnaris prosequatur expensarum repente me-
dio. Ut Cosacorum petulantia comprimatur, Commis-
sarius Comitialibus inscriptis numerusq; Podolici
exercitus accrescere permittatur ut Smolenscum &
Dinemburgum pleno milite imposito hostium vic-
initati insultare valeant, Exercitusq; Smolenscensis
obedientia victorialis celeberrimus tandem exultatione
debiti honoretur. Jam ergo attento ore appertaq; aure
sententiae senatorum egressure captabantur, puto non
desuisse caelestem punctatorem medio indelebili charac-
tere notantem dicta omnium iudicioq; supremo or-
stantem, ac dici exprobratura vel collandatura re-
servantem. Archiepiscopus Ecclesiastica falera rum-
pores glaciem frigiditate reli contractam aggressus.
Alia simplicitatis amans jam assistente spiritu
sancto ponderosa verba educens, adeo rem exaggera-
verat ut alios admiratione sui compleverit alios, veri
primatis effigiem praefere confiteri compulerit, Re-
gem vircundia, Pastoralis auctoritate non occultata,
ovicula instar accolotarit, non posse regem absq; bene-
dictione epus quidquam in re destinata statueri nos-
se se esse pastorem non latere quid eius officio ex-
pediat introducere Reginam non Catholicam neq;

neq Senatorio neq Christiano multo magis Episcopali con-
 sensu posse permittere, dubitare anxie an futura foret e-
 jusdem ritus adducta extranea et nascendi sorte & reli-
 gione vereri potius ne contraria pagina laxioris vie
 et vite invertat proclivem naturam humanam ad ma-
 lum blandite feminea, non e propriis cerebro depprompsis
 se asserbat et societatem vitandam cum alienigena
 a fide et periculum emolitionis a sexu imbecilliori, spiri-
 tum Sanctum citare hac verba lib. 3. Regum Cap. 11. ex-
 tarq ibidem non ingrediemini ad eas, neq de illis ingre-
 dientur ad Vestras, artissime enim avertent corda vestra
 ut sequamini Deos earum. Regi dictum est, sapien-
 tissimo mortalium divinatum est, effectusq secutus, de-
 laxare se ergo nullo modo concederet tale matrimonium,
 quod duabus diversissimis regionibus coadunari presu-
 mitur. Ad alia puncta brevius edixerat que cum incon-
 clusa remansissent, nec ergo immorari illis pollicor. Gra-
 covien Epus a Diametro licet considerans, vicina veritate
 neq omnino immutata asseverat Primatis voto Addens
 Sigismundum 1^m materiam matrimonii proposuisse
 eo modo Senatui, ut nisi omnium concordia suaviset,
 non presumpsisse pervicacia irritum reddere consilium
 codicillisq lectis scripto confirmarat dictam. A Polona
 separari mente Regem admonuisse Epus Vladislavian-
 sis elapsam prateriti consilii memoriara Regis sen-
 tentiam obstitentem. Conatus ejus lucidissime reposuit,
 nec indigere conjungenda parere sermone abstinuit Vil-
 nensis. Ecclesiasticas personas si aliter nolint Herese
 intentioni obviare censura pontificia admoneri obedien-
 tem se Romanam sedi et nunc proclamase, avertere a

materia

materia proposita vocationis onere cor urgeri, nulla ratio
persuadebit succumbere Regis voluntati subditorum fa-
miliaritate juncti regibus proverbio non laudatur, quid
ad vitali fieret consortio, Plocensis ardore natura aucto pie-
talis inflammatione, odium diverse religionis accenso pec-
tore sacrificante audacia dicta emittens, Regis oculos
ira erumpente lacerat. Infame matrimonium Regem non
decere, non tantum ex parte Religionis verum ex parte
politici, Patrem Anglicanum proditorem Domus Austriacae
Astra et Petales successura notarunt. Notabunturq; postea
exulem exilem omnibus visum fuisse mortuum orso et
ore execrandum, libidinem ergo non copulam tui copu-
lari dicere quis prohiberet. Validandum est vinculo
Imperatoris si inimicam successorem Sceptri Poloni
agnosceret tot affinitatibus implicata Archiducalis
Regi familia. Domestica majestas sumpta repugnaret
libertati communi, nec enim nisi superiori condigna ex-
hibetur a Polonis reverentia, illam autem et Regiam
tangentes sanguinem Regios animos induturos quid
sperandum esset Regno divinare facile etiam rudis
ribus concessum. Ego nec somnio approbare dignarer
vigilans sponte detestor.

(NB Plura omissa transumentis negligentia)

2° Intercalans dies consultationis cepta fuerat, tertium
sigillum vacans Regni minus post sacra Petro Embi-
cio Secretario majori Domini per Marsalcum Curia a Re-
ge delatum, Responsoria oratione longiore et minus
clara elevando beneficium invidia autem calcando alio-
cutus fuerat Sembiceus Regem. Ibidem dimittebatur

Legatus

Legatus. Chan Tartari Rege cum Senatu concordante,
 postea convivium lauto cancellarius proposito fere precibus,
 quas omnes cum legato et Archiepiscopo attraxerat, translationem
 suam e minori ad majus sigillum. Collega vero
 primitias officii pinctis votis mensalibus celebrans. Lecta
 quoque in Senatu fuisse litera a legato Gallico Dantisci
 morante ad Regem et Senatum missa, in quibus cum
 Regis Gallicae affectum erga Regium expressisset, quo
 ita amplexus fuerat ut se ab legato Daci Tutica insuda-
 ret, nihil magis cuperet quam securitate visere Rem
 publicam Poloniam, jam accepisse se mandatum sui
 Regis, quo redditor certior a Polonis ore Imperatoris
 conductis fumantes provincias suas cornere Regium
 oculum, hanc gratitudo restitutor, quasi ea de causa
 tranquillitatis Poloniae Gallicae auctor fuisset, ut belli venenum
 ab iisdem quos pacarat, exhauriret rogabatque summo perire, ut
 edictis publicis miles inde revocaret. Post comitia respon-
 sum datum, missusque Lescius interjecto tempore in Gal-
 liam, filius Palatini Polensis, qua hilaritate saluta-
 bitur, inconstantia Gallica praecurrente, Dubium ius die-
 ticam Thesaurarii M. D. L. 2. munus Nicolaus Fryns
 Magistro Culinae antea Ducatus Lithuaniae a Rege in-
 perorante impositum, tum Rex ad me per corpuilentum
 stalem Thesaurarii taxans praemonere oportet Thesau-
 rarium ut fortem vellam Senatoriam dorso suo edi-
 ficet, ne compressio ventris cedat Stomachique ad ter-
 ram allidat dolium ipsius malo visu alieno.

3. Smolensciani legati militum in stativis non soluto-
 rum remanentium nomine regis manibus admissi, punc-
 ta

puncta supplicatoria proposuere quae mihi sunt consignata,
breui hactenus responso accepto finem comitiorum expectare
jussi quia tamen ego praecedere in Prussiam regem invita-
bar, Vice Cancellario expeditionem commendaveram. Jam
Rex diu expectabat ut Senatui compareret tergiversa-
tione usus metuensq; ne clericalia commata Laicus
Senatus imitaretur, jam jam sententias suas laturus,
differabat consilium, imo desperata approbatione rum-
pere imperfectum opus meditabatur, fecissetq; Rex mihi
à Succamuraris P^{ri}ncipis avocatus rationibus et rogationibus
mutasset animum, circa primam pomeridianam exiit
in publicum, oculos lacrymis ante occupatos rubore re-
siduo monstrans. Ergo a Marsalco invitatur ad Dicen-
dum / secreto uti ante exclusis aliis preparato / Palati-
nus Sandom: qui verbis affabellibus non posse se as-
sidentium Episcoporum votis adversari illos immi-
tandos proposuisse sed Poloniam cur difficultas oppo-
niter sociandi exemplaq; attulit aliquot roborantia in-
stitutum, laudi duceretur posteritati si inclinatio
Regia subditorum non abhorreret conjugium, magis
que amor erga tales erumpisset Principes qui mis-
cere Dominium cum subiectione appetere. Pergat
ergo Rex et si quae a Deo vocatione copula assigna-
bitur, ne vereatur vitae et sceptri societate advoca-
re. Patefacta res privata in susurrante utilitate, af-
finem se futurum gestiebat animo. Visionoviciam te-
tigerat Rex voluntate natam ex Palatino Valachia, Ma-
bris sororis ejus viduam non multo tempore Duxerat
Palatinus, ac orbem utroq; parente educaverat, et ibidem

manerat, facile erat colligere quo metam Discursus dirigeret,
 Castellanus Vlnensis non usus circumlocutione pura declara-
 tione, manibus pedibusq in antistilum ruere sententias pro-
 testatus est. Palatinus Trocensis nec ille heretica Duca,
 de disuasionem ab aliis avelli potuit, Indigene Constan-
 tiam Regis approbando matrimonium suaserat. Sac-
 tus eadem privata Liliam suam elocando Visne-
 vecio videlicet, ut affinitatis colore et Argumentum
 et Ornamentum venaretur, Palatinus Perestensis Lija-
 via, modesto sermone gravitate Catholica adumbrato,
 alienationem religionis aversabatur, tanto magis conju-
 gium mala subsequutura prescio divulgavit, sensu do-
 mstico quoq thoro solatum nullo modo Regno sub-
 secuturum. Palatinus Volhynia hujus adventus cla-
 batur Varsaviam, studio forte anticipaverat ingressu in
 Senatum votum, stalingq exotico usu ibidem saluta-
 verat Regem. Citatus voce Marsalci deaptes ingenii
 incapacitate, indigestis verbis huc iluc salutare Discus-
 su ceperat, jam non improbare factum, jam detestans
 ut interprete Senatus indignisset, nisi ipse etiam dicta-
 rum confusorum interpretem se negasset, ita subtili-
 ter scilicet diu detenta loquacitate prophetare coe-
 gerat magis gustare partes regias animadversum, Pa-
 latinus Smolenscensis auaserat disuasorium nume-
 rum calculo, Alexandri regis detrensus similitudine,
 qui ducta schismatica uxore Helena Moschovitica, cum
 sperasset se et pace et ditatione Ani a parte Septentrionis
 mali certum fore, utroq spoliatus amputatisq ducis
 Moschovia viribus, aliquot provinciis brevi peniten-
 tia

tia condolente exsiccatus, finivit Imperium, deterrerebat
ergo Regem nec diversa Religionis conjuges suscepta,
eorundem malorum vicissitudinem et refluxum experire,
tur. Palatinus Lublinensis simpliciter hereticum matris
monium damnarat bonique successus opinione subsequen-
tura Republicam premonuit. Palatinus Podlachie
scrupulo nunquam cognito conscientie ad nutum Regis
votum suum disposuit. Palatinus Ravensis non conten-
tus politicis deductionibus quibus damnarat casum
cum heretica connubio juncti etiam inferna Regi
minari presumpserat, consultoribus facti in specta-
culum annorum vita tantum concessa, post subterra-
neo carcere includendos aserebat non immemor si
matrimonium continuaretur effectu et rebellionis ex-
commotione populi et polonice prosperitate russum, som-
nique terroret prohibuit conceptum Regium, nec
ego liber ab impetitione ejus cum promotionem Pa-
latini Vilnensis non catholici publica mihi ex-
probravit, purgatorio promisso ad indigenam respon-
do, peruenit Palatinum Sandomirium, ipsum ideo
ambire affinem sanguinem, ut illi dicitur ipse in-
serviret, negaret posse dispari passu, in aequali vi-
vere libertate, vocatione nobili absque regia consan-
quinitate, satis est nobis omnibus superbire ne plus
ultra. Propere abiit rex subivatus crasiori modo dis-
candi, contemptor voluerat etiam rumpere medietatem
voti, non ulteriori comparitione in Senatu, tamen con-
quirit historici tibi personam Palatinum represen-

Tantem imaginans.

4. Ante continuationem consilii publice in Senatu agens Casareus peroravit. Juvenis vix barbatus elegantia, tinitate sed longius distarat a pristino candore inter, texerat quadam mordacia et quasi severiora. si pactis conventis antiquitas non staretur, aliquot verbis satisfactum. Ergo ad consultationem reditus, Palatinus Austriacis concinnitate verborum praemissa, non reticuit voto illicitum esse propositum matrimonium. Palatinus Pomernie Catholico sermone firmiter inhibuit destinationem connubii excludendo quoque indigenam. Castellanus Sivadie putarat convertendam Anglicanam, itaque Dehortari leniter perrexit, Polone strenue Defensorem se protulit exaggerando preparatoris argumentis opprimere desiderando. Notatus est hic privati affectus cum enim in priori sententia crebro aliter visum fuisset jam adorate attracto de Wisniovecia, cujus amitam uxorem habuerat repugnanti ratione antecedens dictum cancellarat. Castellanus Bretonensis Cujaris repudiavit voto et haereticum et subditum matrimonium Castellanus Involadislavienensis scripturam preteritam publice cassaverat, damnando haereticum thorum et a Polono recessit Castellanus Lublinensis, Politico magis quam catholico timore scutura imminencia mala animo circumvolvens resiliit a Regio Desiderio. Sum Rex ad me cum in Camera ultiori steteret, mirabor Castellanum a quo prohibeor conjugii haeretica, qui cum nihil credat a scrupulo procul si putarem? Castellanus

nus Podlachia Epus adherere non diffimulavit Castellanus Ravensis ordinem Catholicarum sententiarum non interrupit. Castellanus Medirencensis voce zelo accommodata historia et politica poritus valide impugnavit utramque propositionem connubi; Eggestalem et peregrinam fidem simul ingrejuras. Regnum turbo inopium Regem se implicaturum obitare consensui pacta affinitates austriacorum, nec adiuvento auxilium banna Imperiale. Anglicano stirpi adjudicatum De nostrate vero accipiunda vibrat acutissima historicarum reprehensione principibus consignata memoria. Dos non concusibilis contemptus imparitas reliquis integro Regis sanguine natis miscitio subditorum invidia parium, emulatio elationum inquietudo totius Rem. hic fractus est commixti matrimonii Regi et nobilis status complanari hoc poterunt si Catholica si extranea proponitur. Castellanus Gosinensis, applaudere voto promisso sub brevi sermone decoravit. Castellanus Radomensis alienigenam heretica consultorum affirmativum se negavit. Polona Regina servare non denegavit. Exemplum Radivila Barbare coronate in Regiam e sinu memoria decerpserat, quid ergo difficultatis iudicaretur si factum semel iterum renovaretur voluntate principis. Castellanus Larnovinus nec heretica nec polona majestatis aspectu, oculos reorare appetebat, moribus antiquis ut Catholica extra infans aliqua eos regnaret

augu

augurabatur. Castellanus Matagosteni: a sueta pietate ab utroque
 conceptu et ratione et prece dehortabatur Regem Castella-
 nus Haliciensis prioris concessionem voti revocatorie delere
 publicarat, interpretando se bono publico tantum inveni-
 lasse tum jam reflexione mentis in fidem, et consequen-
 tia repercussa, ab olore ante dicta, neq. ut fiat in animum
 immittere approbationem unquam cogitare effectum. Am-
 pliarand. concessum primitivum aliquot senatores, exces-
 seruntq. inclusionis primogenita secreti consilii, numerum
 ultra triginti quinque quatuordecim adventu partem, gratiamq.
 recenti Regia bini & bini Castellanus Vistrensis nihil
 sublimiter tentarat, tamen ambiguitate complexus, ex par-
 te Regiam gratiam sibi promittens deflexerat a plura-
 litate Senatus, Castellanus Serpiensis Castellanos
 corollario plane catholico agmen conclusit toto pectore
 Archiepiscopi sententiam sibi applicans. Jucundiori val-
 tu licet henebrosa umbra e Senatu educente Rege quam
 pactenus redierat ad conclave. Medirenci solo indigna-
 tioni reservato. Lateri ergo Regio astando ego, a certis
 petitiones anni Regis inferendo, ille qui modus vestra-
 rum sententiarum repellitis votis utramq. productam,
 nullam autem personaliter offertis mihi ego statim.
 Etiam absq. monitione candidatas produxissem oras
 Majestati Vestrae, Rex iterum, dicite quas & nunc, au-
 ditum meum paratum benigne disposui, replicui quid-
 ni mantuana virgo displiceret, est et vidua, electio li-
 bera, ille praeterita vidua de virgine super adulta intu-
 lit, vestro iudicio volo numerare etatem novistis in
 Gallia, quanta fuerit, decem novem annos abitus inde

conjugum

computatis. Componite annos, non quidem juvenilem
induco / respondi / existentiam, genus formam annexam
fidei catholica commendo. Hilari facie Rex, pergite
oras insistere eidem dispositioni mei matrimonii,
sic conclusit diem consilii.

5. Hora Duodecima Livones publice deplorarant ver-
bis calamitalem Provinciam multis annis a corpore
Reip. precise consolatorio responso verbali conspersi.
Jam Officialium secutura vota vacuam reddiderunt
ba populari Camera Senatus. Cancellarius Dni itaq
ditato sermone intrepide solidare eandem ceperat,
quam antea dissentientem a voto Regis opinionem,
deplorans depressionem fidei Catholica. Camera im-
pleri separatis a vera religione Matrem familias ve-
terem Romanam coartari a super inducta pellice
calvinistica. Timendum et Regno et Religioni, conse-
quentia pueris nota si coronae duae diversas repre-
sentarent fides non visa unquam, neq tam vixu
quam varietate cultus Divini separata, nec sano ou-
lo conspicuenda. Domestica quoq suspecta bono publico
agnoscenda malo / tempore decurrente. / privato etiam!
Ego reddere quae Caesaris Caesari et quae Dei Deo cen-
sui cetera omnia concessisse Dum Monarchis cal-
culo conscientiae sibi retento, ibidem multa de Schi-
mate, quod matrimonii Alexandri voluptate Regno
invectum. Mulieres et boni et mali arbi deduxisse,
gradatim a Paradiso ad Elisabetham Reginam, quae
diametro oppositas introducere libertates Religionum,
pace externa gloriosus triumphus Regis mundo non
ignotus

ignotus. Interior conservetur, conservabitur si thorus
 Regius fide non separabitur. Pacta expressa Stephani
 Regis danti Juramento Regis recenti roborata non
 consultationem sed consensum Senatorum requi-
 ri, conubio Majestatis Polonic. Discrimen summum
 communis Matrimonii a consortio principum tes-
 tatur, cujusdam vox Privatorem Matrimonii volup-
 tate animorum, Regum vero voluptate subdito-
 rum suscipitur, illa lenociniis domesticis cito abrum-
 pitur huc successu sceptrorum propagatur, illa pa-
 rietes tantum recreat familiares, huc regna solatus
 implet, illa brevi tempore manescit hae aetatum volubili-
 tate revirescit, itaq non tantum non consentio sed im-
 pugno. Heresim expavesco cujus initium ab Eva ne
 forte moriamur, suspectum verbum quod attinet Po-
 loniam, puto Piastos utriusq sexus datam liberta-
 tem non tolleraturum Vicecancellarius M. D. L. id
 est Vice Cancellarius Anⁱ impressum sigillo nuper
 rimi beneficium mitissimam impetavit sententiam
 corripiendo illos, qui reverentia Regia inconsiderate
 preterita libertatem dicendi sarcasmo conspurcare
 ausi, gloria inde quesita, attamen in se separatoria
 persuasione a voluntate Regem adducere nitentur conscien-
 tia spirituali id jubente obtando ut eadem concessa a deo
 felicitas ulteriores progressus regios comitetur Vice
 Canell. M. D. L. neq nova promotus dignitate cohibere
 potuit quon realium abscondisset dissensionis affectum
 deposito enim Thesaurum terrenum, celestem tenere con-
 scientia invasifictili portantem, habere se candide

apertum

aperuit cum eo duce conatus Regios eloquentia pietate
juncta rescinderet voto et Senatorio et more catholico pa-
cificis verbis succum contradictionis exprimendo.

6. Undecima hora concessum, apparuit coequatio pondera-
randa neq. cum omnes Palatinatus et Districtus equa-
li sorte promissas contributiones exolverant, sed alii mi-
lite conducto expiratione quartalis pace obtrusa, nu-
merata reliquum sibi vindicarent, alii totam collec-
tam summam Distribuerant. Rex implicatissima
jurgiorum occasione propagata, ita dilatarat contro-
versias ut unus Nuntius Podolicus Succamesarius
Camenecensis sex horis auditorio reclamante ad se
nos male sibi imprecantes coegerit, nec ratio nec petitio
omnium frangere pertinaciam voluit. Tandem ali-
quomodo temperatum, prevalente nihilominus nun-
ti perseverantia contradictionis, ut aliqua pars exo-
lutioni restantis cederet pecunias debito Rni.

7. Duodecimo sono adfuerunt presentes et Rex quodam
vicissim a majoribus Polonis undecimam horam noc-
turnam reclamationibus cedere in Senatu nos con-
strinxerant Residuum contributionum sibi reser-
vantes, admixto privato lucro, eoque contexta publica
utilitate ferventes Defensores scilicet rei numariae
videbantur.

8. Saero expedito confluerent omnes in Senatum et equa-
litas adequata. Rex etiam gratitudine pro tot benefi-
cuis pacis praestitis Republica proposita certitudine
obtentata alacris subduxerat se Senatui ibi postulationibus
publicatis, de feudo Livonia interim antequam haec

pro

21
provinciae coronae conjungeretur, aliquot Capitaneatus
eodem feudi oneri subiacerent in Polonia Capinorum,
Carunium, et vicina loca, in Lithuania Grodna cum
attinentiis premium regale unanimiter concederetur,
solutio quoque debiti Regi septuaginta millia florenor.
attingens publico aerario compensaretur, Senatores
oratione longiori diversi promoverant negotium af-
fectum, erga regem declarantes, ac futura gratias
ventum propitium captantes. At cum Nuncii nihil
solidi in commissis a nobilitate apportassent, pri-
vatoque consilio id oblitisset, Comitibus Rex non pre-
occupatis precipuis ex ordine Universo Ani, qui haec
antea praestitassent ac preparatis auribus Comi-
tialibus Equestris Ordinis prelibassent, silentio ab om-
nibus laboratum constitutione laudifera hactenus re-
compensata conclusa Regi succus rejectus ad Conden-
tus particulares cito post celebrandos Universam,
Rex illaerimans ingratitude, realem potius quam
scriptam desiderans satisfactionem tacite expec-
tare procrastinatae fidem non denegans sollicita-
tioni elegerat. Prima ad ultimam post mediam
noctem hora solita salutatione Nuntiorum Regi,
Comitia terminum: Deo advocato, et Matre Dei per-
petua Regni Advocata: a sequuta satis prosperum
interim nuntiatur de morte Episcopi posnaniensis
Serlejo, fit spiritualium petitionum concorrentia,
Eppus Premyslensis voto offensivo Regem, emis-

20

so postularat Infulam Posenam, Rex vindicta occasione
delectatus, negare Luceoricensis Senectam viciniorum Cathe-
drae Posenaniensis fore, merita annis majora aliorum
extollere, ita attentatum Decisioni Regiae in quamcumq[ue]
partem voluit detinere Premisliensis animum qui
gloriae sibi ducibat, Divina retributioni magis fidens,
si ob causam contraventionis Regii haereticis matrimo-
nii putatis stimulo invitatus carere promotione
Episcopatus illi contigisset intercessorum turbam
Regi rogatorum & interrogatorum a se offerens sic
inconclusa conclusione die Comitalis manuit, dispo-
sitis Episcopatus, tantum audientia Premisliensi die
sequenti parata fuerat.

g. Valdidixerant aliqui Senatores & abierant Varavia Pa-
latinus novus Prestensis L^o me praesente verbis ju-
ramenti illa secutus est et egit Regi gratias. Premi-
sliensis admittus audientia, dum Episcopum Po-
snanien^s sibi dari postulat. Rex deflexit alio thorum
interrogabat an muro residentiam Prozor^o / haec est
Premislic Cathedra fixus locus / quo lignea est, ex
quendo antecessoris voluntatem construere medi-
telur, Episcopus submirans questionem distantem ab
illata petitione, respondit se nescire adhuc quid fa-
cere vellet. Iterum Rex tamen tota aestate ibidem
consistens Replicuit forte potuit id fieri, ita despe-
rato exitu sui voti adnota manu Regia osculo
vali eidem Dixerat, camforos recludere abitu paratus
fuisset, Rex interrumpserat exitum, et ut respondeat
sibi an firmam in Prozor^o cogitet constituere man-
sis

sionem, Episcopus non suppetere alium locum nisi il-
 lum consistentie Cathedralis Ergo Rex libero vosa
 tali cogitatione, Posnaniam residentis loco assigno.
 Exiit ad pedes imperato tachus beneficio Episcopus
 Regis. Ibi Rex, se neminem inficere, si sensu con-
 scientie depromat verborum copia mentis conceptum,
 at pungere sermone, velut Ploensis, qui dignus fu-
 isset mercede, ut os dissolutum ferreum frenum
 effrenatam coarctasset licentiam, vos scuti invita-
 tione promerissetis ne hac gratia vobis a me im-
 perita nunc evenisset verum clementia matioris mea
 et pondus meritorum vestrorum propenderat
 delictum, confisus vos imposterum cautiore lingua
 invigilari. Diademaque Regium honoris estimatione ali-
 ter venerari postquam exivisset Episcopus, sparsumque vul-
 go collatum beneficium omnibus innotuisset gra-
 tulationibus obessus, et Dei et Regis et populi
 condigno afficiebatur premio, primi qui destinaverat
 ejectionem secundum qui mandatum Altissimi exe-
 cutus fuerat populi qui applausu gratitudinem
 voti Episcopalis plane protati nuper celerrime ap-
 probarat. Vice Cancellarius quoque Premistun. Infule
 ibidem a Rege Pastor denunciatus. Ita prandium
 meum eo die duobus nominatis illustratum fuerat
 qui presentia sua multorumque aliorum convivali
 familiaritate domunculam meam exhilarant.

13. Promoveram iter meum in Prussiam trioque
 itinere

itinere prope Thoruniam et Rydgostiam transe-
undo, licet pluvia terram flexibilem amplectentem
rotas currum humiditate reddidisset.

19. Pucholiam attingi Capitanatum meum ibiq^{ue} men-
sem et annum presentem vita Dei auxilio super-
vixi, Rex 17. condiderat discessum Varavia va-
cum Theocuri Regi ad 22. distulit, ipso Divi Joan-
nis festo, itinere cepto in horaliensi Capitanatu a
fine anni interceptus ibi ei valuit. Princeps
Casimirus familiaritate pestis Germaniae infectus
redierat in Poloniam, cum ergo sodalis ejus com-
municare lucam aliis probarentur animadversi pe-
riculi. Rex notitia perspecta ingressu Civitatis
Varaviën cum arceri curaverat, nihilominus
dicebatur non nobis sapius se presentasse, pro-
pterea tamen dissipata verior fama falsitatem ru-
moris compressit.

Annus 1631.

32

Puncta DD^m secularium stante compositione Dⁿⁱ A^m 1631.
§ 161. Pruchnicki.
Spiritalibus proposita.

1° Quod Magnifici Domini Leopoldensis spiritualibus, quam frequenter bona terestria coemunt, unde diminutio Reipublicae, et servitij contra Statutum de monialibus, et Constitutionem Anni 1631. suboritur.

2° Cause quae ex frustant: secularium intentantur spiritualibus personis ut intra sedes Regni terminentur definitive.

3° Ut intuitu emptarum advocatarum, seu scutellarum certa quota annuatim ad Ravam pendatur, et ut expeditio fiat ad bellum, juxta constitutionem anni 1601. quoniam Domini spiritualibus sicut se submiserant ad haec usque tempora Libertationes non produxerunt.

4° Ne Nobilis extra forum competens ad judicium spirituale trahatur, sicut et ad praesens non pridem factum est, in Persona Magnifici Palatini Lencycensis, cum summo gravamine et confusione status ipsius extra forum competens, et ut adinveniat modus reintegrando honoris eidem Magnifico Palatino. Eandem aggravationem Palatinatus Cracoviensis, Sandomiriensis, Lublinensis, cum diminutione charitatis fraternae patiebantur.

5° DD. spiritualibus constitutionem 1607. acceptare nolunt, praeter requisita hujus constitutionis ad solutionem harum Decimarum super quibus nullam fundationem contractus nec decreta ulla ostendunt documentis duntaxat ex Libris Beneficiorum seu retarum

Bruchnicki.

rationem: qui suspensi esse ad Compositionem Debeant
Equestrem Statum per indirectum trahunt et modum
solvendarum harum Decimarum ex Novalibus pecu-
nia inducunt, non obliti Statuti de Novalibus, quod a
dextris sive sinistris sylva antea ad Reges Polonia pro
illo tempore absolutos Dominos spectabant, modo ex
Libertatibus Statui Equestri inditis, Dispositioni Direc-
torum Dominorum subsunt. Circa haec Munitus Terra
Dobryniensis, quod interveniente Compositione ad Deci-
mas pendendas Terra Dobryniensis non est obliga-
ta. Deinde ut Decima quae antiquitus solveban-
tur pecunia in eadem Consuetudine permaneat,
manifestatus est.

6to Reverendissimi Abbates eximunt se a pre-
stando juramento in causis fundi & profugorum impro-
nentes hoc conventualibus & Constitutioni 1602 non sa-
tisfaciunt.

7mo Praeter Constitutiones et Statutum Sigismundi
isq. Annatis ex bonis spiritualibus ad Annuum non
inferunt

8° In causis capitularibus, Capitulares, qui intrent
in actionem, Vota sua super causis propriis dicunt,
contra legem quae aequaliter, tam spirituales quam se-
culares abstrinquit et excludit ab his actionibus

9° Aequalitatem in Electione judicium pro Tribuna-
li quadriennium non observant. Et contra legem pro-
visionibus bonorum terrestrium personas spirituales
ad officia secularia disponentibus juribus designata
superaddunt, quo confunduntur jurisdictiones.

10° Aliqui excessivi opponunt in causis Criminalibus

De can

Leopolinensis

et recentibus quas communiter per terminum tactum Pruchmici vindicant injuriati ut Foro equali cum Statu Equestri subsint.

11° Expetit Status secularis ut Decimo his Parochiis qui in Parochia administrant sacramenta reddantur, quas alii diversi sacerdotes, Prelati in multis locis etiam regulares remoti percipiunt in praevium Ecclesiarum et Plebanorum.

12° Animadvertat quorum interest ut fundationibus antiquis et aliis juxta intentionem fundatorum, quae in aliquibus locis in oblivionem devenerunt, satis fiat, ut suppellectilis Ecclesiarum et Legationum inventaria sufficienter secundum antiqua jura in praesentia personarum ad id spectantium conscribantur et utrum in usus aliquos Ecclesiae haec legata esse vult inquiratur. Insuper Legatorum Bonorum livitium immobilium fiat cognitio per DD. Spirituales, ut ejusmodi bona oneribus civilibus subjecta Legatariis salvo jure Senutariorum et civili permancant.

13° Taxatio rerum in bonis spiritualibus juxta constitutionem officii competentibus ne inhibeatur.

14° De Prescriptione omnium pretensionum et bonorum, dominos spirituales concernentium ut inest atur Colloquium.

15° Ecclesiae desolatae sive igne absumpta ut restantur per DD. Spirituales.

16° Angaria aliquorum Palatinatum in quibus superioribus religionis graeca ex Bonis Nobilium Decima sive pensiones dabantur et dantur mediante fundatione Illustrissimorum Episcoporum Speletiensis.

ciatiter

Pruchmichi cialiter Joannis Episcopi Chutmensis sine Consensu Do-
minorum Directorum exhibita, qui Plebanis exsolvi
debent ut modificetur.

17.° Abbreviatio procepsus in causis Status Nobilium
ut Constituatur.

18.° Ad convehendas Decimas per Plebanos exdecimatas ne
Status equestris tum et ad locum designandum pro iisdem
reponendis Decimis; quod in aliquibus locis practicatur, per
Decreta adigatur, et ut hae Angariae tam in bonis regalibus
quam terrestribus; si quidem nec lex super his extat nec
usus obtinuit tollantur. Deinde ut Decime iuxta pacta
non cuiquam alteri nisi soli heredi, si illas emere volue-
rit dividantur Deinde ut decime hae in tempore, le-
ge prescripto sine electione sexagenarum exdecimen-
tur.

19.° Statutum de Cortesanis et Plebeis ad Ecclesias Catho-
licales et Collegiatas non suscipiendis. Et educatione puerorum
Nobilium ut supra mentionatum est, ut in praeteritum Sta-
tum restituatur.

20.° Testamenta aduersus iura condita ne per Dominos
spirituales approbentur.

Quid et quomodo ad haec proposita spirituales Secu-
laribus responderant? non reperi in notatis nisi quod
viva voce ut ex sequenti acta dicitur decretaverint
pro comperto habeo.

Die 15. Novembris hora octava ante meridiem con-
venerunt in locum solitum Status ambo Propositio-
nesq et responsiones ad invicem magna contentione a-
nimorum et verborum per horas aliquot examinatae
sunt Martino Craylie Muntio Palatinus Volhynia
Anabaptista ad omnia reclamante, et se circa con-
federationem stare declarante. Responsiones tamen

Leopolitensis

scada

Secularium ad articulos spiritualium quia presto ad Pruchmicki
 manus habeo / quamquam tedium Ariadne filium /
 ut cognoscat posteritas sero nascitura quod non sincere
 nec ut catholicos genuinos decibat, seculares cum spiritalibus
 procedebant, genuina etiam verborum non solum sen-
 sum interpretationem servata annexo.

Ad articulos seu puncta per Magnificos Dominos spiri- 162.
 tuales ad compositionem porrecta, tale status secula-
 ris offert, Responsum quantum attinet confederatio-
 nem de Pace, inter Dissidentes de Religione factam, quem
 Status Ecclesiasticus ob protestationes pro illo tempore
 certarum personarum interpositas ad presens aspu-
 nit, Optavimus hoc utiq; ut in patria nostra una
 sancta catholica vigeret Religio, et inter nos, ut
 pote unius Patrie Matris nostrae filios schismata,
 tanta non inveniantur, quae varias et Reipublicae
 nocivas inferunt diffidentias, sed quoniam pro pec-
 catis hominum talia patriam nostram subintrarunt
 scandala, quae politica cooperiunt Rationes de hac
 Confederatione extra mentem transactionis presentis
 illata ad res politicas temporales spectanti, in ulla
 disquisitiones et controversias descendere Status se-
 cularis non vult, nec potest.

Quantum spectat jurisdictionem non agnoscat Sta-
 tus Equestris quod ordo spiritalis in jurisdictione sua
 aliqua praesudicia habeat, quoniam aliqua causa Ec-
 clesiae iudicio subjecta ad presens in foro spiritali
 judicantur, alias causas in quibus executionem jus
 commune reservavit per Ordinationem Tribunalitiam

Leopoldensis.

finis

Pruchnicelli prius ad inferiora subsellia, deinde per appellationes
ad Tribunalia ipsimet DD. Spirituales traierunt et
in illis non attenta suspensione ad compositionem in
ter Status, Decreta et Administrationem iustitiae obti-
nent, aliae causa in Comitibus generalibus Deciduntur in his
tamen duobus subsejjs DD. Spirituales una cum secu-
laribus iudicant; et ejusmodi processum per usum hac-
tenus continuatum et per consensum previa ordinatio-
ne Tribunalis ipsimet Domini Spirituales acceptarunt,
itaq. circa Dominos Spirituales, quamquam non in for-
ma antiqua iure tamen ipsa in causis spiritualibus
jurisdictio perseverat. Et insuper etiam si dicta Sta-
tui Ecclesiastico non satisfacerat ratio ipsa tamen haec
compositio presupponit quod Status Equestris super
quo et ante haec compositio condita, etiam ad presens
aggravatum se sentit, in hoc transactione indiget non
aggravanti. Ex ratione ergo iustitiae Status spiritualis
modo, ad haec tempora ex ordinatione legis usitato et
pro more approbato quo iustitiae in injuriis et pre-
tensionibus unius cuiusq. satisficit, contentus esse debet,
alias ordinatio Tribunalis in rem spiritualem facta, et
Decreta rei in foro juxta allegationem DD. Spiritua-
lium in Competenti lata, deberent tolli et confundi le-
ges. Quod cum quanta est difficultate, iustitiae pac-
tura, vilipendio his turbulentis temporibus jurisdictio-
nis hujus, quam ordo spiritualis explet, facile unus-
quisq. conicere potest.

Ratione executionis si ab officiis ad illam pera-
gendam designatis intermittatur contra Officiales pra-
scripti sunt processus, Torum et Pena designata,
facile

facile justitiam et executionem sine qua mortua vox Inachmidli
legis unusquisq inuolutus consequi potest Rationem
Ecclesiarum Dotatum et aliorum bonorum ad laudem
Dei dicatorum, jam D. Spirituales habet tot exem-
plis tritam viam quam nos impedire nec volumus
nec possumus.

Ratione decimarum quo a longo tempore per prae-
cessores legitimis foundationibus contractibus et antiquis
Decretis Ecclesias concernunt, illasq usus formavit, Sta-
tus Equestris Secularis nullas movet controversias
sed in vim Transactionis praesentis instat, et petit
ut D. Spirituales eo in consideratione prehabeto quod
pro illo tempore, quo praxis decimandi subsequuta,
id solum agrorum Ferrigena araverat, quo sustentari
posset, proventus tamen ex mellificis pascuis equi-
reis, pecoribus participando, prout liquet ex statuto
de tutoribus condito, ad praesens vero excisis sylvis,
omnes illi proventus et emolumenta asserunt, in
consecrationes agrorum, Ratione tanto Auctionis
Decimarum, et Diminutionis aliorum memorato-
rum Fructuum Nobilibus Ferrigenis justam ali-
quam moderationem faciant.

Postulat et hoc Status Secularis, ne in posterum
contra expressam Constitutionem Anni 1607 tra-
hantur ad judicia Seculares pro Decimis his pro
quibus nec foundationes, nec contractus, nec decre-
ta illa habentur, tum quoq ne ex libris beneficiorum
sive relaxationum, in quibus frequenter va-
riationes reperiantur, nobilis gravetur hoc et Pe-
niam est Contra omnem aequitatem, ut libri hi, qui

ad simplicem assertionem spiritualium conscripti
sunt pro legibus contra Nobilem reputentur.

33
 II. Articuli in Convocatione praterita a Mgis Dominis Deputatis Pruchniensibus
 5182. per Magnificos Succamerarium, Posnaniensem et Judicem Haliciniensem ad Illmum Archiepiscopum Gnesnensem transmissi, et in presentia Reverendissimorum Vilnens. Plocem. Prumi. Sles. Episcoporum tum quoq. Prelatorum ex Capitulis variis tractati.

Imprimis oblatis articuli aliquot Palatinatibus majoris Poloniae Communes.

1. Ut bona terrestria nullo modo per DD. Spirituales minorentur. Ad hoc tale responsum DD. Spiritualium in anterioribus comitiis generalibus fuit, haec vel maxime proposita quaeela contra regulares qui non sub sunt jurisdictione Reverendissimorum Episcoporum occasione emptionis bonorum terrestrium. Dederat Literas et Serenissimus pie memorie Rex et Illustrissimus Archiepiscopus Gnesnensis ad Sanctissimum ut aut inhibitionem, aut aliquam moderationem interponeret, fuit Responsum Roma quod summus Pontifex inhiberet, sine suo expressu consensu Emptionem horum bonorum. Quam inhibitionem Illustrissimus Nuntius apostolicus P. Liborum est de hoc eundem interrogare, intimavit Regularibus. Soterit adhuc ordo equestris per interpositionem futuri regnantis procurare Roma ulteriorem declarationem, dum modo pietati non precludatur via et modus certus, et facilis inveniatur, quo census super bonis inscripti Ecclesiis et regularibus facilius vindicari possint, et Divisione bonorum census super his inscripti non dividantur.

2. Ut causas cum spiritualibus intra Regnum determinentur.

Responsum non est in potestate spiritualium qui sub

Bruchmelli subjecti sunt jurisdictioni S^e sedis Apostolica, a qua hoc peti debet. Trwabunt tamen in ista petitione et ipsi ipsi rituales ut concedat Sanctissimus Pater, quatenus vel coram illustrissimo nuntio suo Apostolico vel coram Commissarijs causa decidatur remota quavis appellatione.

3^a Ut in causis fundi ipsi Episcopi, Abbati et alii Prelati jurent.

Responsum. Lex et consuetudo antiqua est in Regno nostro quod Reverendissimi Episcopi per Prelatos Capitulares, Nobilitate generis sibi pares, Abbates ipsi per Secum duobus ex consentu suo juramenta prestant, nisi Abbacias Episcopi teneant, datur enim hic honor dignitati Episcopali, quod per Religiosos suos reliqui Prelati, et Beneficiati per se ipsos jurant.

4^a Statutum de monialibus ut utraq sexui deserviat.

Responsum. Sicut ad primum articulum quod regulares sunt exempti, ab jurisdictione Episcoporum, et subjecti summi Pontifici ab illo hoc petendum est.

5^a Ut sine dote ad monasteria virgines suscipiantur.

Ubi monasteria habent fundationes suas et ubi bona monasteriorum non sunt desolata suscipitur tantus Numerus virginum quem possunt sustentare, Monasterij Proventus juxta Decretum SS. Concilii Tridentini ubi vero Fundatio nulla est, non possunt virgines suscipi ad monasteria sine dote indigent enim provisione et alias hoc punctum contrariatur Statuto, de monialibus, quod provisionem illis ad dotem assignat. Verbo contradictio.

6^a Ut ad instar secularium Deputati spirituales

les non eligantur nisi intra annos Quatuor.

Responsum. Nulla est proportio multitudinis hominum in Palatinatibus et Terris ad Capitula, ex quibus multi ad Aulam Regiam Republica inserviunt multi Senes infirmi, multi ad judicia Tribunalitia non idonei Expostulat Ordo Spiritualis, ut ad impossibilia non obligetur

7mo Ne ad causas secularium conclave intersint.

Responsum. Multi sunt secularium qui fatentur quod saepe invitati et rogati sunt spirituales ut iudicij secularis intersint, et saepe contigerat, quod illorum Authoritas, sustinuit Auctoritatem, et dignitatem iudicij si etiam quisquam spiritualium causam dedit contra se querela super hoc monitus serio et in futurum similiter monebitur si aliquid comiserit.

8° Ut jura Patronatus status secularium in integro serventur.

Responsum. Ipsi hoc canones praestodunt et nemo potest Beneficium Patronatum sine presentatione obtinere, et super hoc littere crida praemittantur nisi Patronus intra fatalia juris non presentet, tunc pro illa vice solum amittit non jus patronatus sed jus presentandi ut pote negligens, uti jure suo alias enim Eccl^{ie}, et Gloria Dei manerent sine sacerdotibus.

Articuli Majoris Poloniae.

1° In Religionibus quae fundos et possessiones habent ut Nobilis genere sit superior quod si non eligeretur, et Rex conferat.

Responsum. Abbates nec sunt, nec possunt esse per Leges Regni nisi genere Nobiles. Priores vero quoniam

Morum

Pruchnicki. illorum Electionum habent liberam Regulares independentes
a Serenissimo Rege, manere debent circa antiqua jura et con-
suetudines Monasteriorum.

2° Ex libris Beneficiorum et Retaxationum ne suman-
tur probationes super Fundos

Responsum. Non credunt Spirituales ut ultra Lanes
et Fundos, seu arcas ad Ecclesias consistentes, ex his Libris
documenta sumantur. Quamquam cum multis fundatis-
nes & privilegia Ecclesiarum per iniquitatem temporum
negligentiam Beneficiorum, et vel maxime per Here-
sim occupationes Ecclesiarum deperierint quo scire non
possunt, nisi ex libris Beneficiorum non datur alius mo-
dus evincendi jura Ecclesiarum.

3° Pro Decimis et censibus rationes quorum ad hoc tem-
pus non est mota Questio ut nemo turbetur.

Responsum. Decime debentur jure Divino Ecclesiis pro
sustentatione Sacerdotum, et in hoc currere non potest pro-
scriptis. Persona enim secularis usurpare sibi Decimas
non potest unquam, census vero Inscripti ut contra piam
voluntatem Inscriptentium deperierint Ecclesiis tamen quo-
que ne sit Liberum, pro Ecclesiis emere bona immo-
bilia, hoc esset putalem opprimere prout loquitur Sta-
tutum.

4° Annata ut solvantur a Republica juxta leges.

Responsum. Petendum hoc est a Sede Apostolica prout
et Constitutio Anni 1607. insinuat alienos proventus non
potest Status Ecclesiasticus dispensare.

5° Abbates ut forcant filios nobilium

Responsum. Hac constitutio lata est illo tempore
dum Monasteria erant vacua et sine Religiosis, modo
quoniam ex gratia altissimi disciplina regularis reflor-
ruit, notabilisq; Numerus Religiosorum in claustris re-
peritur pro quibus Monasteria sunt fundata. Non licet

228
29
Pruchnicki's

de fraudare voluntates fundatorum. Quamquam multi sunt Reverendissimi Abbates, qui filios Nobilium fovent. Multi ad Latas suam sustentant multique sunt Religiosi de sanguine Nobilium.

Articuli Lenciones

1° Prescriptio spiritualium ut ad summum ad annos quinquaginta extendatur.

Responsum. Quamquam pietas antecessorum nostrorum noluit habere deterioris conditionis Ecclesia, Bonag Ecclesie, quam Rempublicam, Bonag Reipublice noluit, ut sicut illa, ita et ista prescriptioni subjaceant, accomodando se, se nihilominus spirituales affectationi, et voluntati fraternali Magnificorum Dominorum secularium dederunt declarationem in ultima compositionis sessione, ut prescriptio in rebus que possunt prescribi, curat contra spirituales, ad spatium annorum octuaginta.

2° Episcopi ne se ex Episcopatibus, ad alios Episcopatus transferant, exceptis illis qui sigilla Regni tenent, quorum sicut magni sunt in Rempublicam labores, ita specialia debent esse et premia.

Responsum.

Hoc et Ecclesia et Reipublica magis expedit ut illi Episcopi quorum in minoribus Episcopatibus elucet pietas, dignitas et ad negotia Reipublice aptitudo ad altiora et majora promoveantur, juxta sanctum Evangelium. Amice ascende Superius.

3° Liberum tamen est Sacra Regie Majestati, cuiam, que voluerit ex Episcopis post data primicialem dignitatem conferre.

Responsum. Sicut ad presens liberum est, ita et in futurum erit liberum.

4° Ad Episcopatus ut nulla Beneficia habeantur

Responsum. Episcopatus qui sunt compatibles cum

sigillo.

Prachnicelli. sigillo non possunt esse propter suos tenues Proventus, et propter Dignitatem Senatoriam sibi Annexam sine admitticulo aliorum Beneficiorum qui nemo alii Palatinatus hoc postulant ut ad minores Episcopatus certa Abbatis adjuvantur.

5° In judicijs Tribunalibus ut compositum iudicium tollatur iudicent omnes Spirituales cum omnibus similiter secularibus.

Responsum. Sicut ordo spiritualis vult bene, et defendit Jura et Libertates Reipublice et Nobilitatis ita expetit ut Status equestris ne involvet in Jura spiritualium. Quia Lex est in contrarium, non licet contra eam loqui vel maxime Civi.

6° Cujus Capituli causa agitatur, ut Spirituales qui ex illo Deputati fungitur Officio, cum parte secedat pro Decreto.

Responsum. Hujus Deputati non est causa privata, sed Ecclesie, et saepe propter non integrum Numerum spiritualium iudicia sicerent, petunt Spirituales ut circa mores antiquum conserventur.

7° Ad Factus ne pertineant.

Responsum. Ipsimet Magnifici Domini Seculares saepe ad hoc iudicia invitant Spirituales Deinde quoniam intrant in Ordinationem Tribunalis, non est ratio, ut ad Factus non pertineant, in quibus iudicatur quidquid contra Ordinationem committitur. Siquis ad hoc sicut secularium ita et spiritualium iudicium esse debet et illibata securitas. Ad extremum quoniam multo major intervenit Numerus secularium circa Factus spirituales prevalere non possunt.

8° Subditos ne ullos impetrent, et moderni possessores ut pena subjacent ad instantiam apud in Tribunali inter causas Officij, et ad alia officia que

80

seculares personas concernunt, non se ingerant haec etc, Pruchnicelli:
nimis Administrationes, Supplicarum Revisiones, Arrenda,
rum Ordinationes, Pulveris tormentarij non competunt
personis Spiritualibus.

Responsum. Personis Spiritualibus praesertim Sta-
tus Equestris, libera semper fuit commemoratio in obse-
quo et aula Regia, dum illos Reges Serenissimi, sive
officiales Regni ad obsequia Reipublicae vocant, quod
nullum jus prohibet, nec est ratio vetandi illis id ipsum
Turquelli vero sunt in voluntate Regum Dominorum No-
strorum.

Brzescenses Articuli

1° Compositio inter Status ut finiatur.

Responsum. Nunquam Ordo Spiritualis fuit in
causa quod non finiretur, quod patuit etiam ex ac-
tu ultimo. Quamquam ultra haec moderna postulata pau-
ca sunt quae desideret Nobilitas. Ex parte vero ordinis
spiritualis multa sunt, et praecipue restitutio Ecclesia-
rum, Fundationum, Decimarum, jurisdictionis.

2° Ne canonicatus plebeis conferantur.

Responsum. Non solent conferri in Cathedralibus ni-
si in Numero descripto Doctoribus. In Collegiatis etiam
non solent dari praeterquam Doctoribus. Quia vero Reve-
rendissimi Episcopi ad Negotia et Obsequia Ecclesiae
indigent viris doctis et dignis. Fidei etenim non po-
test quidquam committi. Ut debent opera plebecorum
praecipue doctorum dum ex ordine Equestris qui di-
gniores sunt ad Aulam Regiam properant. Verum ta-
men incumbant Studiis Spirituales Equestris Status
libentius habebunt Reverendissimi Episcopi circa veno-
biles genere quam Plebejos quamquam et modo fuerint
multos et provident.

Pruchmichi.

3: Ut Spirituales et Advocatus obsequium belli subeant si
cut ante)

Responsum. Nulla sunt ejusmodi Advocatus in bonis
Spiritualium quia Exemplo Status Equestris sunt conversae in
Prædial. Quo circa sicut Equestris Bona in prædial conversae
non tenentur ad hoc onus, ita et Spiritualia sunt equestris
seorsim a prædial agris et fundis, qui vocantur scilicet hos
Episcopi conferunt hominibus Status equestris fere ad vitali-
tate affinitibus seu aulicis suis. Sed hi fundi non sunt ex fun-
datione Advocatus. Alii vero minores Advocatus in quorum
uno Lano, aliquot & resident Advocati, et hoc obligantur
ad stabiles. Et insuper, quoniam iuxta antiqua privilegia,
et legem Vigismundi primi in Constitutione anni
1527. Bona Ecclesiarum nunquam subiecta fuerunt, &
veri bellicae servitutis non licet nova onera imponere
Ecclesijs.

Articulus Melunensis

1us Ne Spirituales qui ad Consilia et Secreta non spec-
tant et precipue regulares et mendicantes Palatia Regia
invisant, nec se ingerant in quascumque ordinationes, sed
lateant in claustris et Collegijs suis.

Responsum. Sicut ante, quod regulares sunt exemp-
ti ab Jurisdictione Ordinariorum.

Articuli Ploccenses

1° Ut Episcoporum electio maneat circa Capitula.

Responsum. Lex jam est condita in favorem Sereniss-
simorum Regum non nominandis Episcopis, sed et a
postolica servavit, sibi provisionem Episcopatum,
pugnaret, hoc itaq; contra primum articulum in quo
prescribitur ut Illustrissimis Cancellarijs Serenissimus
Rex Episcopatus conferat.

2° Ut Canonicatus non conferantur, nisi Terrigenis
illius Diocesis in qua Canonicatus est.

Responsum. Non potest hoc concedi, sufficit quod
nobili

1722. 228. 81. Pruchnicki.
Nobili datur Nobilitatis Canonicatus, Doctori Doctoralis. Et Ec-
clesiis Cathedralibus non sunt unius Palatinatus sed Regni to-
tus.

Articulus Osmianensis.

1.º Ne Domini Spirituales ad Tuturiam sicut persona-
rum ita et bonorum pupillarum pertineant.

Responsum. Non erat concordia super hoc inter ipsos
Dominoes seculares, quorum major Pars reputabat felicem
illum pupillum sive pupillam cuius spiritualis tutor es-
set, Quod attinet Cautionem in bonis plures sunt secu-
lares tutores, qui non habent super quo caveant.

2.º Ut moniales possessiones suas non disponant.

Responsum. Sicut sua Bona Ecclesiastica, ita et clau-
stralia sine consensu quorum interest et secundum sacros Ca-
nones et Constitutionem 1588. non possunt disponere, alias
dispositio subjecta est nullitati.

Articuli Samogitici.

1.º Ne tenitarij bonorum regularium privati suis privile-
gijs Fundationes aliquas faciant pro Ecclesijs.

Responsum. Non solum Tenitarij sed nec Rex ipse sine
consensu Reipublice dare quidquam potest Ecclesijs juxta
statutum Regis Alexandri, quod et magnus Ducatus Li-
thuania acceptavit.

2.º Ut in causis fugitivorum subditorum in magnis Du-
catu Lithuania habeant DD. Spirituales forum in judi-
cis terrestribus

Responsum. Leget Illustrissimus Dominus Episcopus
Vilnensis Statutum M. D. Lithuania super hoc quod
manutenendum.

Ex Sandomiriensi Palattu.

1.º Ut DD. Societatis Jesu Scholas suas Occludant, Craco-
vie Academici juxta fura sua antiqua sine prejudicio

Pruchnicki consentio.

Responsum. In hac causa ex Instantia Universitatis lata sunt Decreta Roma, hec ad Executionem Reverendissimi Episcopi deducere non possunt, nec ullum medium querere, nec Episcopus Cracoviensis in Possessione Episcopatus non fuerit, ut pote Cancellarius Academiae.

Ex Vilnensi.

1. Ne sine Consensu Reipublicae, quidquam abstrahatur ab oeconomia S. M. Majestatis pro fundatione Ecclesiarum et bonorum Spiritualium.

Responsum. Sicut ad primum articulum veniendum quod ejusmodi alienationes nullitati subeunt.

2. Ut in Luceoriensi et Niwoviensi Episcopatibus intuitu Diminutionis Ducatus Lithuaniae pro Unione, et respectu magne partis jurisdictionis Ecclesiae quam Episcopatus ipsi in Lithuania habent alternata fuit Polonica et Lithuanica gentis.

Responsum. Sibi imputet M. D. L. quod Polonos ad suos Episcopatus acceptare noluerit ob hanc Dationem etiam Regnum Polonia Lithuanos ad suos Episcopatus non admittit. Quamquam hoc negotium non solum Statum Ecclesiae sed totum Regnum concernit.

Et hic subsistent Rationes secularium ex malignitate potius quam necessitate in Ecclesiam compilata nullum effectum sortite.

34.

III. .... ab eo votum inscripto in verba talia, concep-
 tum prout et, Kochov. Clomac: 2. Lib. 2. et Illustris La-
 tuski Varmien Episcopus Tom. 1.º Folio 5. ad annum
 1667. habet.

Annus
1666.

Magna Dei hominis mater et virgo sanctissi-
 ma. Ego Joannes Casimirus Dei Fili, Regis Regum ac Do-
 mini mei Tuamque miseratione Rex Sanctissimis Tuis ad-
 volutus pedibus, Te in patronam meam, meorumque Domi-
 niorum Reginam hodie eligo. Atque me meumque Regnum
 Poloniarum, Ducatus Lithuanie, Ruffie, Pruffie, Ma-
 zovie, Samogitie, Livonie, Gronichovia, Exercitus u-
 triusque gentis, Populos universos Tuo singulari Tu-
 tela atq. Patrocinio commendo, tuam opem ac miseri-
 cordiam hoc in calamitos, anticipitque Regni mei Sta-
 tu, contra hostes sacre Romanae Ecclesiae supplicem im-
 ploro. Et quia maximis obligatus beneficiis Tuis im-
 pello una cum gente mea, ad novum idque fervidum, Ti-
 bi servitendi desiderium promitto deinceps me, satrapar-
 um, Populorumque meorum nomine, Tibi, Tuamque
 Filio Domino nostro Jesu Christo me cultum ubique
 et honorem Tuum per ditiores Regni mei omni studio
 propagaturum.

309.

Promitto praeterea ac rogo, me ubi prepotenti Tua
 intercessionem, et Filii Tui magnam miserationem, de hosti-
 bus et praecipue Ruccis, Tuum cultum et honorem ac
 Filii Tui undequaque hostiliter propulsantibus, et ama-
 liri penitus satagentibus, Victoriam obtinero, apud
 Sedem Apostolicam procuraturum ut Tibi Tuamque filio
 in gratiarum actionum quotannis hic dies sollemnis et
 festus

Leopolensis.

Sarnowensis.

festus, idq in perpetuum habeatur, daturumq, eam, Epi-
scopis Regni mei operam, ut id quod promitto a Populis
meis impleatur. Cum vero magno animi mei dolore luculen-
ter videam propter gemitu ac oppressionem hominum, con-
ditionis Plebejae in Regna mea, immisa a tuo filio justo
Iudice flagella, Pestis Bellorum et aliorum malorum, per
hoc septennium; Promitto insuper ac voveo me serio cum
universis ordinibus, pace constituta rationes omnes uniuers-
rum ad ea avertenda mala, atq procuraturum, ut a
gravaminibus iniustis, et oppressionibus Populus Regni
mei eximatur. Fac misericordissima Domina et Regina
ut sicut eam mentem mihi meisq Satrapis atq Ordini-
bus ad concipienda Vota haec dedisti, Ita gratiam apud
filium tuum ad ea implenda impetres. Amen Amen.

Post modum Senatores et Proceres Regni cum fre-
quenti nobilitate genuflexi praesente Illustrissimo ac Reve-
rendissimo Dno Dno Andrea Trebicki Episcopo Przemys-
lensi Regni Vice Cancellario in talia quoq votum fecerunt
verba;

Magna Dei hominis Mater et Virgo Sanctissima.
Nos N.N. Sanctissimis tuis ad votum pedibus se in Sa-
triam nostram, Poloniaeque Patris Nostrae Reginae ho-
die eligimus.

310.

Atq Nos Regnumq hoc Poloniarum Ducatum Lithua-
nia, Russiae, Prussiae, Masoviae, Sarnogitiae, Livoniae,
Cerniechovia, Exercitus utriusque gentis, Populos uni-
versos, tua singulari Tutela, atq Patrocinio commen-
damus. Tuamque operam ac misericordiam hoc in cala-
mitoso ancipitig Regni istius Patriae nostrae statu,
contra hostes Sanctae Romanae Ecclesiae, supplices exo-
ramus, Et quia maximis beneficijs tuis impellimur,
una cum gente nostra, ad Novum idq ferreus tibi ser-
vandi desiderium, promittimus, deinceps nostro, Sa-
trapa

Leopolensis

3

trapatum, Procerum, Populorumque omnium, hujus Regni Tarnowski
nomine, Tibi Tuoque Filio Domino Iesu Christo, Nos cultum
et honorem ubique Tuum, per Ditiones Regni istius pro-
pagaturos, Promittimus praeterea ac volumus nos ubi
propotenti intercessionem Tua, et Filii Tui magna mise-
ratione, de Hostibus et praecipue Svecis, victoriam Rex
noster obtinuerit, apud Sedem Apostolicam, procuratu-
ros, ut Tibi, Tuoque filio, in gratiarum actionem, quon-
iam hic dies Sollemnis et Festus, idque in perpetuum ha-
beat. Daturusque una cum Rege nostro, et Episcopis
Istius Regni operam, ut id quod promittimus, a Po-
pulis Regni istius impleatur: cum vero magno ani-
mi nostri dolore, luculenter videamus, propter ge-
mitu pauperum, et oppressionem hominum, fonditio-
nis Plebejae, in Regnum hoc immissa, a suo Filio
Iusto Iudice flagella, Pestis, Bellorum et aliorum
malorum, per hoc septennium, promittimus insu-
per ac volumus, Nos serio cum Universis Ordini-
bus, pace constituta rationes omnes initeros, ad
ea avertenda mala atque procuratos ut a gravami-
nibus injustis, et oppressionibus Populus Regni istius
eximatur: Fac o misericordissima Domina et
Regina ut, sicut eam merent, Regi nostro, Nobisque
atque Ordinibus ad ea concipienda vota dediti, ita
gratiam apud filium tuum ad eadem implenda im-
petres. Amen. Amen.

35.

IV. Coegwacya Zarzeczny na Summę Hybernorum Lipski
 z Biskupstwow Dycezyi ad proportionem, Summy Dwa
 Kroć Pięćdziesiąt Tysięcy. w Warszawie na Sejmie
 die 7. Aprilis Anno Dni 1677.

Archidiecezya Gnieźnieńska	..... zł. 40,000.
Lwowska	..... " 1000.
Dycezya Krakowska	..... " 111,000.
Kujawska	..... " 23,600.
Poznańska	..... " 18,500.
Płocka	..... " 16,000.
Warmińska	..... " 27,500.
Łucka	..... " 2,000.
Przemyska	..... " 3,500.
Chełmińska	..... " 5,300.
Chełmska	..... " 1,600.

- Andrzej Olszowski Arcybiskup Gnieźnieński.
- Stanislaus Dąbski Episcopus Luceoricensis.
- Administrators Episcopatus Radslawien.
- Stanislaus Swięciński Episcopus Chełmiensis.
- Joannes Stephanus Mydega Episcopus Warmien.
- Joannes Matachowski Episcopus Culmensis.
- Andrzej Trzebiński Biskup Krakowski
- Stefan Wurbowski Biskup Poznański
- Ronaventura Madaliński Episcopus Ploensis.
- Stanislaus Dąbski Episcopus Luceoricensis.

Additament. Pięćdziesiąt Tysięcy aby wynosiła Summa
 trzy Kroć Sto Tysięcy od Jmci M. Biskupów de-
 klarowana, przypadając do każdego tysiąca dwa ty-
 siące, et proportionaliter tak wychodzi

z Archi dycezyi Gnieźnieńskiej	..... zł. 8000
z Lwowskiej	..... " 200.

Lipolli	2 Dyecurij Krakowskij	22.000.
	2 Lujawskij	4.720.
	2 Poman'skij	3.700.
	2 Plockij	3.200.
	2 Warmin'skij	5.500.
	2 Luchij	400.
	2 Przemyslskij	700.
	2 Chetm ⁱⁿ skij	1.600.
	2 Chetmskij	320.

Et juxta hanc Coequationem, deferebatur Leopolem nostram, per Commissarios Capitulorum annuatim, in sim-
 pla in dupla in tripla proportione, pro solutione mi-
 litari, pecunia non sine gravamine Civium, ob occu-
 pata ex officio gratis, et frequenter insolenter deterio-
 rata, per seculares habitacula, ac edificia. Vide Acta
 Conventorii Die Jovis 16. Aprilis, Anno 1683.

Stanisława Suchohorskiego	Anno 1625.
Wolffa Scholia Wolffowicza	" 1626.
Melchiora Piaskowicza	" 1627.
Marcina Doctora Karpiana	" 1629.
Mikotaja Świdraczkiego	" 1630.
Barthlomieja Wierowicza	" 1632.
Melchiora Scholia Wolffowicza	" 1633.
Jarosz Wajdolta	" 1634.
Erasma Doctora Syta	" 1635.
Jana Atrypka (sic) pro <u>Almpecha</u>	" 1636.
Jana Doctora Abermana	" 1637.
Alexandra della Rybpa Ubaldina	" 1638.
Andrzej Cuchowicza	" 1639.
Pawła Dominika Doctora Hejnowa	" 1641.
Pawła Dziurdrigo Doctora Boima	" 1642.
Jakoba Doctora Scholca	" 1643.
Jana Dziulego Lorencowicza	" 1645.
Marcina Doctora Koruniowskiego	" 1646.
Jana Schola	" 1647.
Franciszka Dominika Doctora Hejnowa	" 1649.
Mikotaja Miśtra Żychynigo	" 1650.
Jana Grywotta	" 1650.
Jakoba Doctora Sidelowskiego	" 1651.
Walentego Hecla Scholca	" 1653.
Marcjana Doctora Grozawiera	" 1653.
Jana Doctora Wólphowicza	" 1654.
Macuja Hajdera	" 1655.
Andrzej Wachowicza	" 1656.
Jana Jelontka	" 1659.
Stanisława Wilorka	" 1660.
Stanisława Krzonowskiego	" 1660.
Jakoba Dolerzynieckiego Doctora	" 1663.

Jana

<i>Jana della Puzza Ubaldina</i>	Anno	1663.
<i>Jana attamajera</i>	"	1666
<i>Samuela Kuscuwira</i>	"	1667.
<i>Ferreo Thralla</i>	"	1669.
<i>Symona Kostowchigo</i>	"	1670.
<i>Valeriana Alambella Medicina Dottora</i>	"	1676
<i>Jana Gziorhowica</i>	"	1676

34. Est enim Pleskovia urbs amplissima) quae ad quin-
que milia passuum ad longitudinem) et ad tria in lati-
tudinem pateat, secundumque Moschoviam quae regni
caput est, sola fere firmissimo muro cinota. Urbem ip-
sam Melitha fluvius, qui paulo infra ad Dorpatum Peiba
lacu, non nomine solum) verum) re etiam magnus reci-
pitur, interfluit, Oppidumq; in tria nominibus inter se
distincta Oppida e quibus unum Castellum Opidi ma-
gnitudine est, secat. non modo autem magnitudine, mu-
ris, propugnaculis, ceterisq; munitionibus, situs deniq;
ipsius et fluminum, viciniqu lacus. Peibe, opportunita-
te, veram numero etiam hominum) et multitudine
habitatorum inter Moschoviticarum urbem facile prima
Pleskovia est. Ad proprias urbis opes, Rex praecipue,
am etiam curam ejus munienda confirmandaq; adje-
rat. Rex neq; a pulvere tormentario auras cum ab
initio non ~~est~~ satis justa copia parata esset, pars
praeterea ejus negligentia quastorum) non advecta
fuerat, pars in itinere incendio perierat, minime autem
aviditate ad tanto Urbis oppugnationem) satis pra-
paratum se accepisse animadvertibat. In quo intuenti
regi) & si non nunquam in mentem veniebat, vel Novo-
gradiam, vel ut quidam censebant Dorpatum, ut qui
minus contra vim praeviam existimarentur se conver-
tere: vel etiam in interiorem Moschoviam hostem
persequi, quae tamen eadem incommoda, aliis etiam
in locis metuenda praevidebant, si minus autem res
succesisset, eo majora ~~et~~ jam ea futurae: quo longius

pro

progreffus eſſet; quocumq; modo rem experiri potius
placuit, quam conſilio mutato vel hoſti novam ſpem
vel militi metus aliquam ſignificationem Dare. Dis
crepabat ab initio non nihil, de caſtris mutandis
a Regis Zamocij ſententia, cum Rex ab ea parte
qua venerat Lithuaniam et Livoniam verſus, a
qua parte crebri colles aſurgentes frontem caſtro-
rum ab ictibus formentorum maxime tutalari
eſſent. Zamocius ab altera parte, quoad Novogrodiam
ſpectat quo auxilia facilis excluderen-
tur ponenda caſtra cenſeret. cum enim urbs late
ſime extenderetur, pro magnitudine autem urbis et
numero qui in ea eſſent hominum, per ſe non
ſatis magna copia Regis eſſent, ſi eadem in
excubias, quod arcendorum auxiliorum causa fieri
neceſſe eſſet diſtraherentur; preter incommoda
et fatigationem militis, copias etiam ipſas mul-
to firmiores diſtractas futuras, ſi ab ea parte
a qua auxilia expectarentur caſtra fierent, Ca-
ſtris ipſis ſine ullo militis labore excluſum ea iri,
Regi ruruſum quod ea pars, multis collibus interſepta
palens plane et aperta eſſe videretur non ſatis
tuto vel munitiones miles ibi acturus vel munitioni-
bus etiam actis, aut aliunde ſubmiſſis, a tergo
cum adorientibus ancipiti proelio deſtinaretur, in
iisdem poſtea futurus videbatur. Et ſi autem huic
quoq; rei collibus aliquib; ea quoque regione leviter

afun

88

asurgentibus ex Monasterio in quo Equitum praedictum
collocari posset, demonstrato, non difficulter obviam
iri posse Lamoycius ostendebat, valuit tamen et Re-
gis sententia et prior salutis cura. Munitionum
autem agendarum opere in nationes polonicam et
ungaricam dispartito, cum Ungaris inferior, ad Ve-
licam flumen Poloniae superiore loco obtigisset; ut
ungaris ab uno latere flumine lectis, et per solum
ob viciniam fluminis molliis fossas ducentibus, ma-
gno ad certamen adiumento haec erant res: ita e diver-
so polonis quod et omnia latera ut in campo a-
peritissimo munienda illis erant, et per continuam
rupem, fera munitiones agende magnum impedi-
mentum offerebat. Rex ut oppugnatio nihilominus
quam primum tentaretur, urgebat non modo ne ex
diuturniore mora hostes animos resumere, nostri
desponderent, verum etiam quod cum pro magnitu-
dine operis exigua admodum pulveris tormenta-
rij copia advecta esset, necessario prius quam om-
nis is consumptus esset agendum stabebat. Et si ma-
ximo igitur conatu frustra tamen irruptio tentata
fuit. Sviscijs praesertim quibus urbis propugnatio
mandata a Moscho erat, fortissime eam defendenti-
bus. Impetu oppugnationis rejecto cum et ob pulveris
tormentarij qui jam omnis exhaustus erat, inopiam,
nulla nova oppugnatio tentari posse videretur, et
ut maxime ad novam oppugnationem omnia para-
ta fuissent, militi tamen superiore successu debili-
tato

tato vix committenda videretur interim ut dum anni
tempus id adhuc permitteret, castra communissent, Rex
in hybernis ad urbem cum exercitu a se relicto, in Po-
loniam ad comitia habenda auxiliisque in tempore pro-
videnda se referret, svadere Regi Lamoyscius cepit. cum
si tempus in obsidione, frustra duceretur neque solo
frigore jam durante fossas commode ductum iri:
et ut maxime exercitus tum ad obsidionem relinque-
retur, minus tamen animi habiturum quam si ante
profecto rege, propinqua auxiliorum spe susten-
taretur. Quo quidem consilio nullum tum commo-
dum suscipi poterat. Auxilia etiam quaedam hostium
que Novogrodie atq; ex superiore Moschovia ad
obsessorum mittebant, sub eodem tempus, partim con-
cisa partim intercepta fuerant. Sub eodem fore autem
tempus redijt a Moscho Popserinus sed sine ulla
certa spe aut conditione pacis. Quod enim pri-
ma occupatio non successit frigorq; que in ma-
xime in locis sub ipsa brionibus levissima esse
solent, et hyems jam cepisset, Regem injurijs ac
Savitia aeris coactum, ultro exercitum abducentium
sibi pervaserat, interim quacumq; aliam rationem
rerum suarum vel restituendarum vel sustinenda-
rum se reporturum. Cum Rex e contra, nullum in-
commodum aut periculum talem fore Popserino
ostendisset, ob quod prius moturus Discovia exer-
citum esset, quam vel redacta in potestatem urbe,
vel certa cum Moscho pace constituta, ut denique
cadere per literas cum Moscho agere liceret, a re-

ge petebat. Constantia hac Regis quam majorem
ipse coram peregrinis periculog Moschi et pro.
pulum ejus, aius ipse etiam spectator ma.
gna ex parte fuisset, multis verbis ei demonstra.
to, ut traditionem denuo susciperet; Zaboliang
qui aliquot a Plestovia passuum millibus lo.
cus abest. Si eodem Rex legatos miseret, ipse
etiam suos eo se miserum reciperet, qui eam
pacem quam primum facerent, ei perovadebat.

38. 1mo Litterae sine Anno.

Henricus Julius Borbonius Condcei Filius Princeps Ang-
vianus Annam Principissam Bavariae per Procuratores et
Commisarios sub Authoritate et Consensu Principissae Pala-
tinie Rhene Neosponsae Matris et Tutricis atq. Joannis Casi-
miri Regis - Poloniae et Ludovicae Marice Conjugum despon-
sat in Conjugem, qui Neosponsus Princeps Angvianus fu-
turae Consorti suae in favorem Matrimonii Centum Quingua-
ginta Mille libras gallicas auri inscripsit et donavit et
aliae Conditiones sponsaliticae expressae sunt, ut videatur
Originale hujus inferius sub actu Leopoli die 28 Men-
sis Julij A.D. 1663 oblato in Actis Metricis 1663. Feria
Sexta in Vigilia Festi Assumptionis in Coelum S. V.
Marice.

2. Originale in Pergameno Gallico Idiomate scriptum
in Actis Metricis oblatum A^o quo supra.

3. Simile Originale Gallico Idiomate.

4. Simile Originale in Pergameno.

5. Originale Literarum Serenissime Galliarum et Navar-
rae Regis cum sigillo pensilli et Copiarum expressione
oblatum sub Actu supra scripto in Actis Metricis.

14. 1592 ad 1606. Francofurti ad Viadrum.

39. Acta Factorum Conventorium inter Sigismundum Regem Polonice et Sigismundum Augustum ab una et Henricum Junioem Ducem Brunsvicensem et Luneburgensem ratione Successionis post obitum otim Serenissimae Sophie Ducissae Brunsvicensis in Sigismundum III. Serenissimae Arcae Reginae Polonice Nepotem Devotuta: in quo negotio Joannes Skrzetuski Secretarius Sacrae R. M^e deputatus et Laurentius Postiki pro publicis Oratoribus tam ad Commissionem a Caesare assignatam quam ad Georgium Marchionem Brandenburgensem, qui fuit Commissarius cum Frideriko Vilhelmo Saxonice Duce. Inter quae Documenta reperitur registerium Clenodiorum Sophie Principissae Polonice in expeditionem datorum. Originale per Franciscum Ruspocki una cum Commissarijs Ducis Brunsvicensis subscriptum.

Inter quae Acta reperitur Comotatio talis.

1 ^{mo} Dotis Ducatorum $\frac{52}{m}$ qui faciunt Sal. 48000.	
2 ^{do} Summa Neapolitana	Sal. 52000.
3 ^{cio} Faciunt Sal.	100000.
paraphernatia ex Transilvania adotta	Sal. 80000.
4 ^{to} Donum Nuptiale	100000
pro illo tempore reductum in Faleros	16000.
5 ^{to} Interesse a 70 Sal. Civitatibus conujs Sal.	45000.
Proventus ex Hypothecatis bonis singulis annis 4266. Sal. faciunt pro 9 annis Sal. 38394.	
Summa facit Sal. 279394	

Itens avit

Item arulsa Filis aureis intexta Hispanica. Item Similia
ex Hungaria advecta Aliquod Alendia ob memoriam
Sororis.

Taxatio Paraphernorum.

1 ^{mo} Advecta ex Polonice Tal	7403	31 . . . . .
2 ^{do} Ex Transilvania	3881	1 . 4 . . . . .
3 ^{to} A Marito Donata	6571	32 . . . . .
4 ^{to} Propria Industria acquisita et ex Donatione	7940	12 . . . . .
5 ^{to} Aurum et Argentum	7303	14 . 4 . . . . .
6 ^{to} Vestes et arulsa	10735	20 . . . . .

Summa Summarum 43835.

Fasciculus variarum Informationum ad idem Ne-
gotium Brunsvicense in Majori parte Latino Italia-
mate in reliqua Germanico scriptarum.

N° 1mo Fasciculi
Littera A.

40. Fasciculus Litterarum papiracearum in quo continentur actus Commissariorum ex parte Oppidi Sambor ad Mandatum Reginae Bonae.

N° 2do Littera B.

Fasciculus Litterarum papiracearum in quo continentur ex mandato Reginae Bonae actus Commissariorum occasione Præmiorum tum et taxationis advocatarum et Scultetarum in variis bonis in Districtu Samboriense existentibus.

N° 3to Littera C.

Fasciculus Litterarum papiracearum, in quo continentur copiae Privilegiorum super Scultetias et advocatias in Districtu Samboriensi existentis Diversis Personis Servientium.

Fasciculus ex N° 1mo ad N° 6to

Littera D.

Władysław promittit Regi Polonice pro Metropoli Terræ Halicæ Ducentas Marcas et Trecentas Cutes Mardureas dare.

Casimirus rex dedit cortum Curiam, Turan Servitori suo in Terra Præmyfliensi Lammomajice et Michitino

Leo Dux donat Villam Damiano

Littere Pergamene cum uno pensili sigillo graeco idioma te scriptæ sub Litteris his.

NNN

Similes sub eisdem Litteris

Littere papiraceæ sine sigillo de Ruthenico in Theutonicum translato jure.

Hæc Littere graeco idioma te scriptæ sine Anno et interpretatione.

Fasciculi Fres.

N° 1mo Litera A.

41. In quo continentur Literae Commissionum occasione Limitum inter Basilium Ducem Koolensem et Nobiles Terrae Volhyniae Concordia inter Capitaneatum Volodimirensis et Ducem Koolensem ratione Limitum.

Septio Bonorum Axexyca et Upraa Sigismunda Augusto per Sawica facta Summarius proventus Ville Axexyca.

Literae Commissionum ratione Limitum inter Subditos Ducis Koolensis et Jarloviensis.

Commutatio Monasterii pro Bonis Mielec et Musyyna.

Literae Granitiorum inter Swieszcaw et Parydiety.

Literae Ducis Cobiensis quibus Bona Crostefnow et Choyno uxori inscribit.

N° 2do Litera B.

In quo commutatio Bonorum Raszyno et Somino post Krasne et Szokawno.

Literae Vladislai Wlodimiriensis super Bona Laturawdii.

Venditio Bonorum Dowagniesz pro quinq. Sexagenis. Bona Koolensia in 300 sexagenis inradiata Venditio Terrae Bielizec dictae.

Regina Bona commutat certa bona pro advocatia Luceoriensi. Item venditio Terrae in Dabrowii.

N° 3to Litera C.

In quo Literae Ruthenicae Georgij Monteuth Super Villam Dymkowiec et praedium Wielka.

Literae Regis Alexandri confirmatorae Literarum praecedentium Ruthenicarum.

Literae Ruthenicae Sigismundi Regis ad Dominum Jacobum Monteuth pro Distimitatione.

Literae Distimitatorie per Dominum Monteuth Ruthenicae.

113. Littera Pergamenacis Ruthenicis Idioma
 ta scripta. N. 8. quatuor sine annis, vide.
 licet.

114. Valentinus Bódenkowski cum suis liberis recognoscit se
 Martino Gasztold Villam Rychaczow vendidisse

115. Littera Sigismundi Regis adjudicationis Bojary Ni-
 colao Radziwit. Littera respo Granitiorum inter Bona Sy-
 kockyn et Knysayn.

116. Hieronimus Hodkiewick cum uxore sua Catharina
 Srodsayna Aditalitatem super Milnie Lyskowo et Plon-
 siko inforibit.

Fasciculi Scorsivi N. 7

1. Fasciculus in quo Octo Instrumenta continentur ad ne-
 gotium Bonorum Knysayn sub Littera XX.

2. Fasciculus variarum Litterarum ex parte Bonorum
 Goniada sub Litt D D D.

3. Fasciculus in quo continentur rescripta N. 7mo Ex
 Actis Terrestribus Bielsene Super Bona Kobylka Ma-
 howo sub Litteris C C C.

4. Littera Commissoriales occasione Limitum inter Bo-
 na Rogowo et Wisniowo sub Litt K K K.

5. Fasciculus ad Bona Goniada Raysko et Bielsko
 spectans sub Litt A A A.

6. Stanislaus Stanislawowick Dowayno certa Bona
 sua in certa Summa invadiavit sub Litt 1.1.1.
 Post revisionem inventa.

Capitaneatus Bielscensis cum Praejectura Sylvarum
 Bielscensium et Advocatia Narvensi confertur.

1520

Creatio Palatini Podlachiae

1536.

Limites seu Granities in Bona Capitaneatus Grodne,

Bielscensis

110. *Litho. Paganorum ad Bielscensis et*

Bielscensis atq Raygrad et Goniada.

111. *Litho. Paganorum ad Bielscensis et*
Raygrad et Goniada.

Litho. Paganorum ad Bielscensis et

1. *Litho. Paganorum ad Bielscensis et*
Raygrad et Goniada.

2. *Litho. Paganorum ad Bielscensis et*
Raygrad et Goniada.

3. *Litho. Paganorum ad Bielscensis et*
Raygrad et Goniada.

4. *Litho. Paganorum ad Bielscensis et*
Raygrad et Goniada.

5. *Litho. Paganorum ad Bielscensis et*
Raygrad et Goniada.

432 Repertorium
albo

Porządek i wszaczenie Insigniorum i wszystkich piom wpij
opisanych gdzie i na którym miejscu co się znajdują.

W Sklepie pierwszym

Ułożone skrzynie stare iedne proźne drugie kwitami cale niepotrzeb-
nemi rachunkami prywatnemi, projektowemi y inszemi papie-
rami, napetnione nihil-omiaz skarbowe kwity w Worskach któ-
rych iest № 45.

Titulus na tych Skrzyniach
Comotata nihil significantia

w Przegrodzie

Szafy dwie wielkie sub № 1mo

Regestra Palatinatum omnium in generali taryffy
spisane milicyi, i inne do Prowentu mensze Regie, an-
tiquitus nalezace Summaryskie

Sub № 2do.

Regestra cell. J^o K^o M^o y Rzeczypospolitey.

Sub № 3^{tie}

Taryffy albo Regestra Władztwa Krakowskiego.

Sub № 4te.

Regestra magna proacrationis Arcis Cracoviensis Lup-
parum Vilisiensium Bochnensium, Samboriensium,
Drohobicensium, etc. idem preceptarum na Dworna kuch-
nia, Krolewska usq ad Tata Najjasniejszego S. p. Lyy-
munta III.

W Sklepie Sracdnim

Na przyrodku przy kamiennej kolumnie stolik nowo wro-
biony, na pudlo a wnim

1690.

Komisya

1730

Inwentar

Inwentarze 1602.

1730.

Dla tym snadniejszey wiadomości gdzie co iest.

Szafa wielka sub N° 1mo

W której Archiwa zaczynając się od Królestwa Polskiego aż do wotoch jako opisano in Judice 1730.

Szafa mnieysza sub N° 2da

W której dyspozycye Praskie, Turckie, Perckie, Tatarskie, distinctim uloxone

Szafa sub N° 3ta

W tej wszystkie dyspozycye Woiewodstio zaczynając się od Krakowzkiego aż do Podlaskiego. Te wszystkie Archiwa to jest Privilegia y Lapis w Pliki albo Fascykuly porządnie poukładane sub numeris komotowane nowe mi obwołufami papierowemi, porawiane takimi łatwo kładz znaleźć może kiedy czego potrzebować będzie, porzeku-tawszy w tej siedząc sub distinctis Titulis et numeris.

Szafa sub N° 4ta

W której Siaz Prawa Magdeburzkiego, przez Kazimi-ria Wielkiego z Magdeburga sprowadzonych in Folio N° 10. Item Biblia sacra na pergaminie pisana dro- bnym Charakterem łacińskim. Statut Łaskiego w któ- rym zebranie praw wszystkich koronnych aż do Naj- jasniejszego Alexandra króla Polskiego.

Rejestr przywilejów Najjasniejszey Królowey Bonie nadanych na Dobrach w koronie jako N° 1^a L^o Manuskrypta Ładzika kanclerza korone y Kambrów- skiego Biskupa Kujawskiego w Siazkach oprawionych y nieoprawionych w których kopie Listów w publicznych Interesach pisanych y Responsów.

Skrynia mata przy drzwiach.

W których poime Listy po Kanclerzach koronnych
pozostate

zapewne
Tomisane
ale jak to jasno
komuś pisać
tyci!!

pozostate.

Instrument Bargaminowy stary na który naciekato bo na ziemi lezact od poczatkow spalonego Lamku Krakowskiego, tak dalece ix abutwiait ledwo sie przeczytato, ix iest Confederatio Croacina elegni Polonice 1573.

Repertorium Simili Latino Idiome con-
scriptum in Scorfiva Scheda perdente sis pariete.

W tymże Sklepie.

Skrzynie zelazne y inne drewniane wielkie wjedney mierze na ksztalt koncerta w Srebro oprawny ktory sie nie mogt zmiescic w sklepie nizey opisano.

W trzecim Sklepie.

Do tego dwoje drzewi zelaznych nowo reparowano x xamkami krotkami.

Tam w skrzyni zelazney atowane.

Insignia regni w Komisji 1730 opisane.

W tym sklepie okiennica wielka wosknie x sklepu dragiem zasuwana.

Depositum

Przy dokonczeniu tej rewizyi y spisaniu Archivorum in hoc volumine contentorum komportowane ex parte Starbu Koronnego za dyspozycya Jasnicy Wielmoznego Pana Franciszka Maksymiliana Arabi x Jencayna Opolniskiego Podskarbiego W^o R^o przez Officialistow Starbowych Instrumenta niektore pozostozate Memmicy koronney w kamienicy Dinszoffskiej w Ryntku Krakowskim stojacey przechodnia nazwaney a przez J. p. J. W. J. P. Mal. Pana Jerzego na przebendowie Przebendowskiego Podskarbiego Wielkiego Koronnego in Anno Milejimo Septingentesimo Decimo Octavo na komore Starbowa Krakowska propter conservacionem przeniesione, a teraz tu w Starbie Koronnym w pierwszym sklepie

za proce

za przegródą, a tożone. Te per vetustatem kardzewiate y do opi-
sania niewiadome gdyby potrzeba takowego który praktyki
Memnicy y Instrumentów do niej należących.

Te wszystkie lumbrationes w Skarbie Koronnym Krakow-
skim na miejscu przyjąwszy extra limina nihil exper-
tando, ad Mandatum Przeswiętney Komisji Lege publica
od Arceykraspolitey nannaczoney, saczesliwie za pomoca Bo-
ska, zakonczone naco sie podpisujemy Actum et Datum
w Lamku Krakowskim Skarbie Koronnym die 30 Men-
fis Ibris Anno Domini 1730.

Stephanus Dembinski Canol Cath Cracoviens. Custos
Thesauri Regni mpa.

Franciscus Miklaszewski Iudex Palatinatus Cracoviensis
Crie procurator magnie Procuraciones arcis Cracoviensis
rigore Commissionis 1730 ad premissa Nris.

Franciscus Hankiewicz suppa Index Succam Cracoviens
Thelinearum Repl. minoris Polonice Super inter Authe
Commissionis Anni presentis ex parte Thesauri Regni ad
premissa assignatus mpa.

Petrus Gordan Thelonei S. A. Mltis et Depositorii archi Me-
noris Polonice superintendens Authere Commissionis Anni
presentis ex parte Thesauri Regni ad premissa assigna-
tus mpa

fol. CXXXV. v. 711.

Lamkiniecie Skarbu.

Insignia Regni wyżej opisane w Sepecie tymie w którym
continebantur włożyskiy trzema zamkami zamkiniecie, w
Skizyni zelazney z zamkiem i ryglami z Sepetem ztożone,
klucze od tego Sepetu w Skizyni na wierzchu. Za zaś Skizy-
nia oprócz zamku y ryglów kłótkami N° 7 zamkinietas,
a przy każdej kłutce znaki słowiane na drótach przy-
stosowane. A te klucze w Roku 1737 zrobione, a na on

cras J.M.

a na on czas JW Jechciom Senatorom Konstytucya 1576. wy-
 rzonym Ante Ministerio N. S. p. JW. Maszynskiego Podskar-
 biego W. Koron. nie oddane. Wice Satisfaciendo Legi Publicae,
 Kluck. ieden JW. Jm Panu Antoniemu Lodka Poninskiemu
 Wojewodzie Pomanskiemu na tenarniejszey Komisji ex dig-
 nitate sua zasiadajacemu oddalismy, innym zaś JW. Sena-
 torom jako to J. O. Kasatchanowi i Wojewodzie Kiezkowskiemu,
 tudzie JW. Wilenskiemu, Sandomierskiemu, Kaliskiemu, Troc-
 kiemu Wojewodom, JW. Jm Pan Podskarbi W. Koronny op-
 portuno tempore Klucke takowex znakami kaidemu osob-
 na dostac raczy. Klucke zaś podwoynq od ramku skrzyzi zelaznej,
 w ktorej ten sepet cum Insignis pieczęciami naszymi stwierdzo-
 ny wtoyce wykazalismy; JW. Jm Panu Podskarbiemu W. Koronnemu
 oddalismy.

Archiva Regni Papierowe y Pergaminowe Inwentarzem Anni
 1730. opisane, jako to Traktaty z wsiami Narodami et cum Vi-
 cinis Petentis zachodzące in Originalibus wykazane a Kommiss-
 yja, pomieniona, 1730 Summarie opisane Konfrontowalismy, któ-
 ry to Inwentarz albo Summariusz sub Titulo Series Archi-
 vorum Regni podpisawszy, pieczęciami naszymi stwierdzalismy.

A ze dziegi pewne akcis manuskrypta przez P. S. p. J. O.
 Scia Jm. Szaniawskiego Biskupa Krakowskiego podczas Kom-
 misji 1730. do czytania wzięto, a nie oddano, których repetitio JW.
 n. s. p. Jm. Panu Podskarbiemu W. K. pacecommisa swego skutku
 niewzięta.

Wice obliquemu tenarniejszego JW. Jm. Pana Podskarbiego W. Kor.
 aby takowe Manuskrypta od Sukcesorow. S. p. J. O. Scia Jm. Szaniawskiego
 Biskupa Krakowskiego odebrać raczyt, y ora-
 swo sposobnego tu do Starbu Koronnego kompertowat.

Jezeliby zaś pomienione Jechme Sukcesorowie in restituendo
 byli renitentes, tedy JW. Instygatorowi Kor. deferet, aby ordina-
 ria Juris via agat o Restitucya.

Toz sie ma

For sie ma rozumieć o skrajni zelazney prozimey, y step-
lach do bicia pieniedzy przez JW Jmca Pana Olszynieckiego
Stante Ministerio ejus, podczas Komisji 1730, expedyowaney
wzietych, y do Warszawy sprowadzonych. Tych zaś Manuskryp-
tów u sukcesorów S.p. J. A. Jmci Szaniawskiego Biskupa
Krakowskiego takowa seria.

1mo Manuskrypt Listów y Korespondencji między J. B. Hozy-
wsem Kardynatem, y Stanisławem Krakowskim Bisku-
pem Sijowskiem w Kozie starey czerwoney polowa przisnych
kart.

Ab. A^o 1565. ad Am 1577

2do Manuskrypt Jakoba Ładzika Kancelaria Koron. Bis-
kupa Krakowskiego Historica style spisany w czerwoney
oprawie bez specificacyi Roku.

3^{cie} Manuskrypt tegoż w oprawie czerwoney w różney ma-
terji Antus.

Ab. A^o 1636 ad Am 1640.

Deklaracya o Warcie przy Szarbie. Jako Komisya
1737 opisano, aby JW Jmca Pan Koniuszy Koron. Generał
Miechowski, Starosta Krakowski, według dawnych praw
y Konstytucji Łamku Krakowskiego Kommandę mają-
cy z Garnizonu tutejszego, pro Custodia Clavodiorum w szar-
bie Koronnym zostających Ordynansem swoim Jmca Pa-
na Potmistrza Łamku Krakowskiego Semel pro Semper
obligował, żeby Szylwach pod oknami Szarbu Koron. we
Dnie i w nocy. stamtęj strony od wiatu, a Drugi ab intra For-
taliti immolte przez rezydencya JW Jmca Adra Kus-
tosa Koron. zawsze trzymat, tak JW Jmca Pan Podskarbi
^(Cielawie)
W. K. konweniet JW Jmca Pana Koniuszego Koron. aby takowa
warta kontynuowana byla sine intermissione.

Po takowym tedy Komisji naszey szcześliwym zakończeniu. Szarb

promieniony

porzuceniony koron. przez nas modo quo supra kamkniety JM.
 Jmę Panu Janowi Angazaremu Opatowskiemu Podskarbiemu
 W. Kor. Pratyjańskiemu Łąkowskiemu etc Starasce, wed-
 ług prawa koronnego oddalismy, a kluczami do wszelkich zamków
 i kłotek należacemi. Ale Jmę Pan Podkarbi Nadworny ob le-
 galitates suas non comparuit dla komunikacji Monimentów
 Ekonomicknych JMci puxta tenore Resultati Senatus Con-
 filii. Łacnym gdy a Sumaryusow spisanych informowac sie
 bedzie takowych Monimentow Communicationem wiec moze pro
 oportunitate temporis et necepsitate interepsu Ekonomicknego,
 pvia securitate Archiviste ze JM. Jmę Pan Podkarbi W. Kor.
 żadney nie widzi potrzeby do oblaty jakiego a munimentow
 Instrumentu. Dan w Łamku Krakowskim at supra. Dnia
 28 Lipca Roku Pańskiego Tysiącznego Siedmsetnego Trzydzię-
 stego Dziwiątego Joāns Pan^s Lipski Ep^s Braco^r S^a R^a
 Mltis et Rēplce Commisarius (L.S.)

Antoni Łodzia Poniński W. Poznæ et Senatoria Dignita-
 te do oddawania i kamkniecia skarbu należacy npra (L.S.)

Boguslaus de Lubna Lubinski Sandomiriene Castellane
 JMci i Rēcypłtey Kommissarz (L.S.)

Michael Nieborcki Castellanus Plocem S^a R^a Mltis et
 Rēplce Commisarius et Majori Polonia (L.S.)

Kazimierz Rudziemski Kasatelan Czercki Kommissarz
 JMci y Rēcypłtey Putkownik pierwszy znaku Usarskie-
 go JMci y Rēcypłtey (L.S.)

Jan A Łapcki Podkarbi W. Koron. . . (L.S.)

A. Jerzy Antoni L.M. Mioskowski Kust. Koronny Kanonik
 Krakowski npra (L.S.)

Franciszek Miktaśewski Subdelegat Grodzki Porządowy y
 Sedzia Wielkoroządow Krakowskich Terazniejszyy Ko-
 misysji i Pisarz npra . . . (L.S.)

144 Prognosticon seu Vaticinium Doctorum.
Fodius Astronomicus & Philosophicus in
Polonia Reges.

99

O Rex Sigismunde post mortem Sre Mttis Vestre primus
erit Rex Polonia Gallus, qui magno periculo intrabit, pau-
lo post coronationem erit propeugus postaliquot Annos occidit
a Monacho S. Dominici et Varias dispensiones in Regno
Suo.

Rex Secundus erit Princeps magnus Cæsar Electus a Ven-
ditoribus Regni Sed sine corona regnabit in Polonia.

Rex Tertius futurus est ex parva Familia pauperum, fu-
jus Regni gubernatione multi perturbabunt non adjung
et sibi homines Turcarum Tartarum, Crudelesq; alias gen-
tes. Regnabit Annis 10 Mensibus 9. peribit per Dñum
Austriacum.

Rex Quartus erit Electus, et adductus, Sed privabit
Regia dignitate, et erit captus Spoliatusq; peribit, aut
erit expulsus.

Rex Quintus erit Indigena, homopius et felix dua-
bus coronis coronatus cum magno periculo vite ipsius for-
junge Ama orbatus prele pulchra gaudens, Secunda vero
relata cum dissensione in Repleta Vita ejus alie rilabit
a Domo Austriaca caret.

Rex sextus Felicissimus Homo erit Hostes propli-
gabit, Vitam tranquillam agens Remptam pacatam
tranquillam restituet, Il non diu durabit a Domo Au-
striaca peribit.

Rex Septimus a Domo erit Austriaca Ultima Homo
Indigena, Peregrinus, Cujus gubernatio jucunda erit Rei-
plie inimicos Ecclesie extirpabit ad Veritatem et Fidem
reducet, Turcas et Tartaros a Vicinis profligabit, Jura,
et privilegia Regni Statuet, non Varias etchiales ordina-
bit.

ordinabit, fraudes, Patrocinia, et invasiones domesticas extir-
pabit Subditos a Nobilium oppressionibus liberabit et cum
omnia ad Statum suum perducet morietur a Domo Austriaca.

145. Prognostyk

100

Pewnego Nabożnego Cztowika w Krakowie

Roku Pańskiego 1630.

Który trzema dniami po zachwyceniu przed śmiercią, a Objawienia Boskiego futuram imminentem Cladem w Polsce opowiedział. Teraz zaś między Starzymi Skryptami pewnego Slachetnego Meza odemnie Niedra Sebastjana Krablinskiego znalazłone, y do Wiadomości rożnym Stanom podane na przestroję Utrapioney Ocykzynie w Roku 1698.

Objawienie które sie stało przed Lat 60. niektóryemu Bogoboynemu Cztowikowi, y Sprawiedliwemu rodem z Krakowa przed Skonaniem na Dni 3 Lystwa Tego A.D. 1630 a teraz należone w Bibliotece niektórego zacnego i cniwego Kapłana który w Świętym, y Czystym Żywocie zasnął Roku Pańskiego 1690.

Kiedy jeden Wiek minie, co dla lepszego rozumienia, y komputa Lat 1699 a zawnie sie 1700 (gdzi każde lat 100 wiek w sobie zabiera) wypetniewszy sie, któremu beda 5 lat przydane, to jest 1705. wrzucone na ten czas nasienia nie wzniada, ale sie wniweck obróca, takie i owoce nie rodzą. Takym będzie Wiek, o jakim nigdy nie słychano. Tam już nie będzie stać Pydła ani Zwierzynny etc. Turzystek Lud ucisniony będzie. Cudzożńnicy, y rozpuśtnicy królować będą, na Utrapienie ich wielkie i potępieniem śmiercia, będzie Krainów Potocznych Cztowiek mtody na ten czas panować, które panowanie świetne i dxiwne będzie, Cieszkcie Głody y Woyny za niego panować będą, Prawo y Wolności ucisnie, y przy siegę niewary. Rada sta, y przewrotna icmu będzie dana, którzy tylko panowania, y pożytku swego szukać będą, a krzywda godnych, y Ucisnieniem niewinnych.

Jeden możny, a Wielki Pan przedko dostanie Polski, nie Car Piotr quattem, ani mocą, ani per Bellum ale przez Pokój a myślo
ny Fryba

zmysłowy Trybutu dostąpi fłotownikom taskawa, Twarz zmy-
słać będzie y tym ich zniewoli tam na ten czas nie będzie znaczących
Ludki, ani Szlachty, ieden od drugiego nie będzie różny, ale sobie be-
da równi, iako było za czasu Adamowego od blasku zelaza upadną,
bo którzy byli mocnemi Boża ich moc zetrze, a uczyli aby praw-
dziwie wierzone. Co ja prawdziwie powiadam, że przed skończeniem
żywoła Meo widziatem przez Obiawienie Boże Bogdajbym tak
meke, jękielna, cierpiat, iżeli nie tak jest. Te są słowa pobornego
Cztowicka.

Wykład tego Samego Cztowicka
który powiadał Obiawienie.

Polka nasza dla grzechów niezmierzonych, y niewdzięczności ku
Panu Bogu nakazata Żydów zginie, ale tego czasu zachynać
się będą plagi ciężkie, y głody przez 5 lat będą, także Ludzie
fiata Polacy iść będą. Zgłodu wielkie porażki, y mory na uszy-
stek dobytek, posiane nasienia nieważna, a przez wielką su-
chość rosć nie będą, a Powietrza wielka nieplodność Ziemi
Niebo dżura nie wyda, Ziemia pusta będzie w Rzekach Wód
wielki niedostatek będzie, a Panującego Króla nie bez złości
doznaia, skutku Polacy bo smętny będzie Król jego, gdy
go zwiada, praktykami swemi szkodliwemi, Panować będzie,
gardząc dobrymi i mądrymi, używając rad nie Szlachetnych,
ale lekkiego stanu Ludki na radzie atey i upornej zasadza-
jąc się. Milkeniem swoy Upor karmiac, na takomstwa brzydkie
Uładka, się Prawdy y szczerości Ordów Królewskich zaniecha
niepowaknie porzynać będzie. Przez wszystkie czas Panowania
Jego głody, mory, Wozny panować będą, podatkami wielkiemi
Lud ucisnie, y swoje uprosć ieden do drugiego straci, Zwady nas-
terki mory y Wozny za niego góra, wemna, a końca mieć nie
będą. Stany Duchowne, y Świeckie, aż do najpodlejszych, ma-
jąc droge prawdy, drogami zginienia pobięta, moźne złości po-
krywając

krywając, Polacy pokrywaniem fudroziemskiemu zdobiąc, dostojenstwa
 Urzędów za kupno y Pieniądze dostawiając, y dochodząc, o nie się
 Swarzyć będą, podchlebstwa Senatorów w górę wyniesie Królu-
 racemu; który z Nieprzyjaciółkami Polakom Prądom Jego pobła-
 żając. Takym Sejmom Jego Prądom Ich Pan Bóg, błogostan-
 wie nie będzie, y owszem zamieszka Ich Prądy y nie wezmia skut-
 ku pożądanego, wszystko na wstak czynić będą, Kapłani Ubo-
 dzy od Możnych uciszeniu będą. Będzie tego Polska płaćkata
 na swe Grzechy, y na przestępnych przestępstwa, srogie karamie
 na nich przyjdzie. Bies Turcki, przez którego Okrutniki prze-
 ciwić się będą, krzywdy swej. Królestwo swoje przyjdzie w moc
 Obcemu Narodowi, którego Języka zrozumieć nie będą, mog-
 li, Turcyjn to Polakom dawać będzie czego sam w mocy nie
 ma twierząc ich chytremi Kondycjami Pokoju, lecz iarama y
 Niewoli pełnemi, iak nakształt Chrześcianina Ostowieka Jan-
 skiego nad głowami Polakom postawi, a wten czas zginie
 za dopuszczeniem Boshim Nauka Łakoma z Chrześcijań-
 skiej Wolności, której na zte używać będą, tam ustanie O-
 kruczeństwo Polskie, puyda przez wielkie przemysły, Mito-
 dzie upadnie, Potentaci co teraz według woli Swiecy czynią, naj-
 wgardzeńsi będą, na ten czas od blasku Lelaka Turckiego
 Upadną y do Wiezienia będą podani, a wonym Utrapieniem
 od Smrodu i Głodu zatosnie pogina, wszystko ich powaga
 wgnoy się obróci, Zbytki i Wszeteczności ich naprzódzić się
 będą, Synowie y Córki wydarte z rąk musza, cierpieć zatosne
 y niewypowiedziane rzeczy. Na Woynie Polacy ginąć będą, kła-
 szy się, iedna Droga przyjdzie, a dziesięć się rozproszą, wdaleka
 niewola zaprowadzą się, nie będzie Biskupa, ani Siepka,
 ani Pana, przez Tyraniństwo wygładzone będzie, zepsucie Tu-
 rek i wniwece obróci, Chwata Chrystusa Pana y przeprowadzi
 dni do tego wiele Polaków ze Machometa zacić będą y zko-
 ty swe katolia, y wprowadzą, za czasem się Polska w Poganństwo
 obróci

obróci y obrzydliwości na sie, wezmie in to sie, wszystko Pola-
kom stanie y Tobie Ojczyzno nasza, biada, biada bo niezrozesie
na cie wszystko przyjdzie, krew twoja podlece po Ulicach x Two-
iemu Synami y Córkami obrócisz sie, w brzydłości Turckiej
Swiadce Bogiem, Niebem, Ziemia, i Dusza, moia, nie nie-
sa, na Smiech Cateka te słowa, ale przestroga do was P. P.
Polacy od Pana Boga naszego przeto istotnie poprawić ty-
wota swojego, w Smiechy tego y Plotki nie obracamy. Czego
was Bóg niechay uchrona, uprzeymie zycie, uprosić bede Las-
kawości Jego, y Miłosierdzia Wielkiego Amen.

46. Joannes Dantisci memoriam, plures Scriptores prae-
 senti sunt, ex quibus hic Ant. Jascierium Andream Cha-
 ritium, cuius commendatio de Utrius cruditis Gedani cr-
 tis Wittembergae 1715. 4to. prodit, Ge. Danicem Segle-
 rum qui vitam Joannis Dantisci dedit, quae extat,
 in *Ann. universitatis Pannov. J. 1. P. 4.* Christ. Frid. Charis-
 tium, qui Spicilegium dedit ad Fratris Andree commen-
 dationem supra laudatam, Dissertatione habita sub
 praesidio Mich. Christoph. Hanasii Prof. C. L.

Nominasse suffecerit. Neque animus est omnia compi-
 lare, quae iam ab aliis tradita sunt, sed confirmare po-
 tius illa atque illustrare ex ipsis Joannis Dantisci literis,
 aliisque actis publicis, et clarorum Utrorum testimoniis.
 Equidem iam dudum huic labori ultimam manum
 imponere statui eram.

§ II

Joan Dantiscus cognomen a Patria habuit. Nihil
 de rebus, quae ad adolescentiam eius pertinent, reperi.
 Quo autem ingenio, quae dexteritate fuerit, ipse asten-
 dit in magnis muneribus, quae gessit. Ipse tribus se
 regibus operam navasse de se praedicat. Sed imperio
 sub Sigismundo I virtus ejus emicuit, atque amplissi-
 mus etiam condecorata praemiis fuit.

§ III

Prima publicis muneris vestigia reperio in celebri il-
 lo conventu Viennae: cum Maximilianus I. tres Reges
 Vladislavum, Ludovicum et Sigismundum in Regia sua
 exciperet. Ita de illo Richardus Bartholinus, in Ho-
 deperico p. 627. Sequentem diem disputando, potan-
 do que, et festiva Moschorum acoamata auscultan-
 do

do, cum Joanne Dantisco Viro erudito transigi. qui cum multa laudabiliter magnificeque Sarmatorum Regis gesta fuit enim ille a secretis f retulisset; quantum que cum Cesare iniret foedus, Christianae Reipublicae profuturum esset, dum abii.

§ IV.

Eundem Caesarem Maximilianum comitatus est in Italiam, bello adversus Venetos tum maxime intendum. Eo tempore se in castra Venetorum idem ditem missum, suaeque opera, pacem sive inducias inter Imperatorem Maximilianum et Reipublicam Venetorum promotam ipse canit in elegia de vita sua: Caesaris huius Aous victor quam bella superbis cum Venetis gereret, qui tria regna tenerit: Nuncius in castris fueram ter missus ad illos, et certa pacem conditione dedi. Siler. P. 239.

§ V.

Iterum a Rege ad Carolum V. Imperatorem missus fuit singulari gratia Caesaris fruitus est. Insignibus ab eo donatus est, uti ipse in elegia de vita sua laudat. Eundem Caesarem ex Hispania in Germaniam redeuntem atque deinde Belgium suum vivisendem comitatus est. Estant duae elegiae Johannis secundi Flajensis venustissime Poetae ad Johannem eo tempore scriptae quas etiam hic vendi vel ipsa venustas illarum promeruit. Dum legatione hac fungitur, absens a Rege Episcopus Culmensis nominatus est.

§ VI.

In Episcopatu suo multa favoris organa viros doctrina et ingenii laude florentis documenta dedit. Quam beneficus

ficus fuerit erga Nicolaum Copernicum Canonicum eiusdem Ecclesiae Warmiensis, Caudat Gaspendus in vita eius Oper. T. V. in vita Nicolai Copernici P. 512. Celebrantur autem inter illos praecipui tam memoratus saepe Gadius, Culmensis Episcopus, cuius iam ante Rheticor virtutem commendatam fecit; tum Joannes Dantiscus Episcopus Warmiensis Avus ex avunculi Lucee Successoribus, qui omni Literarum genere excultus, ipsum, donec vixit, ut maxime fecit, et sumopere amavit. Instituerat tum recens Academiam in Urbe Regiomente. Albertus primus Prussiae Dux, oique Georgium Sabinum praeferet, cui inter Clarissimos illius temporis Poetas insigne nomen fuit. Huic quam comem quam hospitalem se praestiterat Dantiscus vel ipsae mutuae epistole testantur, quas ideo hic in specimen sine adducere haud paenitebit.

(Versus in laudem Joa. Dantisci per Johannem Hessum Patrisbonensem)

47. Amo Principi ac Dno Johanni Dantisco Episcopo Culmen-
saceratori Regis etc. veris virtutibus ornatissimo, suo Mecenati
perpetua fide colendo. Patrisbonæ.

Quam mihi misisti plenam Dantisce favoris

Proditæ Campensi littera teste fuit

Tempus erat Tartariacos jam Phoebus ad undas

Stabat anhelanti præcipitandus equo,

Parca sedebamus non magne ad fercula Coenæ

Cum tua sunt manibus tradita scripta meis

Protinus apposita contempsimus omnia mense

Legimus et manibus verba notata tuis.

Nec legisse semel fuerat satis inter edendum

Lectæ quater nobis littera teta fuit

Isidæ animis lati, et tanquam votiva ferentes

Sumpsimus audaci pocula plena manu

Proque tua, sacrum Bacco, Dantisce, salute

Tesimus et charitum Pieridum que, choro,

Silicet incolumem non te lætetur amici

Venisse ad rapidi litteræ Danubii?

Et quia te scribis Regis pietate Poloni

Visurum, Patricæ regna, beata, tuæ

Hanc quoque gratamur sortem tibi, sed tamen illic

Non nihil ad veni quod verremur orat

Sicut enim gratum est patrios te invisere fines,

Anobis, sic te tam procul ire dolet.

Ibis ad æquoreos sine me, Dantisce, Porissus,

Hæc oculis iterum quando videnda meis?

Ibis ad arctas Germani litteris oras.

Qua tibi sunt Patricæ subalita regna tuæ

Illic ut fueris propria iam sede receptus

Dic age qui poteris non meminisse mei?

An poteris cari fieri, præcer, immemor Hessi

Qui

Quis Te tam vere, nec simulanter amat?
Non puto, nam nec Te duri conuere parentes,
Nec stupidum tardeo frigore pectus habes.
Quin potius, cum sis mira pietate fideque
Praeditus, et summo dignus honore coli.
Cum Tua fortunæ virtus respondeat isti
Qua Tibi diuitias ingeniumque dedit,
Cum Tibi subiecto populo potioris, et arces
Atque tranquilla moenica pace reges.
Sæpe meo dices quæenam fortuna Poëtæ
Lubrica deducat tempora scire velim.
Sæpe meum dices seu nunc pia fata Poëtam
Numina seu videant impia scire velim
Atque ea cum volues animo graphiæaria posces
Et scribes animi nuncia verba tui
Namque nec Aethiopes ultra transilis et Indos
Et nec Hyperboreo regna perusta gelu.
Communis mecum sub eodem sidere Coeli,
Millia sed tantum pauca remotus eris.
Unde aliquam popis transmittere sæpe salutem,
Unde queas, Aepso scribere sæpe Ius.
Quo queat et nulli nostræ Tibi littera dextra
Littera non aliqua lapsa futura via
Nam quæ nunc reliquos aderit mihi Musa per annos
Quanta futura mihi est, tanta futura Tibi est
Hoc Tibi Moenio dici dignissime versu
Voce Sybillina certius esse puta.
Accipe nunc Tibi devotum, Dantisce Poëtam
Exhibitas vates accipe vatis opes
Quas quia non alias habeo, quas mittere popum
Munera non animo despiciente feres

Hoc Tuus ille animi candor promittit et ille
Qui mihi de tali poetere spirat amor
Vive duci victure meis, Dantisce, Camoenis
Vive, brevi versus subsequor ipse meos.

Eobanus Hessus.

48. Anno in S^{to} Patre ac D^{no} D^{no} Joanni Dantisco Episcopo
Warmiensi, D^{no} et futuro Mecenati suo cum primis obser-
vando.

Gratiam et pacem in Jesu D^{no} Anno in S^{to} Pater.

Videor mihi nunc non paullo felicior, quando quidem
Patronorum muram numero tantus accepit vir, et is Prae-
sul, adeoque longe doctissimus Praesul, et qui hoc nomine
in Hispania, Italia, ac Germania celebris habentur apud
plerasque. Quid enim attinet de Prussia Patria cominisci,
ubi est heros ille magno in pretio, non tam eruditionis
quam pietatis causa? Felices vero Sarmatas,

Equibus ingenium tam nobile venit ad auram

Illustris tanto est Prussia facta Viros

Fama fuit Scythica quondam de gente vocari

Sarmaticam, Prusces atque fuisse getas.

At nunc barbaries, si qua est depellitur omnis

Ingenium postquam Prussia tale dedit.

Vorum ineptus sim, si meis inconditis versiculis ac
sinistro natis Appolline J. C. delectari non dicam ani-
ari arbitrer, ut quae vel citra quorum vis dogia sua, hoc
est virtutes laude fruatur. Equidem non soleo pangere
carmina imo non callec, nec huic sei, hoc equidem tem-
pore, de vel tantillum operae, quippe austero illi ac odioso
studi erum generi addictus, quod Theologiam appellant.
Nunc vero incidet in mentem nescio, quo afflata, ut
familiariter scribens ad Dantiscum illum Episcopa-
tis fastigii jubar luderem sane quam agresti ca-
lamo, ni ferte eo audaciae me pertravit Dantisci Musa
mirum dictu qualis, ut quidem illa sese in libello
exeruit, quem super J. C. Literis suis, adiunctum ad
me ex Aisberga misit. Atqui ego Poëta quidem lit-
teris

litteris respondero potero versifex, sed meritime Poëta imo ne
versifex quidem, si ipse me acrius circumspiciam, sed nugat-
ter potius.

Quisque solet chartas comacalore benas. Quod autem J. C.
de lucubrationibus meis tam honorifice prædicat, cas-
que sibi cum primis placere testificat, non perinde
agnesco, quod certe sciam J. C. amore Religionis alis me
defensæ, non etiam stili, qui ipse mihi displicet, ad mi-
nistratione candidè pronunciare de meis Leptologema-
tis. Sane ut eruditis oculis atque auribus hæc unideant,
quæ lucubro, nunquam sperare potui, in tanta nimi-
rum optimorum librorum copia, quam ingenio sissima
typographia velut ex locupletissimo Keimelio perbenigne
in Orbem effudit hos certe.

Scribimus indocti doctis ridenda fatomus, Digna ne Ao-
nidum, quæ damus esse chero etc.

Nihil tñ minus nos affligit Saxonica factio, atque hoc
varius moelis. Exhibet molestias Hassia, adit et insidiatur
Thuringia, Saxonica hostiliter insectatur. Marchia novas
mihi cruces fabricat, et minitatur cædes, quum tñ neque
hic Concionatoris vice fungar, neque libros, quod solebam,
invidi chales: graphice datos evulgem.

Traducor vulgo, ut qui semores verbum Dei apud J. B.
Principem Electorem, quum nihil minus faciam, nec eo
seguis per totam Provinciam verbum Lutheri dissemi-
natur. His quæsum hæc Aorsum, ut J. C. hisce litteris
significem, quæ fuerit ratio lucubrationum mearum et
quantum adversitatis et quæseunque Authori suo peperint.
De fructu quem his Catholici homines capiunt ad me quo-
tidie et undique scribitur, quo lætiori nuntio tristitiam
è pectore dicere censevi hæc evenula solabatur, quem
Pörenia perturbaret. Profecto verisimile haud quæ
quam

107

quam est, id hominum genus sincerum Dei verbum quere-
re tanto ausu, tanta demeritate, tanta denique malorum in-
es hausta cupiditate contemnunt viros bonos bonoque de chri-
stianismo meritos, se suaque tantum admirantur, contem-
nunt, quos non audierunt insanient in eos, qui publicam
Orbis salutem, vel cruoris sui dispendio, redemerint. Nolim
ist: hoc, multo invidiosius lenquius persequi. Ceterum de re-
latione Mathie Urolust J.C. nomine ad meam parvitatem,
alio tempore opportunius respondebo, Utinam vero id re
ipsa preestare queam, quod J.C. pro sua in me invitum
dilectione cupit. Et quis tandem est omnium Presidium hu-
ius tempestatis, qui iam libentius vitam agerem, atque
magnus ille Dantiscus. Gestio pectus illud sanum ac doc-
tum, exoscular, et revereri venerabilem amicitiam homi-
nis laudatissimi in Marchia, quidem ita res se habet, ut
non usque adeo multum satis hic absunturus sim. Im-
plio proverbium. Qui pessimus est cantor, is probissimum
ambit canere. J.C. humanissima, nihil dubito, quin sit veniam
datura ludiori tametsi parum litterato. Excusat Lp1186ar
Theologicæ gravitas, et ita de integro studiorum laboribus ob-
ruor... ut non vacet videre cæmen elaboratus Egnvibz vero
paucula illa, obiter inserui propter insidiatrices calumnice
periculum, cujus gratia nolim hanc epistolam a quovis legi
Sensu quoties ortum est, ab aucta multipliciter amara, hu-
ic animo circumvolito passim per Historiographis Eccle-
sice, accurato congaerens, si quod alibi inveniri queat, quod
pertineat ad vitas Lancterum.

Nam fort animus Agiologium scribere, utinam vero it
tam feliciter possim, quam libenter velim. Id materie
Lipsice primum meditabar nec diffido et opere iam supre-
mam manum impositam esse, nisi me novas Scharas, qui
ignorabat Joseph ex illa Urbe, to taque Misnice terra fugaf.
set

set, sive, qui a libris didiceram in prae deoangelicam sec-
tam, sive quia in eundem, si licuisset plures oram edituras.
Fugavit in exilium miserum me sylva, et parum ab fu-
it, quin spoliasset etiam Theologum. ea jactura tempo-
ris, quod exul perdidit, cedit in detrimentum non tam fa-
miliae meae, quam Ecclesiae communis. Neque tñ omnino
Reip. sterilis fuit fuga illa, praeterquam, quod plurima-
rum rerum nobis et notitiam praebuit et usum. Alioquin
quod ad potentiam malorum attinet, usurpare mihi illud
ex degis tristissimi Poetae potero: Qui iam consuevi forti-
ter esse miser. Hic virtutis heres. Vellem J.C. e Bibliothecis
Prussiae aut Poloniae votu stissimis, si quid egregie scripserit,
ut pote fragmentam aliquod legendarum, quas vocat, de
vivi, huic operi iuvando ad me mitteret, incolume remit-
tendum istuc, simulatque fact transcriptum. Ipse mul-
tas ubiq Bibliothecas pariter et Bibliopolia revisi ve-
nans archa quaedam, sed nihil fere probatum in ma-
nus usquam incurrit. Quae suppetebant orant prostrata
illa, quorum multitudine mundus laborat. Bene va-
leat J.C. colendissima et Ecclesiae digne Antistes, et commen-
det Irmo ac invictissimo Regi Poloniae infelicem Vicellium
ceu Ulysses quendam illuc hucq iactatum ac reiectatum.
Regem Hungariae favore exultante mihi amicorum
litterae per amice punitant Expecta a J.C. consolato-
rias. Dat Berlini 8 Xbris etc M.D. XXXIX.

J.C. Famulus.

Georgius Vicellius.

49. Status Religionis Catholicae in LivoniaImperio Serenissimorum Poloniae et Sueciae Regumsubiecta.

108

In Livonia Sermo Poloniae Regi subiecta (quae ab occidente versus Orientem extendit, ad miliaria Livonica circiter 40 à meridie versus Septentionem ad miliaria circiter 30.) invenit una Residentia Societati Duneburgi. De qua supponit Illr̄mam Celsitudinem pleniorē habuisse informationem à Ancto Patre Provinciae li Livoniae. Templā Catholica in tota provincia invenium aliquot Parochi non nisi duo, unus Luenmoira alter Rositae R. D. Andrusakiewicz, Ubi (ut modo imoluit mihi) Beneficio Illr̄mie Celsitudinis fundari debet, missio Societatis Nostrae. Ego cum R. P. Socio meo à Provincia Polona habemus sedem Craslavice in Bonis olim meis, nunc vero Serillustri Dni Joannis Jos Capitanei Ostrolęcē. Eui una cum consorte sua zelo fidei catholicae in illis partibus p̄ pagandae moti, haec Bona à me acceperunt Tali obligatione sibi suaeq̄ postentati imposita, ut si forte casu aliquis e postentate ad haeresim relabatur aut haeretico illa Bona vendere velit, ipso facto amittat et Bona et omne jus ad illa Bona. In istis ergo Bonis Serillustres de nova radice è muro exstruunt templum Nosq̄ suis sumptibus alunt.

Ex hac Statione, ego et Germanicam Lotovicam et Lituanā cum parum intelligam linguas in Livoniam Suetice ditionis, Rigam Teukinhausum excurrere soleo. Ambo campum Missionis habemus in Livonia, Polona, furlandia Serrigallica, Lithvanica Ruffia, ubi messis multa operarij paucissimi q̄ Societatis Invenimus illas partes vix non Ethnicas Arboribus foculte tamen) Sainficates victimas immolantes, sine Baptismo ad annum septimū et aliquando decimum viventes, in magna ignorantia D̄ q̄ sine sacramentis

oramentis pœnitentiæ, Matrimonij plane et bruta degentes.

Maxima ex parte Schismaticis et Lutheranicis erroribus infectas. Nunc Divina aspirante gratia, non unicum in Bonis Perillustri Dni Capitanei Schismaticum aut Lutheranicum invenimus. In Vicinia ad ducentos circiter conversos à Schismate et Lutheranicismo numeramus.

Plurimos in decrepita senectute prima vice ad Sacramenta Pœnitentiæ Eucharistiæ Matrimonij accedentes, in dies spectamus gaudentes: aliquot Tiliæ et Quercus (quas deorum lococebant anno pœsente et ante pœcetero manibus proprijs excidimus, quæ omnia speciali libello comprehensa. A. P. Provinciali Poloniæ transmittenda curas. A. P. socius meus, mihiq̃ tam brevi temporis intervallo enumerare plane impossibile.

Vix non omnes officiales Indicesq̃ tam Terrestres, quam castrensēs hæretici. Iudex Terrestris Apostata à fide catholica, quod vetant leges Regni.

Nobilitas magna ex Parte Lutherana ex quibus nonnulli cogunt subditos suos, ne catholica adeant templa sed illorum fana, ibidem baptisent, matrimonio a Lutheranicis Ministris jungant. Corporaq̃ demortuorum catholicorum per vim accepta in illorum fanis sepeliant, qd̃ evincunt tam pecuniarijs, quam pœnalibus mulctis. Aliqui impediunt, ne à Nobis in Pagis et oppidis illorum, sacra celebrent et concio dicat pro catholicis.

Rustica turba ut pote rudissima sequit̃ fidem Dno nro.

Ita ut si Lutherano subsint Dno Lutheranicam, si catholico catholicam amplectant̃ fidem, cætera particularia fusius descripta Ulrmœ felicitudini transmittere conabor, quæ in Livonia Serenissimo Regi Subiecta agant.

In tota Livonia Suetica quæ versus occidentem
et Septem

et Septentrionem in Longum et latum extendi, circiter ad Mil-
 liaria 80 aut 90 Livonica, omnibus illis numerosissimis Civitati-
 bus. Derpat Revalice Narve, Wolmarice, Sesis partim injuria tem-
 porum et bellorum illic delabi, partim obidem oriundi. Multi ad
 modum Incole servi milites et Advene inveniunt, fatholici (Ut
 Centies à nullis ex illis Oris. Rigam confluentibus audivi.) Eui-
 tamen ne unicum Sacerdotem fatholicum habent, imo quantum
 intelligere licuit, à viginti et amplius annis ne unicum eliam
 transeuntem, qui illis Panem Verbi Deset Eucharisticum fran-
 geset habuerint.

Rigæ quæ est Metropolis Livoniae (quantum fuscire et in-
 telligere licuit gere licuit, ex incolis Civitatis, numerum fatholi-
 corum fere 7 aut octo millia. Sijj partim Incole Civitatis sub-
 urbani, milites, Servi, advene. Mercato E. Ingens tamen fon-
 ventus, tam alijs anni temporibus, tum maximè primo vere
 Magnatum, Nobilium, Civium Rusticorumq; esse solet. Et
 Polonia Lituania, Ruspia, Livonia, Furlandia, Hollandya, An-
 glia, Gallia, Suetia, Norvegia, Lappia Oris partibus.

Hic etiam nullq; Sacerdotum fatholicorum fixam habet se-
 dem et certam mansionem. Sed tempore defluitationis, primo
 verè aliqui è magnatibus solent circumducere fapellanos e. S.
 Francisci et S. Dominici familia qui pro commoditate Dño-
 rum, Sacrum celebrare et confessiones audire solent, et pro con-
 ventibus emendicare Elemosinam.

Ego ab Annis Sex Divina per Superiores providentiã ita
 disponente Rigam invisere cepi ter aliquando quater in an-
 no. In primo ingresso magnam passus sum difficultatem;
 sed divina sua bonitate omnivaviter ordinante jam modo
 libere possum ubicunq; placuerit in Suburbis (non tamen in
 ipsa Civitate) Sacrum dicere, concionari, confessiones audire,
 Sacram Sinaxim ministrare et alia omnia administrare Sa-
 cramenta (excepto Baptismatis) publice moribundis CATHO-
 LICO

hinc ritu assistere eosq; publice ad sepulturam comitari Invi-
tantibus etiam ipsimet Civibus adstanda istiusmodi Christiani-
tate pietatis officia suis famulis infirmitate laborantibus.

Placuit etiam Divinae Bonitati 66 ab heresi ad fidem fa-
tholicam revocare in quibus Apostatas a fide 3. Ea quae Dñus
Jesus per me operatus est in illis animabus speciali libello com-
prehensa offeram Illrmae celsitudini.

Patholici Rigaë comorantes devoti, constantesq; in fide numero-
se confluere solent ad devotionem ubi resciverint de adventu Sa-
cerdotis. Serenissimus Sveciae (ubi mihi immoluit à multis)
non est infensus fidei fatholicae.

Magnates (ubi ex discursu cum illis intelligere licuit) plus
Eius quam Jesum politica quam Divina curare vident. Om-
nes tamen Lutherani.

Nobilitas et fides Lutheri errore imputi omnes ta-
men libenter de rebus fidei discurrunt, inquirunt, et facile
dant manus Ubiveritas illis immotuerit, nec multum distare
vident.

Plebs rudis et Principum fidem sequi parata.

Ministri et Prædicantes (exceptis duobus) rudes et parum spi-
ritualia luora plus mammonam curantes.

Ibidem in subvertio Schismatici habent n̄ solum liberum
sed et publicū exercitium religionis certumq; locum assignatum.

Tota itaq; Provincia Livonia.

Supplex Illrmae celsitudinis adrobuta plantis et quidem Livo-
nia Serenissimo Poloniae Regi subiecta petit at Illrma cel-
situde apud Serenissimum efficiat auctoritate sua.

1mo Ut quam numerosissimas Missiones instituant.

2do Ut heretici Dñi coarceant ne subditos ad sua fana co-
gant.

3do Ut fatho

110

3to Ut Catholicorum Subditorum filij à Catholicis Sacerdotibus baptizentur. matrimonium contrahentibus Catholicis absint. demortuorum corpora in Catholicis Ecclesijs sepeliant.

4to Ne de novo radice in suis Bonis extruant heretica fana.

5to Ut nobis del Pastorem qui oves Christi sanguine redemptas ab hereticorum rabie defendat.

Petit Livonia, Regi Suecice, subiecta, maxime
Riga degentes Catholicici.

1mo Ut Illrma Celsitudo apud Augustissimum Imperatorem Inrissimū Polonice Hispanice Gallie Reges instet ut illa Authoritate sua apud Serenissimū Suecice Regem evincant, Templum in quo populi Edictorum Irmorum Rigam convenientes devotioni vacare possint. Ipsi Catholicici Rigae commorantes contribuerent magna ex parte ad constructionem Templi. Et ex ipsis elemosinis possent ibidem Sacerdotesali commode.

2do Ut Illrma Celsitudo determinet (siquidem ab inmemorabili tempore tam in quadragesima quam in Vigilijs et quatuor temporum maxime ferijs Sextis in quibus sola observata abstinentia à Carnibus non autem ullum ieiunium?) Num antiqua consuetudine, an vero noviter introducta, ab aliquibus.

50. Conventio Sactorum.

Fryderyka II. Króla Duńskiego a Królem Polskim
Stephanem Batorym Anno Domini 1585 die 10 Aprilis
imitorum.

- 1mo Piltyn Nominay zawsze Episcopus non districtus.
- 2do Piltynaykowie non acceperunt ad Rempublicam, ale ich Polacy vindicarunt armis et pretio 30 millium taleroram redimerunt ex Dominio Króla Duńskiego.
- 3to Tak Królowi iako y Krępoltey sa oddani tanquam si-
deles subditi od Króla Duńskiego a quibus solis seu Nake-
ralibus Dominis suis immediate dependere debent.
- 4to Tylko tey sklachcie obrarowana securitas bonorum któ-
ra iustis privilegijs one at antiquo miata, insze xas któ-
re per hypothecam trzymali legitimo Vindicatori (Setory
nie inszy iest tylko Biskup) wykupowac pozwolono.
- 5to Król Durski nihil sibi juris reservavit do Piltynskie-
go Biskupstwa, ani gwarancyey zadny nie wspominał.
- 6to Liqczia Kurlandzkiego nie wspomina no in his pac-
tis, a xatym patet ze nullum jus competit do Biskupstwa
Piltynskiego.
- 7mo Król Duński in his pactis które podpisat przyzwat
iako iste Episcopus od Brata Jego posesus był usurpa-
tus
- 8vo Piltynaykowie ad proportionem podatkow Kręptey
powinni kontrybucie dawac.

51. Legatio Card^{alis} Hosii ad Ferdinandum Rom.

Regē sigis. 2 Regis Polo.

Deo solo fructus a quo tanq̄ a fonte quodam perhen-
 ni manat quicquid est rerum bonarum, non ingenio meo confi-
 sus, non eloquentia, non doctrina, non sapientia, quae vencia
 quam in me sint exigua vel nulla potius, actedo ad intempe-
 stram a Ser^{mo} Rege et domino meo missus, ut non ipsius magis
 quam illius voluntatem explicem qui rex est regum et dominus
 dominantium, ut ea dicam ac suadeam, quae ad pacem, concordiam,
 tranquillitatem, quae ad amorem, amicitiam, benevolentiam, quae ad
 fraternam charitatem inter eiusdem patris filios, et eiusdem
 corporis membra, non modo retinendam, verum etiam augen-
 dam et amplificandam pertinere videbuntur. Quae si pia,
 si sancta, si totae reipub. christiana salutaria, si optimo, ac ma-
 ximo quoq̄ vere christiano rege comprimis digna sunt huc ip-
 sum Deum precor in cuius misericordia iam inde ab extrema
 puericia ad hanc usq̄ profectionem aetatem meam spem
 et fiduciam omnem positam, et defixam semper habui,
 cuius personam quamlibet indignus prius etiam sustinere
 capi, quam eius a quo missus sum Ser^{mo} regis et domi-
 ni mei, ut vim dicendi mihi suppeditet, quo possim ea
 M^{te} vestre persuadere, quae faciunt ad nominis eius glo-
 riam, atq̄ ad Reipub. christiana salutem tuendam, conser-
 vandam amplificandam.

Cum Ser^{mo} Rex et dominus meus, superetite adhuc
 vivo parente suo, anno ab hinc vigesimo summa volun-
 tate omnium regni ordinum, rex electus et coronatus
 ille e vivis sublato anno proximo superiore in solium
 paternum ascendisset, atq̄ ad regni sui gubernacula
 accessisset prima haec illi atq̄ antiquissima cura fuit
 cui nihil rerum omnium prevertendum putaret ut si.

cut

cut regni paterni, ita et amiciciarum paternarum successor es-
set, et cum reliqua hereditate amorem eadem cum cernere
posset quo reges et principes omnes christiani sanctum Matrem eius
parentem admirabili quodam prosequuntur, quem quidem amo-
rem regnis et imperiis omnibus anteponendum esse sepe censet,
neq sibi tam amplum ad laudem et gloriam fore existimat si
quid plurimis populis et nationibus imperet, quam si a quam-
plurimis ametur. Ne cum divo parenti Matrem eius multa in hac
vita acciderint, de quibus merito beatus iudicari poterit, non
alia tamen re Serenus rex et dominus meus Matrem eius quoad il-
li deus lucis huius usuram concessit beatiorum fuisse iudicat,
quam quod tantum apud omnes mortales gratia valebat vix
ut ullum principem reperire liceret in quem unum patriae
totius optimatum, regum gentium, atq orbis prope universi
studia tanto ardore, tamq fatali quadam benevolentia con-
sensissent, vel potius concertarint. Neq enim ferrum efficacius
magnes attrahit, quam ille mentes mortalium omnium in sui
charitatem rapiabat, ut non minus recte quam Titus Imperator
olim orbis amor appellari poterit, quem constat fatalem
quendam regum, principum et populorum omnium amorem
fuisse. Quamobrem sicut aliis in rebus ita in hoc quoq Matrem
domini mei paternis vestigiis incidendum, ac omnium regum, et
principum, christianorum praesertim studia sibi concilianda
esse putavit. Quoniam vero sanctus ille Rex Serenus Regis et
domini mei parens desideratissimus, sancta quidem cum aliis
is regibus et principibus christianis, verum sanctus multo
cum sacra Matre vestra, et cum Sereno ac Excellentissimo do-
mine fratre illius sacra Imperatoria Matre amiciciam co-
lebat, neq fuit in vita sua magis ulla de re sollicitus
quam neque vetus necessitudo intercedit inter vestre et il-
lius Matrem domum eam non modo retinere verum etiam
quibuscumq occasionebus augere possit ac locupletare.

113

In eadem sibi curam et cogitationem Serenissimus quoque Rex et dominus meus incumbendum sibi putavit. Itaque simul ut ad regni sui gubernacula mortuo patre accessit, hac una cura agebatur maxime ut qua pridem constituta est inter inclitas Austriae et Jagloniae domos amicitia, ea renovari, instaurari, confirmari corroborariq. possit. Quam curam et sollicitudinem illius M^{te} magis etiam acuebant majorum exempla. Quid enim aliud agebat avus M^{te} ejus Divus Casimirus, cum divo Alberto Romanorum, Hungariae et Bohemiae rege Archiduce Austriae, quid cum successore eius proavos sacrae M^{te} v^{re} Frederico imperatore, quid egit sanctus ille pater Sigismundus in ch^{to} proxime defunctus cum avo sacrae M^{te} vestrae Maximiliano Imperatore quod fuit illorum studium, quae cura, quae sollicitudo alia quam ut quae fuit inter M^{te} eorum amicitia consiliata ac affinitate contracta magis etiam confirmata, ea firma, fixa, stabilis, perpetua, remaneret, quoad eas fieri posset semperpiterno tempore duratura. Testantur hoc pacta et foedera inter M^{te} eorum sancita ad quae instauranda et corroboranda ad stabilendam cum vestra M^{te} perpetuam amicitiam a Ser^{mo} principe et domino meo natus cum, qui rei praeterca nullius avarus est, quam amoris et benevolentiae cum sacra M^{te} v^{ra}. Haec non solum stabilitatem earum etiam omni officiorum genere auctam et amplificatam cepit, majorum suorum exemplo, quos non alia magis n^{re} curas cogitationesq. suas omnes consumsisse conetat. Et ut amor iste mutuos inter inclitam hac Austriam et Jagloniam simul domos quam artissimis vinculis colligatur ut dissolvi nunq. possit, ac in longam multorum seculorum posteritatem propagaretur. Qui quidem amor mutuos non ad ipsas modo familias omnium in terris amplissimas, verum ad imperia, regna, provincias, ad populos

los

los et nationes utriusque familiae subiectas pertinerent, ut quae
gentes linguis, habitu, moribus inter se discrepare videntur,
amore ac benevolentia mutua convenirent, et amice con-
spirarent, ac non ipsi modo inter Ser^m reges et principi-
bus verum et eorum populi certamen aliud nescirent,
quam amoris, amicitiae, benevolentiaeque mutuae. Hoc certame-
nem denunciat, ad hoc certamen provocat Sacram M^{tem}
vram Ser^m Rex et domus meus non armorum sed amo-
ri certamen, in quo non ferro dimicatur sed studio contenditur
et benevolentia, quae omni ferro, omni armorum gene-
re, quae morte etiam ipsa fortior est. Omnia enim cum
superet mors, solus est amor a quo superatur. Nihil
in hunc gladio, nihil fami, nihil ipsi morti licet.
quamvis enim extinctis corporibus, manet nihilominus ani-
morum coniunctio, et quidem tanto firmiter quanto purior est
ab omni contagione mens quae ex ergastulo carnis huius
evolavit. Mortuus est non ita pridem sanctus pater
Ser^m regis et domini mei numquam deo simul motus est amor
quo vel illum M^{tem} vestra vel ille M^{tem} vestram non mediocri
prosequutus est? Gustata est hoc M^{tem} vestra exquis regio
plane sumpta et apparatus sancto illi regi factis; testata est
et insigni oratore ad iustas quae per Ser^m regem meum
illi perolvebantur cohortanda misero, quanta pietate chari-
tateque defunctum etiam illum complexa fuerit, quae si bene no-
vi christianum pectus M^{tem} vestra, non modo non refriguit
progressu temporis, verum aucta potius est et amplificata.
De illo vero quid dicam, quem per Dei misericordiam in
ea esse patria confidimus ad quam aspiramus omnes,
in qua nullus cum iam fidei, nullus spei locus sit es-
ta manet ibi charitas, quae ille tanto majore prosequi-
tur M^{tem} vestram, quanto cui magis iam securus om-
nem solitudinem suam in M^{tem} vestram confert, nec

nec unquam Deum pro illa precari intermittet. Sed et in hoc filius
 suo cum vivat sanctus ille Rex amat in hoc quoque constan-
 ter *M^{tem} vram*, quandoquidem non regni magis facultatibus
 quam amoris huius hereditatem ad unicum filium
 hunc eum transmissit. Hoc ergo certamen amoris et benevo-
 lentiae mutuae indicit *M^{te} vra*, ad hoc iterum atque iterum
 provocat *M^{tem} vestram* *Ser^{mus} Rex & Dominus meus*, cum
 ea testificatione, quod in quovis alio procius quam in hoc
 omnium pulcherrimo certamine se a *M^{te} vestra* supera-
 ri sit passurus. Honoris opum gloria principatu facile ca-
 det *M^{te} vestra* amoris solius principatum semper appetet
 neq. committet unquam ut in eo posteriores tulisse videatur. Ce-
 terum credibile non est, quatum ex hoc longe omnium pul-
 cherrimo certamine ad regna, populos, naciones, civitates
 imperia, *M^{atum} vram* comodi sit redundaturum, quae
 enim vis vincere unquam poterit quos amor hic et consen-
 sus mutui ac sanctae conspiratio proreus invictos red-
 diderit. Nam si deus pro nobis quis contra nos? a
 quibus aut alius quam a suis deus est, quae autem a-
 lia suos agnosci quam sola charitatis nota vult hinc
 legis plenitudinem, hanc praecipue finem, hanc perfectionis
 vinculum Dei spiritus appellat, hinc soli tantum proponit
 premia, quanta vis orationis nulla unquam explicare po-
 terit, cum neq. aspectu oculorum comprehendi, neq. auri-
 bus percipi neq. ulla cogitatione queat adumbrari. Videt
 itaq. *M^{tas} vras* quam sit amplum, quam gloriosum,
 quam Deo gratum certamen hoc ad quod invitat *M^{tem}*
vestram *Ser^{mus} Rex & Dominus meus*, quanta sint il-
 li premia posita, et quidem ab eo posita, qui et falsu-
 re nescit, et habet unde det affluenter quo majori stu-
 dio facturam *M^{tem} vram* indubitata spes est ut et ipsa
 in pulcherrimum certamen hoc toto quod avertit pectore

incumbat ac pro virili sua contondat et elaborat ut sermo
regi et domo meo par in eo esse possit nam ut sit uere
rior, quod bona cum uenia M^{tes} vestra dictum sit. non
quam Domini mei M^{tes} paciatur. Faciet autem hoc M^{tes}
vestra maiorum suorum exemplo quos et ipsos idem amo
ris et beneuolentia certamen hoc cum Ser^{mo} regis mei ma
ioribus suscipisse et ad extrema usq. uite sue tempora
constantiter gesisse tentantur pacta et federa iam inde a
nullis annis, inter M^{tes} eorum. ciuitates, populos, regna,
imperia inita ac literarum monumentis consignata, que
coram sacra M^{tes} uia proferre iussus sum. quamuis aut
proferri alia quoq. nonnulla possent binas tamen pac
torum et federum literas ut producerem in mandatis
habeo. que per diuum Albertum Romanor. Hungarie et
Bohemie regē Archiducem Austria cum genero suo, uo
sermi Regis mei diuo Casimiro inita. deinde que per
successorem illius proavum u^{ra} M^{tes} diuum Fredericum
Imperatorem cum eodem rege confecta fuerint. quibus cum
ipsa etiam M^{tes} vestra alligata sit. tanto magis ab eam
procul dubio se prestabit ad ea confirmanda et reno
uanda. Has pactorum literas et conuentorum dili
genter sermus Rex meus reuolui, simul exemplum con
scribi iussit ex iis collectum et consarcinatum. alq. id
u^{ra} M^{tes} exhiberi, si forte acquirerint in eo M^{tes} u^{ra}
ut scribi literas pactorum hac forma mandet. Si
vero seus aliquid uidebitur M^{tes} u^{ra}, dedit mihi se
renissimus Rex et domus meus potestatem, cum iis qui
fuerint a M^{tes} vestra Delegati conferendi de qua cer
to sibi persuadet, quod in literis pactorum quas
dare uolet nihil eorum pretermitti faciet. que per
maiores vestra M^{tes} in pactorum et federum lite
ras

ras relata sunt. Porum presertim qua ad arationibus vin-
 culis colligendam utramq; doonum, et subiectas utriq; domui
 terras, regna, provincias, imperia facere videbuntur. Quod
 ut ita faciat M^{tes} v^{ra} atq; opinionum hanc de se suscep-
 tam non modo non fallat verumeticam confirmet ma-
 gis petit sermus Rex et dominus meus, qui quod a sa-
 cra M^{te} v^{ra} fieri postulat id se quoq; facere paratum
 offert, ac prius ipse per me sacras M^{te} v^{ra} literas
 has pactorum renovationis exhibet, quas si mutare ali-
 qua ex parte velit, modo quid illud sit quod mutatum
 cupit intelligam, ad sermum regem et dominum meum
 referam ut si visum erit M^{te} illius ad voluntatem sa-
 cra M^{te} v^{ra} sese accomodet. Porro si temporis progres-
 su veus aliquid per utriusq; M^{tes} hominos factum est
 quam in literis pactorum et federum cautum fuit, i-
 gnorantia forte magis quadam et imprudencia, quam
 consilio dataq; opera, si quid eiusmodi a sermi regis et
 domini mei homibus commissum ostendi poterit, ultro
 se M^{tes} eius facturam offert, et corrigi et emendari
 jubeat, ac ne deinceps ad eundem quod aiunt lapidem
 offendatur provideat. Idem sibi de vestra quoq; M^{te} per-
 suadet, quod et ipsa ad eundem modum corrigendum
 curabit si quid a suis etiam homibus factum esse co-
 gnoverit in quo pactis et federibus nonnihil derogatum
 videri possit, ac modis omnibus provideat ut ne
 quid simile deinceps deignetur. Quam de rebus istis
 inquirendi provinciam si cui mandare velit M^{tes} v^{ra},
 datum est mihi negotium ut cum eo amice conferam, ac si-
 mul si quid eiusmodi repertum sit quod alicujus momen-
 ti videri queat, de eo ad M^{tem} domini mei referam, que
 nihil magis cupit quam ut simul omnia radicitus
 evellantur, que cum pactis pugnare visa fuerint.

ne

ne vel in posterum aliqua detur occasio rescindenda amicitiae, quam cum domo *M^{te} vr̄a* Seruus Rex & domus meus esse cupit sempiternam, neq. vero cum Austria terris modo rerum & cum Bohemia regno, et subditis illi provinciis Seruus rex et domus meus pacta et foedera renovata cupit. Quae de re cum divis patris *M^{te}* eius ante annos aliquot misisset ad *M^{tem} vr̄am* et *M^{te}* Aquum dominum Chophorum a Schiloviez Palatinum et Capitem Graecor. regni sui Cancellarium inchoata quidem fuerunt, sed quoniam de quibusdam ad Seruum regem cum orator illius referebat, perfecta non esse videntur. Nunc itaq. quod captum tunc fuit Seruus princeps et domus meus ad optatum exitum perducere iussit iuxta formam quam Sacra *M^{te} vr̄a* produci per me mandavit.

Exemplum literarum quas reversales vocant
a Sacra Regia *M^{te} Roma* impetrantur.
Datum.

Quando quidem qui christi locum in terris gerunt, eos in hoc elaborare maxime decet ut cuius locum obtinent eius vestigiis incidant. Nos memoria tenentes quod non aliunde potestas nostra sit, quam ab eo a quo nomen ducimus, cuius appellatioe acceri volumus, domino nostro *chr̄o*. qui quos ipse nobis subicit populos, eos loco suo regere nos voluit et gubernare huc omnes curas et cogitationes nostras convertend. duximus, ut quantum id ab homine preestari potest, adiuvate eo cuius id solius munere contingit, quam proximo ad similitudinem eius accedemus, per quem rex regnat per quem principes imperant et potentis decernunt iusticiam.

Quoniam

Quoniam vero non ille potentiam suam, non sapientiam,
 sed eam solam qua societas hominum inter ipsos continetur
 Dilectionem, qua nos prior ipse preter meritum ullum no-
 strum prosecutus est, imitari voluit: ut sicut ipse dilexit nos
 et ipsi diligeremus invicem, ac pacem concordiam tranquillitatemq;
 mutuan inter nos conservaremus: neq; potest illi sacrificium ullum
 a mortalibus offeri gratius quam sit fraternas charitas inter
 unius corporis membra: Hanc illius Dilectionem qui nostro
 imperio tot civitates tot populos lingua moribus habitu inter
 se disidentes, tot tam late patentes provincias, tot amplissi-
 ma regna subiecta esse voluit, precipue pro virili nostra imi-
 tandam esse duximus. Itaq; cum per nuncium suum Scimus
 Dnus Sigismundus Augustus rex Poloniae, filius noster char-
 mus, certamen amoris benevolentiaq; mutuae nobis indicisset
 atq; nos ad id provocasset summa animi nostri alacritate feci-
 mus ut id susciperemus. Cum presertim inter nostros et illi-
 us M^{tes} maiores iam inde a longissimo tempore certamen
 hoc amoris mutui susceptum fuisse, cognovissemus, cujus
 rei tanq; testes coram nobis producta sunt pactorum et fe-
 derum literae, quae inter nostram et Jagelloniam domum
 quaeq; inter utriusq; domus regna imperia, provincias, popu-
 los nationes intercesserunt, nominalim vero Divi Alberti Ro-
 manorum Hungariae, et Bohemiae regis Archiducis Austriae
 cum genero suo Divo Casimiro Poloniae rege, et proavi no-
 stri Divi Frederici Imperatoris cum eodem Casimiro rege.
 Nos maiorum nostrorum exemplo provocati qui cum do-
 mo Jagellonia summam semper necessitudinem et amicitiam
 conservare studebant, atq; eam arctis praeterea affinitatis vin-
 culis forcius colligabant, quam ut dissolvi facile posset, li-
 benter ad ea pacta et fadera accessi sumus, quae inter ma-
 iores nostros Divos Imperatores, et maiores Serms Domi Sigis-
 mundi Augusti Poloniae reges constituta fuerunt, et ea inter nos
 quoq;
 B.

quoque inter Serenissimum Dominum Sigismundum Augustum Poloniae regem
filium nostrum charum continuanda confirmanda, instauranda, et
renovanda duximus, ita ut continuamus confirmamus, instaura-
mus et renovamus presentibus, in omnibus eorum punctis,
clausulis conditionibus et articulis. Promittentes verbo nostro
pro nobis ac pro liberis et legitimis successoribus nostris, que-
cumque in literis pactorum et fœderum inter majores nostros et
majores Serenissimi regis et Domini Sigismundi Augusti nominatim
vero inter divos Imperatores, Albertum et Fridericum ac Do-
mum Casimirum Poloniae Regem scripta continentur que
quidem hic pro insertis et expressis haberi volumus ea
nos et liberos successoresque nostros rata grata sepe habituros
ac inviolate observaturos. Ac primum quidem sicut in literis
diti Alberti regis perscriptum est, ipsum Serenissimum
Sigismundum Augustum filium nostrum charum omni
honore fide et amore prosequi et promoveri debemus et
volumus in locis omnibus et temporibus ubi nobis id fa-
ciendi se facultas obtulerit, extra dolum et fraudem ali-
quam. Neque commitemus unquam ut aut Nos ipsius, aut fami-
liaribus eius vasalis, et subditis quibus eumque regibus duca-
libus terris, et civitatibus ei subiectis, et sub eius obedi-
entia et defensione constitutis, quacumque ex causa bellum
inferamus, inimicitias denunciemus, diffidemus aut hostiliter
eos imputamus per nos aut per submissas personas: fraude et
dolo amotis. Ac non modo ipsi ab ejus modi rebus abstinebi-
mus, verum etiam subditos nostros, et quicumque in fide potestate
que nostra sunt, eos prohibebimus, ac ab omni vi modo superius de-
scripto temperare sibi cogemus. Habebunt etiam potestatem
homines Serenissimi Domini Sigismundi Augusti cuicumque status et
condicionis fuerint ex quibuscumque terris Nos illius regis subiectis
in regnis principatibus, ducalibus, terris dominis, civitatibus
nostris et nostre obediencie subiectis agendi et commemorandi.

di et commorandi. atq; eiam inde libero et seure cum illis visum
 fuerit discedendi. Deinde sicut eia' literis Divi Friderici cautum
 cautem est quibus eiam nos heredes et Successores suos obstrin-
 dit, ita nos et serenissimam dominam Polonia Regem uniuersos o-
 bligandos alligandos, confederandos iudicimus, quemadmodum ini-
 mus. obligamus. promittimus. alligamus confederamus presenti-
 bus quod ex hoc ipso tempore perpetuo, realiter, et cum effectu
 inuicem et mutuo. obligati. alligati et confederati sumus. et e-
 rimus, et inter nos liberos heredes, et subditos nostros, nec
 no' regna, principatus, et dominia que nunc uterq; nostram
 possidet, et que deo concedente in futurum acquiramus ac
 possidebimus firma conuentione perpetua indissolubili et Chri-
 ana pax esse et seruari debet et debebit et in omnibus ubriusq;
 nostrum liberorum et heredum nostrorum honorem. Dignitatem,
 statum, augmentum concernentibus et concernere ualentibus,
 mutuo nobis auxiliabimur, consulimus inuicem promouebimus
 et asistemus, nec alteruter nostrum, quisq; cupiet faciet, pro-
 tractabit aut molietur quod contra alterutrum nostri eius
 liberos heredes, regna principatus dominia subditos. ho-
 norem, statum, dignitatem, aut augmentum sit, seu esse
 aut tendere possit, neq; nostrum alter alteri ipsius libe-
 ris, heredibus regnis, principatibus dominis et subditis,
 bellum, damnum, aut quoduis aliud nocumentum inferet, nec
 a suis quouis quosito colore inferri permittet, sed quilibet
 nostrum contra subditos suos qui huiusmodi faciunt aut
 facere et moliri uellent totis uiribus suis et potencia. in
 terris et dominis suis insurget, et eos pro huiusmodi
 excessibus pena condigna puniet et castigabit. Donec
 damnorum datorum integram compensationem, et refu-
 sionem facient, Preterea nullus nostrum ad alterius her-
 editaria regna, principatus et dominia aspirare aut an-
 telare debet, nec alterius nostrum regna, principatus do-
 minia

dominia et subditos si quos quod deus avertat ab altero no-
strum aut alterius nostrum liberis et heredibus deficere
recedere, aut rebellare contingerit, contra alium eius liberos he-
redes, regna principatus dominia et subditos suscipere te-
nere protegere, iurare assistere, neq. consulere aut favo-
re prosequi debet, neq. a suis talia fieri patietur. Sed con-
tra tales infideles et rebelles unus alteri auxiliabitur et
assistet, atq. dominus suis eos excludet. Si vero alter no-
strum ejus liberi heredes, regna principatus dominia aut
subditi contra alterum ipsius subditos principatus, aut do-
minia actionum realem seu personalem, civilem seu cri-
minalem aut qualemcumq. querelam habet, aut in pote-
rum habuerit, si super ea non poterimus amicabilem
concordare tum neque ipse neque subditi eius contra alte-
rum ipsiusq. subditos regna principatus et dominia quicq.
via facti attentare, neq. sibi ipsi ius dicere aut ulcisci,
sed super eo iure et non aliter experiri debet. Haec omnia
supra scripta in verbo nostro imperiali et regio rata gra-
ta, et firma inviolabiliter nos observaturos promissimus,
pacti et polliciti sumus, ita ut promittimus, paciscimus
et pollicemur presentibus sub iuramento nostro, quod nos
Sermo domo Sigismundo Augusto et M^{tas} illius vices,
sem nobis prestare debet, si quando coram inter nos
colloqui et convenire utriq. nostrum dabitur.

(L. S.)

52. Sigismundus Augustus et Ad perpetua rei memoria
 planè tes-tatumq; facimus, Universis et singulis quorū
 interest, aut interesse aliquando poterit, siue hijs qui nunc sunt.
 Siue qui futuri sunt postea, ac literis pice nris, nro heredūq;
 et successorū nostrorū Regū Polonie profitemur. Quod posteaq;
 (quod felix faustumq; et fortunatū, cum utriusq; nostrū Regnis
 ac populis, tum toti Reipubl^{ca} Christiana Deus esse velit)
 cum Ser^{mo} et Excel^{mo} Principe Dno Ferdinando Romanoq;
 Germania, Hungari, Bohemia, Dalmatis, Croatis et Rege
 semper Augusto, Infante Hispaniarū, Archiduce Austria
 ac Parente nro observandissimo affinitate contraximus,
 ac Ser^{ma} Dnam Regina Elisabelhā M^{ti} eius filiā nobis
 desponsatā ac legitime copulatā in matrimonium acce-
 pimus juxta contractum inter M^{tem} eius et Ser^{ma} Prin-
 cipē Dominū Sigismundū Polonie Regē, Magnū Ducē
 Lithuanis, ac Russia Prussia et Parente nostrū obser-
 vatissimū initū (de Dote centū millia florinorū hun-
 garicaliū auri puri et justī ponderis plene nobis est
 et integre satisfactū), Volentes itaq; Nos contractū Matri-
 monij, qui inter Ser^{mos} Ferdinandum et Sigismundum Re-
 ges Parentes nros char^{mos} intercepit satisfacere, ut omni-
 bus constare posset, et quanta sit animi nostri propen-
 sio erga Ser^{ma} Conjugē nram Regīnam Elisabelham, et
 quam constantes simus in pactis et conventis servandis
 que inter Ser^{mos} Parentes nros consentientib; nobis in-
 tercesserunt, Vicissim Ser^{ma} Coniugi nra Elisabelha
 in compensationē Dotis (a nobis acceptę) centum Mil-
 lia florinorū Hungaricaliū auri puri et justī ponderis
 assignavimus, iuxta ejusdem contractus tenore. Pro con-
 tradote vero et Donatione propter nuptias M^{ti} eius
 totidem florinos Hungaricales spondemus et verbo nro
 Regio promittimus, quicū quidem sumam ducentorū

Milia

Millia florinorum hungaricalium auri puri et iusti pondus
ris in bonis nostris Sandecz, Sanok, Bierz et Przemisia
in Cracovien et terris constitutis, cum omnibus villis
et alijs adiacentibus proventibus Universis assecurari
mus et inscripsimus prout presentibus asseruamus et in
scribimus ita ut haec obligatio Dotis et donationis prop
ter nuptias nomine Ser^{mae} Coniugi nrae facta si quod
fero ut contingat Deum precamur) Ser^{mae} Dna Bona
Regina Polonia et parens nra char^{ma} e cuius exasse
rit transferatur ad eas ciuitates et Arras, quae sunt e
jus M^{ti} eadem ratione Dotis et Donationis propter
nuptias inscripta et obligata, quorum nomina sunt
haec

Quae quidem utraq bona hoc est qualibet scorum, per se du
centorum Millium florinorum hungaricalium summo sufficienter
respondere et in casu quo forte aliquid siue summi siue ipsi
us summe usufructui deficeret id nos compensaturos M^{ti} eius
presentibus in verbo nra Regis cavemus, Quonia vero
de munere virginali M^{ti} illius dando et assignando, Ser^{mae}
Dno Sigismundo Parenti nro et nobis libera est potestas
permessa, nostra ut id arbitrio prestemus Muneris huius lo
co Duo millia florinorum Polonicae annui proventus in Sa
linis Suppis Velicensibz et Bochnon M^{ti} eius, Reginali per
ipsu char^{mae} Dnum Parentem nrm sunt perscripta et hoc
Lris Regijs ipsius Dni parentis nri M^{ti} eius Reginali con
cessis satis est expressu, Quae supra dicta bona nra omnia
Dotis, Donationis propter nuptias, et muneris virginitatis
causa, eidem Ser^{mae} Regine Elisabethae inscripsimus et obli
gavimus, ita ut promissu est ea lege et conditione, ut si
quid prius et Ser^{mae} Coniugi nrae, qua nobis humanitas acci
deret, et Dos et Donatio propter nuptias, et nuncus ipsu
Virginitatis ad nos et ad Regnu nostru Poloniae perpe
tuo

tuo devolvatur, sive aliqua ipsius Doli restitutione, si ve-
 ro de nobis prius aliquid factum fuerit, prole ex eius
 M^{te} (quod omen Deus obruat) non suscepta, aut si sus-
 cepta sit, p^omortua multo vero magis prole ipsa super-
 stite tunc Ser^{ma} Coniux nra Elysabetta omnibus terris, di-
 strictibus, Dominijsq, sibi inscriptis eorundemq Districtuum
 et Dominioru, Castris, Civitatibus, Oppidis, Villis, Curijs
 Prædijs, Possessionibus, Allodijs, ac omnibus et singulis
 ipsorum et ipsaru fructibus, proventibus, Censibus, Utti-
 litatibq, proprietatibus, Dominijs, Juribus, pertinentijs,
 attinentijs, appensionibus, Theloneis, et Usibus Univer-
 sis, quomodolibet ad ipsa spectantibus ab antiquis, nec
 non servitijs, dignitatibus et honoribus ad vite sue
 vidualis tempora plena utendi, fruendi potestate
 habere illisq p^ocesse, et omnia cum pleno jure et
 Dominio possidere eo modo, conditione, et forma Debeat,
 Quibus Præ^{us} Dnus Parricus noster potitur, nos po-
 tiemur, et Antecessores Reges Polonia positi sunt,
 absq omni successoru nror contradictione et impe-
 dimento. Promittentes pro nobis heredibq et successoribq
 nostris supradictam et Ser^{mam} Dnam Coniugem nram
 Elysabettam Regina, in dictis Terris, Castris Civitatibus,
 Oppidis, Districtibus, Villis, Ronis, Possessionibus, expe-
 dire rectificare, manuteneri, adversus universos et sin-
 gulos M^{tem} eius Reginali conturbare intendentes. Ita
 quod omnia supradicta bona ad vite sue vidualis tem-
 pora possidebit et percipiet, eiq utetur et fructus cum
 effectu absq omni impedimento et obstaculo pacifice et
 quiete sive dolo omni et fraude. Quod ut facilius prof-
 sit fieri omnes terras, Castra, Civitates, Oppidas, Villas,
 sic ut p^omittitur, per nos ipsi Dna Regina Elysabetta
 Coniugi nra Char^{me} in Dote, Dotatitia, et ob Virginitatis

omnes

munus, inscripta si qua sunt, quibuscumque personis per
Ser^{ma} D^{na}m Parente nostram, vel antecessores eius, in
quacumque sumis pecuniarum obligata et impignolata
tenebimus, redimere, liberare, et penitus in puram reduce
re conditionem atq; statum. Efficiemus quoq; et efficere nos
astringimus, Nostros et Successorum nostrorum nomine
quod omnes predictarum Ferrarum, Castrorum sive Oppi
dorum, Villarum, Capitanei, Rectores, Penitarii, Cives pres
entes et futuri, plena prestabunt ipsi Ser^{ma} Coniugi
nostrae Elisabethae sponsione et fidelitatis corporali iu
ramentu, quod nulli alteri nisi eius Mat^{ris} morte nostra ut
preferatur sequuta, Castra, Ferras, Civitates, Oppida, Villas
prefatas plenarie et effectualiter tradent, dabunt, consigna
bunt, et illorum plena et omnimoda facient cessionem et
resignationem, ac ipsi D^{na} Regina Elisabetha Coniugi
nostrae charissime in omnibus obediant, parebunt, fideliter et con
stanter, prout Regibus Poloniae consueverunt et parere sunt
astrecti. Post mortem autem eius centum millia florinorum Hun
garicorum ratione Donationis propter nuptias sibi Donata et in
scripta ad nos Regnum nostrum libere revertantur. De do
te vero et munere virginitalis habeat et habere debet Ser^{ma}
Coniux nostra tam in vita sua quam in mortis articulo plena
iuxta omne beneplacitu suu donandi, testandi, ac dispo
nendi facultatem sicuti olim habuit Ser^{ma} D^{na} Eliza
bha Avia nostra charissima laudabilis memoria, et si
Ser^{ma} Coniux nostram Elisabetham summam iam dictam tam
Dolis quam munere Virginitalis, Unis vel pluribus per
sonis quibuscumque donare seu testare contingerit, tunc tales
persona vel personae ea summa super dictis castris, Civitati,
his terris possessionibus, modo quo premititur, incripta
iure et titulo veri pignoris gaudeant et poliantur, absq;
obstaculo et contradictione qualibet, tandem donec eadem

castra

rastra, terra, Civitates, oppida soluta summa prefata Centum
 millium florinorum hungaricaliū ab eisdem fuerint per suc-
 cessores nostros Reges, aut Regnū Polonia liberata et res,
 demptas. Et haec quidem omnia et singula, ut supra scrip-
 ta sunt in Verbo nrō Regis, et sub cautione obligationeq;
 in Litteris contractus matrimonij perscripta, spondemus et
 recipimus nos integre et inviolate observaturos et prestatu-
 ros esse omni dolo fraudeq; remotis. In quorū omniū et testi-
 moniū.

Exemplū Reformationis per S^m Regem Polonia juniorē
 rē expediendae.

53. Informatio Rogerij de Taxis, de Postis Polonicis
nuper Venetijs institutis et Exemplum Privilegij
Caroli V. Rogerio de Taxis concessi

Sacrae Cas. Mti. Dno. Nro. Clementissimo valde conquestus est Rogerius de Taxis Caesarens. Postarum Magr Venetijs, quod Ministri Serenissimi Dni Regis Poloniae Venetijs instituerint, Postam quandam ordinariam, per quam Literae et negotia Serenitatis sua Regis per Carinthiam Viennam et inde ulterius Cracoviam expediantur, putatque inde Rogerius sibi ea in re summam injuriam fieri, quandoquidem habeat Privilegium a Dico Imperatore Carolo quinto felicissimae memoriae, quo cautum sit, ut ipse Rogerius possit Postas et Veredarios ordinare et constituere non solum in Civitate Veneticarum, verum etiam in omnibus aliis locis et terris Dominijs Veneti. Ad haec dicit talem ordinariam Postam eo modo, quo instituta est a Secretario prospere non posse continuari sine magnis impensis, reductis enim necessarijs sumptibus ad calculum comperietur in singulos annos, duobus Millibus scutatorum ad intertenendam eam opus fore, neque tamen hac ratione rebus Serenissimi Regis Poloniae bene consultum erit, possit enim evenire, quod biduo vel triduo postquam Posta ordinaria Cracoviam versus discessisset necessitas aliqua repentina emergeret, aliam Postam submitterendi, tunc haud dubio opus foret, expeditionem eam sex aut octo diebus differri, neque dum Ordinaria a Cracovia Venetias pervenisset, unde post modum negotia Serenitatis sua Regiae haud dubiae detrimentum caperent. Caeterum ipse Rogerius offert, se Serenitati illius Regiae in hac re operam suam praestitu-

rum, et dimidia duntaxat parte sumptuum longe utili.
us ac diligentius seruiturum. Nam a Venetiis disponet
Postas Tridentum, quocumque opus erit, quoniam ibi ad pro.
sens nulla sunt, a Tridento vero Viennam usq. habentur.
Posta Ordinariae jam antea disposita. Quotiescumque
ergo necessitas postulaverit, poterunt Literae et nego.
tia Sini Dni Regis Poloniae per istas Postas expedi.
ri, dummodo Viennae sit, qui ea recipiat, et ulterius in
Poloniam transmittat, id quod Sibi illius Regiae mul.
tis in rebus prodesse poterit. -

Porro scribit idem Rogerius de Taxis in eodem negotio
Suis Secretario Domino Prospero Pronana iusta
opinionem Agentis Regij, qui est Venetiis, quia dic.
to Agenti hoc ipsius Rogerij institutum valde pro.
batur, liceat vereatur eundem Secretarium. vehemen.
ter repugnaturum, propter privaturn commodum, quod
una cum fratre suo vereatur. Itaque non abire foret,
quod Sini Dnus Rex Poloniae eas literas Roge.
rij inspiceret, videbit enim Rogerium verum dicere
et procurare commodum et utilitatem dicti Sini Do.
mini Regis Poloniae. -

n. 104

Literae Regiae ad D. Mar Crome: Venerabilis Devote
Nobis Dilecte, cum hoc tempore ad onera Regni susti.
nenda periculaq. eidem eminentia propulsanda, majore
re pecunia egeamus, quam ut ea celeriter in Ditionibus
Nois confici a nobis posse existimamus, statuimus de ea
mutuanda inter Mercatores Augustanos agere, quos ma.
xime in eo Nobis commodare posse, intelligimus, ut pote
a quibus illam caeteris quoque Christianis Principibus
suppeditari solere non ignoremus. -

Quare volumus, ut D. Tua in eamre tota incumbat, atq; cum
 ijs, a quibus id obtineri posse existimabit, tractet gratisimum
 in eo obsequium, Nobis factura. Ac quidem, quantam summam
 isthinc habere cupiamus D. Tua ex Nobili Ludovico Decio, quem
 ad D. Tuam mittimus, cognoscat et porro, qui mutuam pecuniam
 dare Nobis volet, primum pro tota summa, ejus, quod interest no-
 mine annuam pensionem, quae aequal fuerit, quemadmodum este-
 ris quoq; Principibus usitatum est, constituemus. Curet tamen
 D. Tua, ut ea quam minima transigere possit. Deinde in
 Litvania, aut in Regno in Pronia, seu in Veigtalibus ali-
 jve redbus Nostris de universa summa cavebimus, atq;
 ita illi Nos in omni ratione exhibebimus, ut tuta illi, comma-
 daq; ea pecuniarum collocatio sit futura. Caetera in eo fidei, indu-
 triae diligentiae D. Tuae committimus. Dat Cracoviae V. Martij.
 Anno Dni M. D. Lix Regni Vero Nostri Anno XXX.

K. 181.

Replicatio ad responsum Cas. de Felonio Marchiano 14. Jan.
 1559.

Sacra Cas. Altas Responsum Altis V. Cas, quod nuper acce-
 pi de gravaminibus, quae ab Ill. D. Joanne Marchione Bran-
 deburg Poloniae et Pomeraniae inferuntur, communicavi cum
 Consiliarijs Ill. D. D. Pomeraniae, propterea q; commune est
 negotium, et illi majorem ejus habent peritiam quam ego, nec
 minus autem id curae est. S. Regi meo, in gratiam eorundem Du-
 cum consanguineorum et faederatorum suorum, quam, quam
 propter proprios suos Subditos. Sic autem ij me informarunt,
 q; jam antea semel atq; iterum de hoc negotio ipso ad eundem
 D. Marchionem relatum, et bis ab eo responsum datum est
 Altis V. Cas. Qualenam autem id sit, ipsa melius nosse debet.
 Ajunt ijdem compertum se habere, quod ille ipse Marchio
 multis annis laboravit de impetrando apud Divum Carolum
 Imperatorem. Fratrem et Antecessorem Altis V. Cas ejusmo,

di privilegio ac Theloniis. Verum praecise id Itb. ejus negatum ef-
se in Comitijs augustanis 1548 Impedientibus Ipsidem Ducibus
Pomeraniae et Oratore Divi Sigis Augusti Regis Polo: de-
functi, qui tunc hic aderat, laborasse, deinde eundem D. Mar-
chionem eadem de re paulo ante discessum supra memora-
ti Divi Imperatoris Caroli Handria in Hispanias, nihil
autem proferri, quo probetur, vel tunc id impetratum fuisse,
quamvis extra Comitium Imperialia. Peto igitur a Mte V. Caes.
nomine S^mi Regis mei ac amplius rejiciat hoc negotium
ad illum Ipsum Dominum Marchionem aut aliud res-
ponsum ab Itb. Eius expectandum sibi esse putet. Verum
curet id negotium primo quoque tempore in Consilio R. D.
Itb. D. D. Principum Electorum proponi, quo id quoque
decidat nec per dilationes minus necessarias suspendatur,
ad alia Comitium. Fortassis enim prius instituentur Re-
gni Poloniae Comitium, in quibus etiam ea de re agi et sta-
tui aliquis possit. Rogo item, ut Mtas V. Caes. datis ad
Eundem D. Marchionem Literis, non modo ab usum, sicut
jam promisit, sed omnem prorsus ejus privilegii usum in-
hibeat, cum id in praedictum S. Regis mei et Itb. Du-
cum Pomeraniae, et fortassis etiam Aliorum Principum et Popu-
lorum vergat, et bonam vicinitatem perturbet, ut maxime non
sit contrarium Constitutionibus Imperialibus. Vicissim S^ms
Rea Meus Mte V. Caes. et ordinibus S. Imperij per om-
nem occasionem gratificari studebit. Itb. autem D. D.
Pomeraniae omni fide et obsequio respondere non praeter-
mittent.

K. 268. str. odumora

Quodam Litera ad Episcopum Cracoviensem.

Magnas ago gratias D. V. R^ms, quod tam diligenter mihi
ad omnia tam suis, quam Regijs Literis respondet. Auget ea

res mihi alacritatem, cum quae facio, non ingrata istis accidere,
 intelligo. Est et illud gratum, quod Roma D. V. de legatione
 Moschica mecum communicavit. De qua quid sentiam, non
 passum facere, quin scribam D. V. Romae. Non uxorem quid-
 vit Homo, sed Regnum dotale: Ad quod alij quoque nonnu-
 li aspirare dicuntur, partim Catholici, partim haeretici. ni-
 fallor, partim ambigui. Quod si haeretico verum potiat, ma-
 gno impetu ad interitum ruant omnia. Si ambiguus faci-
 le in deteriore partem inclinabit, vel protrahetur, ita, ut
 idem periculum immineat. Ne quid interim addam de pe-
 riculo servitutis barbaricae. Schismaticus transiret, opinor,
 ad Nos, et fertur, esse religiosus, et nemo certe facilius nos
 tueri cum adversus haeticorum vim, tum adversus externas
 possit hostes: Sed vereor, ut ferri possit a nratis domi-
 natus, qualem ille exercet in suos: Et esset autem longi-
 us ac diutius abfuturus a Regno. In Catholico nescio, an
 ququam requiri possit pter moderatiorem, et legibus ad-
 strictam regnandi rationem, a qua videri possit alienor,
 cum propter domesticam consuetudinem, tum propter e-
 gestatem. Deus orandus est, ut ad salutem atq; tranquil-
 litatem Reipublicae nostrae, et ad gloriam suam dirigat
 eorum consilia, quarum fidei Patria Nostra commissa est.
 Fursit autem ex Re Publica, mature in futurum prospici-
 cere, ac imminente tempestati vela dare. Sed ne ego inep-
 tus sum, qui hoc ad Romanam D. V. Oium in causa est, et ci-
 bus alienus. Gallia in periculo est, Negat Rex facere se
 posse, quin permittat nationale concilium suis. Quo si res
 producta fuerit, via poterit vitari, quin schisma condegnatur,
 aut haereticis etiam totum Regnum occupet. Existimantur
 autem et Epi nonnulli, vel errore, vel ambitione adducti,
 non esse alieni a studio rei novandi. Atq; hoc est ponti-
 fici max. potissima causa accelerandi continuationem.

Concilij Tridentini. Verum ab ea abhorrent. fere Galli et Ger-
mani. Cosa videtur quidem cedere voluntati Pontificis, sed
prodiit tamen, irritum fore illum ejus conatum. Novum in-
dici cupit Coloniae, vel Constantiae vel Ratisponae vel Ceni ponti-
denique. E quibus locis nullum recusatori esse videntur Gallis.
Hispanus autem profitetur, si quis vult Pontifex approbaturum
esse, si idem videbitur Caesari et Gallo. Ea de re nuncijs celeri-
ter miserunt ad Pontificem, Responsum ejus intra mensem
expectatur. Vereor, ne metuat Romana curia, ne circumcidatur
in concilio. Nec frustra fortassis. Eo sane spectare viden-
tur consilia quorundam Principum et populorum. Quo fit,
ut ego in tenui sim expectatione concilij intra vertentem
annum aperiendi. Cum Caesar nuper in scripto Nuncijs
dato Regum Christianorum mentionem fecisset, admoni-
tus est a Varmiensi Episcopo, quod Arum postremo lo-
cum collocasset. Respondit ille. Esse cum filium suum
cupere se, ut vel primus omnium esset; Sed ita se acce-
pisse. Cum esse postremum. Boemum vero penultimum.
Haec mihi secreto ipse indicavit. Varmien. Non esset
alienum abs re, ut istinc habeam, quid sequar. Audivi
enim Nobis cum nonnullis regibus esse controversiam de lo-
co. Pontifex concessit Regi Hispano in supplementum clas-
sis a Turcis perditae redditus episcopatum et alios sacerdotio-
rum non paucos, ut eos prossenti pecunia possit distrahe-
re. Verendum est, ne hanc fabam in caput suum cadat
Vienna 22. Octobris.

K. 251. str. odnot.

Oratoris Lrs ad Regem Polo:
Aczby mi przistalo we wszern nauki a rozkazania W.
K. Mo. ozechinacis, a iemu wedle mozności mey wszela-
him obycajem dosyc' czynie, wszakhosz isz za tym dlu..

gim sprawowanim' rzeczy tych, które W. K. M. na mi
 prokazyje racyt, mam ich nie jako bieglosa y expe-
 rientis, wedle zdania mego, et non sine dolore animi
 mei, widze' co sie z W. K. Mei dzieje, niemoge tego za-
 niechac, abym czasem W. K. Mei zdania swego niepisal,
 poruczajac' wszystkie wysokiemu rozumowi W. K. Mei,
 a nauki od niego oczekawajac' a iz' odpisu niemie-
 nam, niewiem' czego Dziarszeck. Interim rzeczy W. K.
 Mei stryptic, i do. Prawda iz', in ijs, quod moram non
 patiuntur, a se cum indignitate vel damno W. K. Mei
 conjuncta, nieczekam' zdania W. K. Mei, ut super,
 gdym' wyrozmial z Montiusza, iz' Panowie Hispa-
 ni bardzo spyka' in scripturis Królowey Imczi Matki
 W. K. M. nie tytkom' z Cesarzem jego M. i sprostem
 Hispanickiem o tym' mowil, jakos' W. K. M. z pierw-
 szych listow moich racyt wyrozumiec, aterny Mon-
 tiuszowi pisal, iz' mi sie zda, gdzieby tego nie prze-
 stali, aby radosy zaniechal odebrania tych pisem, asz do
 nauki W. K. Mei. Co niewiem', jeslim' prudenter, a
 wedle myśli W. K. Mei uerynit, fideliter quidem cer-
 te i ryckliwie, Pisatem W. K. Mei o smierczi drow,
 którzy z' Napulij do Wiednia praczis nam postani
 byli; prositem' nauki, mialbym' sie domawiac', izli-
 by co rychley na to miejsce innych postano, przy-
 pisatem' zdanie swoje, iz'zeby nam' w' ku glowney spra-
 wie miecz bez w'zrelabich przewotki etc. Na tom' jezze
 odpisu zadnego nie mial. Jednakim' tego zaniechacz nie-
 chcial, ani mogl, abym' W. K. Mei na w'rozsze niewypu-
 sal' iszere zdania spotecznego mego, y tego to Doctora Pa-
 lumba, ktoregom' sam' z'oba przywiost. A on ku W. K.
 Mei przyjecharoxy / si poterit / dostatecznie wszystko
 rozpowie, bo w'z' stuzci i pitnicy na to ueryt. Gdyz tak

adversarij przewotkami narabiaja, a scripturas opy-
cia, zda sie nam, aby zaniechawszy Ich, urgeamus
causam principalem tak wzby nam knieci scriptu-
ras nietrieba. Id autem fieri poterit, si super pos-
sessoris actionem instituamus. Prawda jest, iss hro-
jegock Hispański cheiatbym atajcie petitorium cum
possessoris. Boby iemu to zdrowo bylo, ale W. H. Mei nie
zdrowo. Wyrzono to mianowicie w opusjach Jegok.
Mei, ktorym ia W. H. Mei przeczytat. W. H. M. rozkazat
mi praiswolice na compromis wedle zdania Jegok. Mei.
Sednakem ja tego strzege w rozmowach i pismach
swych, ktorem Cesarzowi J. Mei. podawat, abych
de petitoria et possessoris zmiewki zadnei nie uicy-
nit, a to wzby nam integrum bylo, na potym
praiswolice, aby niepruwalec de conjungendo posses-
sorio cum petitoris. Bo gdziebych byl karzem od-
mowit, trudno by sie bylo ktoremu praiswolice, aby
nam res mobiles napriod wroczone byly. Teraz,
gdy sa praiswolice, moze sie o tym mowic. Ro-
zumiem temu, iss to roztargnie podobno compro-
mis, ktory sie tak dlugo dli, a Bog wie, kiedyby
ku koncu praiszedl. Ja bendzie sie musciata cau-
sas atajcie do sadu Napulobiego. Ale sadki na to
gardo sroc ten doctor Pabulus. J. ktory zdamy sie
dobrze biegly byc w prawie i statucicich onego
krolestwa. J. iss iei W. H. M. wygra. A nie
moze in possessorio dalei Robu przewloba byc.
Gdy W. H. M. za detretem bedziea praiswolice,
in possessionem omnium tam mobilium qm
immobiliurn, iss pobrano i rozdano, et scriptu-
rarum tedy beda sie tuz mogli Panowie His-
panie na stowie podzienszcz. A tuzsy ten Pa-

1. Martij Cos. oblatus in causa Barensi.

Vidi et expendi responsionem Viceregis Neapolitani ad literas Mris V. Cos et adjuncta ipsi postulata mea. Animadverto eum offensum informatione, quam ego dedi Mti V. Cos. diversam ab ea dare conari. Qualis aut utraque sit, Mtem V. Cos. pro summa sua prudentia videre non dubito. Vel tacentibus ~~eris~~ nobis res ipsae loquentur, et loquentur disertius, etiam suo tempore. Sed mihi rei, nihil est cum Vicerege, et est mihi cavendum, ne is sursum modestiam in me requirat. Quam ego una cum simplici oratione, qualis esse veritatis solet, conjunctam semper tenui, et tenebo. Quod scripsi, summa necessitate, et indignitate S. Regis mei adductus scripsi, Mti V. Cos. opem consiliumque implorans. Confidam, Mtem V. Cos. id secum perpendentem in meliorem partem accepisse et accipere scriptum illud meum. Cum aut Vicereus pecunia, et aliorum Regis sui toties repetitorum mandatorum implendorum spem ingeret nobis praecidat, donatumque eo nomine petiturum et impetratum, ut nobis nra in usus Regis illius usurpata reddantur, alio convertat, peto a Mte V. Cos. nomine S. Regis mei, interponat ea adhuc commendationem, gratiam, et auctoritatem suam apud ipsum S. Regem Hisp. ut is aliter haec cum effectu primo quoque tempore prospiciat eidem S. Regi meo, amico suo paterno et necessario, ne patiatur plus valere quippiam, quam dignitatem suam et promissa Regia, et pacta conventa de pensione Foggis, quae per quatuor annos nobis intercepta et aversa est, atque etiam nunc retentatur, quamvis sit inter burgensatica, quae Vicereus restituta jam tandem esse asseverat. Convenit hoc personae parentis, quam Mti V. Cos.

apud utrumque Regem sustinet: et mediatoris, per quem
ea promissa facta sunt. Et erit S. Regi meo gratissimum
per Mtem V. jussuum obtinere et impetrare. —

K. 499.

Litris ejusdem ad M. Ant Floccarum advocatum
regium. —

Majore in modum delectatus sum tuis Mag: Vra, quas
ante sextum diem accepi, non quod me laudibus, quas
ego non agnosco, comulareret, et quasi alienis plumis
ornaret, sed quod esset perdoctus, et ex jure consuetorum my-
rotheicis depropta, abunde mihi ad propositas a me
questiones satisfaceret, ita ut eas mihi quasi Tre-
fei quoddam filium in suscipiendo et prosequendo
judicio sequendas esse decreverim, adjunctis ijs, quas
Mag: Vro d. Maxilla prius de me ad eundem scripsit. —

Vidi enim et illas, descriptasque tempore suo reser-
vo. De stilo Vri meminisse idem mihi ad Maxilla an u-
num et alterum fere annum scriptum fuisse. Sed cupie-
bam scire, an idem Mag: Vro videretur. Quo libentius
acquiesco in ea sententia, nec temere me ab ea di-
velli patiatur. De conjugendo petitoris ac professoris,
ratio ista, quam scribit Mag: Vra, non venerat mihi in
mentem, fateor. Et multum me movet. Quamquam vide-
tur, ea compromissi formula, de qua mihi cum Cas Mte
convenit, incommodo Mere vocando istuc litis obvia-
tum esse, nisi mea me fallit opinio: Tamen abundans
cautio non nocet. Nec desunt alie rationes, cur expediat
nobis conjugere actiones. Venit de his et alijs confe-
ram, adhuc cum his advocatis, qui hic mihi adsunt, et,
si opus erit, etiam cum Mag: Vra. Utinam qui-
dem, qua primum veniatur ad judicium. —

Bene valeat Mag: Vra. Praga 22. Junij 1562. —

Informatio n. Rozravenski in Gallias a Matt
Cromero data.

Post mortem S. Regine Brons ante quinq, annos fe-
re occupata sunt noie S. Regis Hisp, omnia bona ejus
mobilia et immobilia, quavis ea filium S. Regem Pol.
et filias reliquisset. Ac mobilia quidem no negat ip-
se Rex Hisp: optimo jure ad filium pertinere. Et man-
davit aliquoties ea ipsi restitui. Restituta sunt no si-
ne difficultate pleraq, Pecunia et proventus indebite
percepti a curia Neapolitana non, restituantur,
neq, pensio annua in Adohana Appulia certo contrac-
tu constituta conceditur. Ad feudalia vero ptendit
idem Rex Hisp: se jus habere. Itaq, consensit int eum
et Regem Pol: ut controversia lcs: Mti arbitrio per
compromissum committatur. Exhibita est a lcs: Mte
utriusq, Regis oratoribus an duos fere annos formu-
la, scdm qua compromissum fieri deberet. Accepta,
vit ea Rex Pol: paucis mutatis, quae et ipsa lcs: Mti
et Oratori Hispa: advocatoq, placuerunt. Misitq, i-
dem Rex Pol: compromissu signatu ad aulam ejus
Mti mense Januario pso, ita volente ipsa Mti lcs:
Rex vero Hispan: hactenus no misit. Imo et is
nunc demu post duos fenne annos nova formulata
prioribus diversam mittere, quo tempus disceptan-
do de ea longius etia extrahatur. Quia diffidit
fortassis causa sua, et mavult occupatis semel quo
jure, quae injuria bonis frui, quam patri sui a-
mantissimi cognitioni et judiciis sese subicere.
Suspiciatur quidem Rex, Pol: haec omnia consiliario,
ru et magistratu Neapolitanoru, et Hispaniorum
perverso studio, ipso Rege inscis, fieri: Sed saepe
et lcs: Mti et Regi ipsi Hisp: per oratores suos et

negotiorum gestores de illis, et alijs multis ac evidenti-
bus injurijs questus, nil adhuc profecit. Nam neq^m
pensio ipsi conceditur, neq³ pecunia usurpata reddi-
tur, neq³ ad causa et compromissum venitur. Et in-
terim legata ex p^{te}nto testamento Regis Bonis mul-
tis soluta sunt. Ipse vero testamenti conciliator et
fabricator parte honoru et p^{re}fectura Bari ac Marchis-
nis titulo remuneratus est, et omni rone per fas et ne-
fas curat, ne testes ullos ad causam necessarijs habe-
re possimus, neve causa unquam cognoscatur. Magis,
tratus etiam libenter aliena pecunia contrectant.
Decreta fuit an duos annos in Regno Neapolitano
Regi Hisp: inges pecunia ad insolventes id, quod Re-
gi Pol. debetur, et jussit ipse Rex Hisp: 200,000 Δ in
eu usu segregari et expendi. Id tamen factu no est,
colludentibus inter se, quemadmodum verisimile est,
Rege et Vicege: qui negat, se aliter, quam jubet
Rex, quicquam facere posse, licet aliquoties ab eo de
reddenda pensione, et numeranda pecunia manda-
ta acceperit. Consiliarijs aut utile magis, qua ho-
nestu spectantibus. - - -

Wypisy Alex. Batowskiego
z rękopisów Biblioteki
Lekt. Narod. im. Ossolińskich

w Lwowie

[1900]
[Tmoe]

Skanowanie i opracowanie graficzne na CD-ROM :

ul. Krzemowa 1

62-002 Suchy Las

www.digital-center.pl

biuro@digital-center.pl

tel./fax (0-61) 665 82 72

tel./fax (0-61) 665 82 82

Wszelkie prawa producenta i właściciela zastrzeżone.

Kopiowanie, wypożyczenie, oraz publiczne odtwarzanie w całości lub we fragmentach zabronione.

All rights reserved. Unauthorized copying, reproduction, lending, public performance and broadcasting of the whole or fragments prohibited.